יודען, געדענקט, אַז דער קאַמף געגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאַנד דויערט!

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

היינט 10 זייטען

פרייז 15 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 303 | Łódź, Poniedziałek, 30 grudnia 1935 | דרייצעהנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג ד׳ טבת תרצ״ו | № 303

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21, טעל. 224-71.

פראָטעסט-מאַניפעסטאַציע אין וואַרשע
געגען דער פּראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיוו-ראַט אין א״י
אנטייל פון ציוניסטען, מזרחי, פועלי ציון און „אגודה"

וואַרשאָ, 29 (טעלעפאָניש)

אין טעאַטער „נאָוואָשטשי" איז היינט פאָרגעקומען אַ גרויסע פראָטעסט־מאַניפעסטאַציע פון אַלע ריכטונגען געגען דער פראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיווען ראַט אין ארץ־ישראל. אין דער מאַניפעסטאַציע האָבען אנטיילגענומען אַלע ציוניסטישע ריכטונגען, „מזרחי", רעכטע פועלי־ציון און אגודה.

דעם מיטינג האָט געעפענט ד״ר שיפּער, וועלכער האָט געזאָגט, אַז מיר וועלען נישט דערלאָזען פון זיך מאַכען אַ נאַציאָנאַלע מינדערהייט אין ארץ־ישראל, מיר וועלען נישט לאָזען מאַכען קיין באַריערע פאַר דער ענטוויקלונג פון ישוב. ער בעגריסט די אחדות, וועלכער הערשט אין דער דאָזיגער פראַגע.

אינזש. רייס זאָגט, אַז ס׳זענען נישט פאַרהאַן קיין מאָראַלישע און נישט קיין מענשליכע רעכט, אַז 800 טויזענד אַראַבער זאָלען רעגירען מיט דעם יודישען פאָלק.

ס׳האָבען נאָך גערעדט שוואַרצבאַרד, הרב בראַט, סענ. טראָקענהיים, לייב יפה, ד״ר גאָטליב, הרב כהנה, ד״ר פעלדשוה, ד״ר הינדעס, גאָרדאָן און אַנדערע.

צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ שאַרפע פראָטעסט־רעזאָלוציע.

אין אָוונד איז פאָרגעקומען אַן עקסטראַ־זיצונג פון קהלה־ראַט צו פראָטעסטירען געגען דעם איינפיהרען פון לעגיסלאַטיווען־ראַט אין א״י.

באַלד אין אָנהויב פון דער זיצונג האָט אָבער פרנס לעוו (פועלי־ציון—אַקטיוויסטען) געפאָדערט, אַז ס׳זאָל אויך געשטעלט ווערען אויף דער טאָג־אָרדנונג די פראַגע פון דער פערשטאַרקטער אַנטי־סעמיטישער העצע אין לאַנד. מיט אַ מערהייט פון איין שטים איז דער פאָרשלאַג אָנגענומען געוואָרן.

וועגען דעם לעגיסלאַטיווען ראַט האָבען גערעדט ד״ר גאָטליב, זישע פרידמאַן און לעוו. עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ פראָטעסט־רעזאָלוציע.

וועגען דער אַנטיסעמיטישער העצע האָבען גערעדט ד״ר ציגאַמאַן, לעוו, הענדעלעס. און ס׳איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אַז די רעגירונג זאָל מיט נאָך מעהר ענערגיע אָפּשטעלען די שרעקליכע אַנטיסעמיטישע העצע.

וואַרשאָ, 29 (יט״א טעלעפאָניש)

אונטער׳ן פאָרזיץ פון ד״ר שוואַרצבאַרד, איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די ציוניסטישע אַקציאָנס־מיטגלידער אין פוילען געגען דער פראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיווען ראַט.

אין דער רעזאָלוציע ווערט געזאָגט: מיט פערביטערונג דערוואוסט זיך די יודישע עפענטליכקייט אַז די ענגלישע רעגירונג וויל פראָקלאַמירען דעם לעגיסלאַטיווען ראַט נאָך דעם, ווי די יודען האָבען אַוועקגעלעגט אַזוי פיל מיה און ארבייט פאַר דעם אויפבוי פון לאַנד.

די פראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיווען ראַט — ווערט ווייטער געזאָגט — שטעהט אין אַ בפירוש׳ער סתירה צו די אינטערנאַציאָנאַלע פערפליכטונגען.

דער יודישער ישוב איז ערשיטערט, און דאָס פוילישע יודענטום פראָטעסטירט צוזאַמען מיט׳ן יודישען ישוב אין ארץ־ישראל געגען דעם לעגיסלאַטיווען ראַט.

אורוגוואַי איבערגעריסען די דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען מיט די סאָוויעטען
נאָטע פון דער סאָוויעטישער רעגירונג

מאָנטעווידעאָ, 29 (ספּ. טעל.)

די אורוגוואַיער רעגירונג האָט איבערגעריסען די דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען מיט סאָוויעט־רוסלאַנד.

דער סאָוויעטישער פאָרשטעהער האָט זיך געווענדעט צום אורוגוואַאישען אויסערן־מיניסטעריום מיט אַ נאָטע, אין וועלכער עס ווערט געפאָדערט אנצוגעבען די מאָטיווען פון איבעררייסען די דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען מיט רוסלאַנד, פּראָטעסטירענדיג גלייכצייטיג געגען דער פאַראָרדנונג.

דער אויסערן־מיניסטער האָט צוריקגעשיקט די נאָטע, ערקלערענדיג, אַז זי איז רעדאַגירט אין אַ נישט ענטשפּרעכענדער פאָרם און אויך, אַז ניני קין ווערט איצט נישט בעטראַכט אַלס דיפּלאָמאַטישער רעפּרעזענטאַנט פון זיין לאַנד.

30 טויזענד יודישע משפּחות אין דייטשלאַנד פערלירען ווידער זייער ברויט
נישט אַרויסגעגעבען קיין נייע האַנדעלס־ערלויבנישען די רייזענדער

בערלין, 29 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער אינערן־מיניסטער האָט פערעפענטליכט אַ פאַראָרדנונג, נישט אַרויסצוגעבען האַנדעלס־ערלויבענישען די יודישע האַנדעלס־רייזענדע, ווייל... זיי פערשפּרייטען „גרויל־פּראָפּאַגאַנדע" געגען דעם „דריטען רייך".

צוליב דער פאַראָרדנונג, וועלען 30 טויזענד יודישע משפּחות פערלירען זייער ברויט. בלויז אין בערלין וועלען פון דער פאַראָרדנונג ליידען 2 טויזענד יודישע משפּחות.

די איינציגע האָפנונג איז די אינטערווענץ פון דער יודישער קהלה ביי שאַכט׳ן, אַז די פאַראָרדנונג זאָל צוריקגעצויגען ווערען.

בלויז 100 יודישע קאַפּיטאַליסטען
וועלען היי־יאָהר קענען ארויספאָהרען פון דייטשלאַנד קיין ארץ־ישראל

בערלין, 29 (יט״א טעלעגראַפיש)

אויף דער פאַראָרדנונג פון דער רייכסבאַנק ווערט אין יאָהר 1936 בעגרעניצט ווערען די יודישע עמיגראַציע קיין ארץ־ישראל. דעם קומענדיגען יאָהר וועלען אַזעלכע ערלויבענישען בעקומען נישט מעהר ווי 100 יודישע עולים פון דער קאַפּיטאַליסטען־קאַטעגאָריע. פאָהרען וועלען די 100 יודען נישט קענען מיט איינמאָל, נאָר איינציגווייז.

די פאַראָרדנונג ווערט מאָטיווירט מיט דעוויזען־מאַנגעל.

יודישע אימיגראַציע קיין ארץ־ישראל וועט פערקלענערט ווערען
אזוי שרייבט דער מופטי־ארגאַן

ירושלים, 29 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער מופטי־אָרגאַן פערעפענטליכט אַ ידיעה אַז דער קאָלאָניאַל אַמט האָט געענטפערט אויפ׳ן מעמאָריאַל פון די אַראַבער, אַז די שריט פון דער רעגירונג געהען אין דער ריכטליניע פון אַ דעמאָקראַטישער רעגירונג.

די צייטונג שרייבט ווייטער, אַז די פראַגע וועגען איינגאַנצען אָפּשטעלען די עמיגראַציע, וועט נישט קענען גענומען ווערען אין בעטראַכט. דאַגעגען וועט בעהאַנדעלט ווערען די פראַגע יועגען בעגרעניצען די עמיגראַציע.

זונטאָג, דעם 29. דעצעמבער 1935, איז אין לאָדז געשטאָרבען

נ״ע **חנה ציגאַמאַן**

(געב. לעווקאָוויטש)

אין עלטער פון 75 יאָהר.

די לויה קומט פאָר היינט, מאָנטאָג, דעם 30. דעצעמבער 1935, 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער־הויז, שענקיעוויטשאַ 31, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער טעכטער, זיהן, שנור, איידעמס און איינקלעך.

טאָג - טעגליך
אויפ׳ן ענגליש־דייטשען פראָנט

נישט קוקענדיג אויף די הכחשות מצד די אָפיציעלע ענגלישע און דייטשע קרייזען סכח דעם געשפּרעך פון ענגלישען אַמבאַסאַדאָר פיליפּס מיט היטלער׳ן, האַלט אָבער די פראַנצויזישע פּרעסע, אַז אַזאַ געשפּרעך איז פאָרגעקומען.

דער היינטיגער נומער פון דער פראַנצויזישער צייטונג „ל׳עוור" דערמאָהנט, אַז בעת דעם ערשטען געשפּרעך פון אַמבאַסאַדאָר פיליפּס מיט היטלער׳ן וועלכער איז פאָרגעקומען דעם 13 דעצעמבער, האָבען די דייטשען געזאָלט האָבען אַרויסגערוקט 3 בעדינגונגען, וועלכע זענען נוגע די לופט־כוחות, קאָלאָניעס און אויסשטרייכען פון ווערסאַילער טראַקטאַט די שטעל, אין וועלכער עס רעדט זיך וועגען דער פעראַנטוואָרטליכקייט פון דייטשלאַנד פאַר דער וועלט־מלחמה. באַלד אָבער נאָך דעם דאָזיגען געשפּרעך איז אויף ווילהעלם־שטראַסע אַריינגעטרעטען אַ קאַצען־יאָמער צוליב דעם טאָן פון דאָזיגען געשפּרעך און מ׳האָט געפּרובט צו ווירקען אויף היטלער׳ן אין דער ריכטונג, אַז ס׳זאָל פאָרקומען אַ צווייטע בעגעגעניש צווישען איהם און דעם בריטישען אַמבאַסאַדאָר. דאָס צווייטע געשפּרעך האָט געדאַרפט פערטרייבען דעם פאַטאַלען איינדרוק פון ערשטען געשפּרעך. ס׳איז ענטשטאַנען אַ פּראָיעקט פאָרצולעגען ענגלאַנד צו שליסען אַ געוויסען אָפּמאַך. דעם 20 דעצעמבער איז דעריבער געקומען צו דעם צווייטען געשפּרעך, אין בעדינגונגען, וועלכע מ׳קען נאָך איצט נישט פעסטשטעלען. וואַהרשיינליך איז די בעגעגעניש פאָרגעקומען ביי געבעלס׳ן אָדער ביי גערינג׳ן. ווי די דעפּעשען טיילען מיט, האָט היטלער זיך דאָסמאָל געטראָפען מיט אַן אָפּזאָג מצד דעם ענגלישען אַמבאַסאַדאָר.

ס׳האַנדעלט זיך דערין, וואָס די נייע ענגלישע פּאָליטיק שליסט אויס די מעגליכקייט פון אַ בעזונדערען דייטש־ענגלישען אָפּמאַך. אַזאַ אָפּמאַך איז לויט די ערקלערונגען פון לאַוואַל׳ן, אויך נישט מעגליך צווישען פראַנקרייך און דייטשלאַנד. די ביידע מלוכות האָבען איצט פרייע הענד אין דער טעטיגקייט בנוגע דייטשלאַנד, וועלכע זיי וואָלטען גערן געוואָלט אַריינציהען אין אַ קאָלעקטיווען אָפּמאַך וועגען קאָנטינענטאַלער זיכערקייט. דאָס וואָלט אָבער געווען גלייך מיט׳ן צוריק אַריינטרעטען פון דייטשלאַנד אין דער פעלקער־ליגע.

יעדענפאַלס איז די פּאָליטיק בנוגע דייטשלאַנד וועלכע וויל זיך אַרויסרוקען אין אַ זייט, מ׳זאָל דערוויל נישט בעמערקען איהרע בעוואָפנונגען, געוואָרען שטאַרק אַקטועל. סיי ענגלאַנד און סיי פראַנקרייך, זענען דערין שטאַרק פעראינטערעסירט.

י.

אונזער וואָרט
געמיינזאַמער קאַמף געגען אנטיסעמיטיזם

דער יודישער ליטעראַטען־פעראיין האָט געמאַכט די ווענדונג צום פעראיין פון די פוילישע ליטעראַטען וועגען אָנהויבען אַ געמיינזאַמע אַקציע געגען דער אַנטיסעמיטישער כוואַליע, וועלכע האָט זיך איצט צוגאָסען איבער׳ן לאַנד.

ס׳איז אַן אַלגעמיין־בעקאַנטע זאַך, אַז דער כוליגאַנישער אַנטיסעמיטיזם קען בעקעמפט ווערען נאָר דאַן, ווען אויך דער בעסערער טייל פון דער נישט־יודישער געזעלשאַפט וועט אין דעם דאָזיגען קאַמף אנטיילנעהמען. מיר וועלען שוין נישט זאָגען אַז דאָס דאַרף געשעהן פון ריין־הומאַניטאַרען שטאַנדפּונקט, אָבער אויך אַרויסגעהענדיג פון די אינטערעסען פון דער פוילישער מלוכה׳שאַפט פון איין זייט און פון די אינטערעסען פון דער פוילישער בעוואוסטזיניגער אַרבייטערשאַפט פון דער אַנדערער זייט. ס׳איז קלאָר אַז די אונגעהויערע אַנטיסעמיטישע כוואַליע, אין לאַנד ברענגט אַריין כאַאָס און אונזיכערקייט. קיינעם איז נישט געלעגען דערין, אַז דער קריזיס אין דער אינדוסטרי און האַנדעל זאָל זיך נאָך מעהר פערשטאַרקען, אַז די אַרבייטסלאָזיגקייט זאָל נאָך גרעסער ווערען, דער אויטאָריטעט פון דער מלוכה זאָל אָפּגעשוואַכט ווערען און די סיטואַציע אין לאַנד זאָל ווערען נאָך ערגער. ווער ס׳ברענגט דערצו דער איז אַ פיינד פון דער מלוכה, דער שטרעבט אָפּצושוואַכען דעם מלוכה׳שען אָרגאַניזם און איהם צו פערניכטען. דעריבער זענען די, וועלכע ווילען אונטערשטיצען די רעגירונג אין איהרע שריט צו ווירטשאַפטליכער עקספּאַנסיע מחויב אַדורכצוזעהען די טאַקטיק פון די, וועלכע פערשפּרייטען די אַנטיסעמיטישע העצע און זי בעקעמפען, כדי די רוה און אָרדנונג אין לאַנד זאָל איינגעשטעלט ווערען, וואָס איז דער גרעסטער ביישטייער צו דער ווירטשאַפטליכער אויפלעבונג פון לאַנד.

די בעוואוסטזיניגע פוילישע אַרבייטערשאַפט דאַרף דאָך אויך פערשטעהן, אַז העצענדיג געגען די יודען, קעמפט מען געגען דער פוילישער אַרבייטערשאַפט, און דעריבער זענען זיי אויך מחויב אנטיילצונעהמען אין קאַמף געגען דער ווילדער אַנטיסעמיטישער העצע.

אויב דאָ אָדער דאָרט זענען געמאַכט געוואָרען קליינע פּרובען פון אַ געמיינזאַמען קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם איז עס אָבער גאָך ווייניג אויף צו האָבען אַ ווירקונג. אַ ווירקונג קענען קודם־כל האָבען די שרייבער, די ליטעראַטען און זשורנאַליסטען, וועלכע קומען מיט זייערע טריבונעס אין פאָלק. דעריבער איז דער שריט פון דעם יודישען ליטעראַטען־פעראיין ווערט בעגריסט צו ווערען. הלואי זאָל ער נאָר האָבען ערפאָלג.

ד.

פּוילישע יודען אין אויסלאַנד

פּראָקלאַמירען אַ גרויסע הילפס־אַקציע פאַר די יודען אין פּוילען

יוארשאַ. 29. (טעל.) קיין וואַרשאַ איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז דער פערבאַנד פון די פּוילישע יודען אין אויסלאַנד מיט זיינע ביידע צענטראַלעס אין ניו־יאָרק און לאָנדאָן האָבען בעשלאָסען צו פּראָקלאַמירען אַ זאַמעל־קאַמפּיין פון 2 מיליאָן דאָלאַר אויף קאָנסטרוקטיווע הילף פאַר די יודען אין פּוילען, בעזונדערס ווערט בעלעגט אכט אויף הילף פאַר די גרויסנעשטויסענע וועבער אין לאָדז.

גלייכצייטיג האָט דער פערבאַנד אַדורכגעפיהרט אַן אינטערווענץ ביי די פּוילישע אַמבאַסאַדאָרען אין ניו־יאָרק און אַמעריקאַ לטובת די גרויס־געטריבענע פּוילישע יודען פון דייטשלאַנד.

דער פערבאַנד האָט אויך בעשלאָסען היינטיגעס יאָהר אַרויסצושיקען 500 יודישע יתומים פון פּוילען קיין פּאַלעסטינע, וואו זיי וועלען אויסגעהאַלטען ווערען ביז זייער פולי־עהריגקייט דורך רייכע קינדערלאָזע יודישע פאַמיליעס פון ענגלאַנד און אַמעריקאַ.

אין גרודזשאָנדז

טאָרן, 29. (יט״א טעלעפאָניש)

צו דער יודישער קהלה אין טאָרן, האָט זיך געווענדעט אַ דעלעגאַציע פון יודישע סוחרים אין גרודזשאָנדז מיט אַ בקשה, אַז די קהלה זאָל אונטערשטיצען ביים וואָיעוואָדע וועגען די אנטי־יודישע געשעהענישען אין גרודזשאָנדז, מחמת די אינטערווענץ פון דער לאָקאַלער מאַכט האָט נישט געהאָלפען.

די דעלעגאַציע איז אוועק צום וואָיעוואָדע, מחמת דעם, וואָס דער וואָיעוואָדע איז נישט געווען זענען די דעלעגאַטען אויפגענומען געוואָרען פון נאַטשעלניק פון דער זיכערהייטס־אַמט. דער נאַטשעלניק האָט תיכף טעלעפאָניש פעראָרדענט די מאַכט־אָרגאַנען אין גרודזשאָנדז, צו נעמען אין שוץ די יודישע בעפעלקערונג נעגען די כוליגאַניש־צנדע־קישע אַרויסטרעטונגען.

היות ווי די רוה אין גרודזשאָנדז איז ווייטער נישט צוריקגעשטעלט געוואָרען, האָט די יוד. בעפעלקערונג ווייטער אַלאַרמירט די וואָיעוואָד־שאַפט. ערשט נאָך אַן׳ענערגישע פעראָרדנונג פון דער וואָיעוואָדזשטווע, איז די רוה אין גרודזשאָנדז צוריקגעשטעלט געוואָרען.

געמיינזאַמער קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם

ווענדונג פון יודישע ליטעראַטען צום פערבאַנד פון פּוילישע ליטעראַטען

וואַרשאַ, 29 (יט״א טעלעפאָניש)

דער יודישער ליטעראַטען־פעראיין האָט זיך געווענדעט מיט אַ בריף צום פּוילישען ליטעראַטען־פעראיין, יועמענס פּרעזעס ס׳איז אַנדזשעי סטרוג, וועגען אַ געמיינזאַמער אַקציע געגען די אַנטיסע־מיטישע אַרויסטרעטונגען.

ווייטערדיגע גרויסע אַביסינישע זיגען

לאָנדאָן, 29. (ספּ. טעל.) די אַביסינישע אָפענסיווע געהט פאָראויס אויפן גאַנצען פראָנט, ראס קאַסאַ געהט צו נאָהנט צו מאַקאַלע. די איטאַ־ליענישע אַעראָפּלאַנען זענען נישט בכח צו שטערען דעם אַביסינישען מאַרש. די דעצידירענדע קאַמפען קומען פאַר אויף ווייס געוועהר, דער אַביסינישער קאָמוניקאַט מעלדעט וועגען גרויסע זיגען.

יובל־קאָנפערענץ פון די „פּועלי ציון“ אין אַמעריקאַ

מיט׳ן אַנטייל פון 2000 דעלעגאַטען

ניו־יאָרק, 29 (יט״א טעלעגראַפיש)

דאָ איז פייערליך געעפענט געוואָרען די יובל־קאָנפערענץ פון די פּועלי־ציון אין אַמעריקאַ.

צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען אַן ערך 2 טויזענד דעלעגאַטען און געסט. ס׳איז אַנגענומען געוואָרען אַ שאַרפער פּראָטעסט געגען דער פּראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיווען ראַט. מיט רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען: בעריל לאָקער, לואיס ליפּסקי, ראָטענבערג און אַנדערע.

אויף דער צווייטער זיצונג האָט בעריל לאָקער געהאַלטען אַ גרויסע רעדע, אין וועלכער ער האָט גערופען צו שאַפען איין מעכטיגע לאַנדעס־אָרגאַניזאַציע, און אויפלעזען די בעזונדערע פעראיינען.

ווילדע כוליגאַנעריע אויף די גאַסען

נאָך אַ יודישע פרוי פערברענט דעם פוטער־פּאַלטען מיט זאַלץ־זויער און אָפּגעבריהט די פיס

ווי מיר האָבען שוין נעכטען מיטגעטיילט, זענען די היגע כוליגאַנעס געפאַלען אויף אַ פּינקנייעם „יעניאַלען איינפאַל“. בעגעגענענדיג זיי אַ יודישע פרוי אין אַ פוטער־מאַנטעל, בעגיסען זיי איהם אונטערווייליכק מיט זאַלץ־זויער.

אַזוי איז, ווי מיר האָבען שוין נעכטען מיטגעטיילט, געשעהען מיט דער פרוי העלאַ שפּיצבוים, ביי וועלכער די כוליגאַנעס האָבען פערברענט דעם קאַראַקול־זשאַקעט און פערברענט די פיס.

איצט טיילט מען אונז מיט, אַז צו דערזעלבער צייט, איז אַ צווייטער שהליכער פאַל געשעהען מיט דער פרוי גיטאַ רייכשטיין (דרעווניאַנאָווסקאַ 18), בעת זי איז מיט איהר מאַן געגאַנגען אויף רוג נאַריטאָוויטשאַ און פּיעטריקאָווער.

$8^{1}/_{2}$ אָוועגד, ווען די גאַס איז געווען פול מיט שפּאַצירענדע, האָט אַ כוליגאַן בעגאָסען דעם פוטער־פּאַלטען מיט זאַלץ־זויער און די זאַקען.

דערפיהלענדיג יסורים אין די פיס, האָט זי געמאַכט אַ געוואַלד, דער אויסוואורף איז נעלם געוואָרען.

לעצטע דעפּעשען

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש)

די ליטעראַרישע פּרעמיע פון בילדונגס־מיניסטעריום אין דער הויך פון 5000 זלאָטים האָט בעקומען די שריפטשטעלערין זאָפיאַ נאַלקאָווסקאַ.

וויען 29 (ספּ. טעל.)

נעכטען אין אָוונט איז דאָ דערשאָסען געוואָרען דער אָנפיהרער פון דער היימווער־יוגענד מאַקס וואַלטאַרס. דאָס איז אַ פּאָליטישער אַטענטאַט.

אַלזשיר, 29 (יט״א טעלעגראַפיש)

כוליגאַנעס זענען בעפאַלען אַ יונגען יודישען צייטונגס־פערקויפער און איהם שווער־פערוואונדעט. ס׳זענען אַרעסטירט געוואָרען 2 איראָפּעער און 1 מוזולמענער.

בערלין, 29 (יט״א טעלעגראַפיש)

ס׳איז פערעפענטליכט געוואָרען אַ פעראָרדנונג, וואָס דערמאָהנט די אַרישע דינסטמיידלעך אין עלטער ביז 45 יאָהר, אַז דעם 31 דעצעמבער 1935 מוזען זיי פערלאָזען די שטעלעס ביי זייערע יודישע בעלי הבתים.

ירושלים, 29 (יט״א טעלעגראַפיש)

ס׳איז פערעפענטליכט געוואָרען דער פולער טעקסט פון דער יודישער ערקלערונג, אויף דער קאָנפערענץ ביים הויך־קאָמיסאַר דעם 22 ד.ח.

פּרעז. ווייצמאַן האָט זיין דעקלאַראַציע געלייענט טיילווייז פון פּאַפּיר און די רעשט אויסווייניג. בן־צבי האָט גערעדט אין נאָמען פון ועד הלאומי. הרב בלאַו — אין נאָמען פון דער „אגודה“ און אַ דעלעגאַט פון די ספרדים.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מאָנטאָג, ד. 30־טען דעצעמבער

6.34 גימנאַסטיק. 6.50 פּליטען. 11.57 צייט־סיגנאַל. 12.03 ידיעות. 12.15 קאָנצערט. 1.25 הויז־ווירטשאַפט. 3.12 לאָדזער בערזע. 3.15 עקספּאָרט. 2.20 וואַרשאָווער בערזע. 3.30 רעוועלערסען - קאָנצערט. 4 לעקציע דייטש. 4.15 פּליטען. 4.45 סקעטש. 5 שמועס. 5.15 פּאָעזיע. 5.20 קאָנצערט. 6 געזאַנג. 6.30 מעשה׳לעך פאַר קינדער. 6.45 פּליטען. 7.20 רעקלאַמע - קאָנצערט. 7.35 ספּאָרט. 7.50 אַקטועלער שמועס. 8 פון די סטזשעלצעס. 8.30 לידער. 8.45 אָוועגד־ידיעות. 9 קאָנצערט. 9.30 ליטעראַרישער אָוועגד. 10 סימפ. קאָנצערט. 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען. 11.05 טאַנץ־מוזיק.

בחנם!

די פערוואַלטונג פון יוד. בעקער־צעך אין לאָדז מיט אַ פערשטענדיגונג מיט דער פערוואַלטונג פון יוד. בעקער־אַרבייטער־פעראיין אין לאָדז, מאַכט בעקאַנט, אַז צוליב דער שפּעטער צייט צו ערלעדיגען די ביטעס וועגען די הנהלה־עקזאַמענס, דאָס הייסט ביז׳ן 31. דעצעמבער 1935, אַז די ביוראָ פון צעך וועט זיין אָפען היינט, מאָנטאָג, ד. 30/12 און מאָרגן דינסטאָג, ד. 31/12 פון 12 בייטאָג ביז 3 נאָכמ. און 5 פאַרנאַכט ביז 10 אַ זייגער אָוועגד.

בעמ.: די אַלע פאָרמאַליטעטען צוליב דער שווערער לאַגע פון די יודישע אַרבייטער ווערען אַדורכגעפיהרט אומזיסט.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג פון יוד. בעקער־צעך אין לאָדז, פּילסודסקיעגאָ 57.

ה׳ בערנאַרד פרוינד און פרוי צוליב׳ן טויט פון זייער איינציגען

זוהן נ״ע

די אויסדרוקען פון מיין טיפסטען, האַרציגען מיטגעפיהל.

אדוו. ז. שמרויד.

למשפחת באלזאם מזל־טוב!

ליום חתונת ידידנו שמואל דוד באלזאם עם העלמה זהבה פרושנובסקה ביום א׳ טבת ש. ז. בתל־אביב הננו שולחים את ברכתנו. תהי׳ דרכם סלולה בשושנים.

לכבודם הננו מנדבים חמשה זהובים בשביל התלמוד תורה של הרב מייזל

רעיכם

וואַרשאַווסקי את וויטלזאָן.

5 זל. מעגליך

פּענסיאָנאַט „NICEA“ אין קאַלומנאַ, פּיעטריקאָווער גאַס Nr. 7/9

איז טעטיג אַ גאַנץ יאָהר. עמפּפעהלט צום ווינטער־סעזאָן גרויסע זוניגע און וואַרימע צימערן.

פערגלייזטע וועראַנדעס / ראַדיאָ פיינע נעזעלשאַפט.

שטרענג כשרע און געשמאַקע קיך אויך דיעטישע — 5 זל. מעגליך

פאָדערט בעדינגונג! אינפאָרמאַציעס אין לאָדז: געוועלב פון פּערל שטיין, ווסכאָדניאַ 47, ה׳ שטערנפעלד, נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 47, טעל. 218-49 און אויפ׳ן אָרט.

א האַרציגען מזל־טוב ווינש איך פרל. רעגינאַ גאָלדשמיט צו איהר חתונה מיט ה׳ יאַקוב פּילצער זאָל אייער נייער לעבענס־וועג מיט בלומען בעצירט זיין.

פירמע ב. נאָלדבערג, לאָדז

געדענקט, שטשעשליווי ביי

צום ווינטער־סעזאָן. אַ גרויסער אויסוואַהל פון אָריגינעלע בילליגער און טאָמאַשאָווער סחורות אויף אַנציגער און פּאַלטענס פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען

מיט 30% בילליגער

קומט און איבערצייגט אייך!

R. Szczęśliwy

לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 5 טעל. 156-09.

גענענט פּראָנט II שטאָק.

Wszystkim tym, którzy oddali ostatnią posługę zwłokom naszej niezapomnianej

B. P.

Geni Bursztynówny

(zam. przy ul. Śródmiejskiej 67)

wyrażamy tą drogą nasze serdeczne „Bóg zapłać“!

RODZINA.

ענגליש, פראַנצויזיש, דייטש און העברעאיש

לעקציעס, איבערזעצונגען און האַנדעלס־קאָרעספּאָנדענץ.

אַדרעס: Cegielniana 24, I p. tel. 261-36.

שפּרעכשטונדען פון 2–4 נאָכמ.

פאַר גאָלד, בּיזשוטעריע און לאָמבאַרד־קוויטעס צאָהלט די העכסטע פּרייזען אליזאר פּיאַלקאַ פּיעטריקאָווער 7.

Dr. med. A. Banasz

כירורג - אורולאָג

Wólczańska 23, tel. 139-88

האָט בענייט די אויפנאַהמען.

נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

ווירען, נאָז און האַלז קליניק מיט בעטען פון Dr. Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9–2 און פון 4–8 אָוועגט.

Dr. Wajnberg

ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אָוו.

שייטלען מיט פּאַריזער שריפטען און פערטיגע שייטלען ביי קערש. סקווערנאַ 15

„תומכי־אורחים“ פּאָמאָרסקאַ 18, טעל. 266-31

מיר טיילען מיט, דאָס אין פעראיינס קאַנצעלאַריע אַמטירט

אַן אַדוואָקאַט

יעדען מאָנטאָג און מיטוואָך פון 7 ביז 8.30 אָוונט און ערטיילט

יורידישע עצות

פאַר מיטגלידער, שפּענדער פון אונזער אינסטיטוציע און פאַר אומפערמעגליכע — גענצליך אומזיסט.

אַ מינימאַלען אָפּצאָהל ווערט גענומען פאַר דורכפיהרען פּראָצעסען.

די פערוואַלטונג.

„Anna Karenina“

מעכטיג מייסטערווערק פון לעוו טאָלסטאָי

GRETA GARBO i FREDERIK MARCH

אין די הויפּט־ראָלען:

אין אַ מאָדערנער אויפפאַסונג דראַמע פון מענשליכע ליידענשאַפטען און מעותים.

אויסער פּראָגראַם: קלאַנג־זשאַבען און אַקטואַליטעטען.

אָנהויב 4.30 נאָכמיטאָג. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

קלאַנג־קינאָ CAPITOL זאַוואַדזקאַ 16

נחום סאקאלאוו'ס רעדע אין לאנדאן
וועגען לעגיסלאטיוו-ראט אין ארץ-ישראל

לאנדאן.

אין לאנדאן האט נחום סאקאלאוו געהאלטען א רעדע וועגען לעגיסלאטיוו ראט.

פעסימיזם אויף מארגען און אפטימיזם אויף איבערמארגען.

איך האב באמת עגמת נפש צוליב דער נייער ווענדונג וואס איז פארגעקומען אין די פאליטישע ענינים פון ארץ ישראל, איך האלט אפילו אויך גאר שטארק פון דער פארמולע „בכל דור ודור עומדים לכלותנו וכו'" און איך האב טאקע גאר גרויסען בטחון און אפטימיזם אויף איבערמארגען, אויף די ווייטערע צוקונפט וועלכע מוז ענדליך זעהן דעם טריאומף פון אונזער הייליגער זאך, אבער וועגען מארגען, וועגען דער נאהענטער צוקונפט בין איך אביסעל פעסימיסטיש און האב טאקע גרויס עגמת נפש. מילא אונזער פארטשריט אין ארץ ישראל איז שוין אזוי גרויס, מיר זענען שוין דארטען אזוי שטארק אז מיר קענען זיך ערלויבען צו האבען אביסעל עגמת נפש. (געלעכטער).

און עגמת נפש האב איך נישט אזוי צוליב דעם, וואס עס ווערט איצט געשאפען א לעגיסלאטיוו ראט נעגען דעם בפירוש'ן ווילען פון דעם ישוב, און פונם גאנצען יודישען פאלק, נאר צוליב דעם וואס עס איז גראד אצינד יודען אויסגעפאלען אויפן גורל צו אפאנירען א פאליטישען שריט וואס איז לחלוטין פון אלגעמיינעם שטאנדפונקט נאר פראגרעסיוו אויסגעהאלטען.

מיר יודען, וואס זענען תמיד געשטאנען פאר א פראגרעסיווער ארדנונג און פאר א פארלאמענטארישע רעגירונג, זענען איצט געצוואונגען אויסצודריקען אונזער געגנערשאפט צום לעגיסלאטיוו ראט, וואס איז דאך אן התחלה פון פולער פארלאמענטארישער זעלבסטפערוואלטונג, בכלל איז עס שוין אונזער מזל צו זיין קרבנות פון יעדען פראגרעסיווען פאליטישען שריט, פיישפילען דערפון געפינט מען אויף יעדען שריט און טריט אין דער געשיכטע פון אונזער עפאכע. אט למשל, ליידען יודען אין פוילען און אנדערע לענדער פון א לחלוטין פראגרעסיווען פלאן — פון דער אזוי גערופענער שטאאטס סאציאליסטישער פאליטיק, וואס האט אלס איהר צוועק דאס מאנאפאליזירען אלע וויכטיגסטע צווייגען פון האנדעל און אינדוסטריע און דאס בענוצען זיי לטובת דעם גאנצען פאלק! דערוויל אבער, זענען עס יודישע סוחרים, יודישע פאבריקאנטען, און ארבייטער וואס ליידען גאר שווער און ביטער פון אט דער „פראגרעסיווער" פאליטיק.

ווי אזוי זאל מען רעאגירען?

אלזא וואס זאל מען טון לגבי אט דער נייער גזרה?

דער קאנגרעס האט שוין און פאראויס געפאסט זיין ווירדיגען בעשלוס: זיך אפצוהאלטען פון וועלכע בעטייליגונג אין דעם ראט. דאס איז וויכטיג און עהרליך. און מוז נישט פערהארבען ווערען פון דעמאנסטראציעס און פראטעסט־מיטינגען, נישט ווייל זיי וועלען חס וחלילה אויפרייצען די רעגירונג, נאר טאקע להיפוך, ווייל זיי וועלען זי נישט אויפרייצען און זי וועט ענדליך איהרס אויספיהרען.

אויך דאס קלאפען אין טיש און שטורמען אין קאלאניען מיניסטעריום וועט אונז קיין ברעקעל נוצען נישט ברענגען, עס וועט נאר ערנידריגען אונזער כבוד אין די אויגען פון דער ארומיגער וועלט, ווייל, ווי דער שטייגער איז, די אלגעמיינע פרעסע וועט זיך נאך טעריג אנכאפען אין דעם ענין און איהם צולעגען אויף טעלערלעך, און איהר ווייסט דאך, אז צו פיל פובליציטעט, צופיל פרסום איז פאר אונז נישט תמיד מזל־ברכה'דיג. הלוואי צופעליג מען נישט אזוי אונזערע עטרציילען אין ארץ ישראל בנוגע א יודישער מאיאריטעט. עבר הירדן וכדומה, וואלט עס געווען פאר אונז פיל געזונטער! אלזא, דער איינציגער וועג איז זיך צו האלטען פון דער ווייטענס! דורך א ווייטערדיגער אנגעשטרענגטער ארבייט אין ארץ ישראל וועלען מיר גובר זיין אויך די נייע אטאקע אויף אונזער גרויסען בנין. די איינציגע מורא וואס האט איך האב נאר אין פאר די „קאנדידאטען", די אראבישע פאליטיקער וועלכע וועלען זיך אנכאפען אין די שפאגעל נייע בענקלעך פונם ראט און וועלען זעהען וואס מעהר צו אינטריגירען געגען דער ציוניסטישער ארבייט.

דער ענטפער.

דער איינציגער ענטפער אויף דעם אלעם, און אויף די צוקונפטיגע אינטריגעס פון די אראבישע „קאנדידאטען" איז א פעראייניגטע אנשטרענגונג פאר אלץ גרעסערע און בעדייטענדערע דערגרייכונגען, דער ישוב איז שוין היינט צו טאג גענוג שטארק זיך צו קענען ווירקזאם פערטיידיגען.

מען קריגט זיך אפילו ארום און ארץ ישראל, אבער אויך דאס ווערט געטון ווי צווישען איינענע. לשם שמים, מען טרעט זיך ממש איינער דעם אנדערען אויף די מאגאליעס אויס גרויס פריינדשאפט און אינטימיטעט! (געלעכטער). -

אין גלות איז דאס בילד נאך נישט אזוי בתכלית השלימות.

מוסר פאר די ענגלישע יודען

אט נעהמט דאס ענגלישע יודענטום איז עס דען נישט קאמיש און בעדויערליך, אז דער פארזיצער דארף נאך ווער היום אפעלירען פאר א גרעסערען פערקויף פון שקלים, וואס זענען דאך א סימבאל פון יודישער סאלידאריטעט און ציוניסטישער געמיינשאפט.

דוכט זיך ווער נישט ווער, אבער די ענגלישע יודען וואלטען בעדארפט ווי איין מאן אונטערשטיצען די ארץ ישראל אויפבוי־ארבייט: א קלייניגקייט זיי וואוינען דאך אינם לאנד פון דער מאנדאטאר־מאכט; זיי דארפען דאך נישט האבען קיין מורא פאר אונזער נאציאנאלער אונטערנעהמונג ווי למשל די „גוטע" פראנצויזישע יודען! ווייל אפילו די גרעסטע פאטריאטען צווישען זיי קענען גאר ליכט געפינען א הכשר אויף אן'אקטיווער בעטייליגונג אין ציוניסטישער ארבייט. דורך דער דאזיגער ארבייט קענען זיי דאך געפינען דעם העכסטען טיטול פאר אן'אמת פאטריאטישען ענגלענדער: אימפעריאליסט! און דאך האלט עס ליידער נאך ווייט נישט דערביי!

מיר וואלטען געקענט בעווייזען.

וויפיל נוטם און נוצען וואלט א געאויגינטע אקציע אין אלע תפוצות הגולה געקענט ברענגען אונזער נאציאנאלען בנין! זי וואלט געקענט נאך בולטער בעווייזען, דאס וואס איז שוין פון אונז בעוויזען געווארען אין די פערגאנגענע יאהרען אז אונזער ציוניסטישע עקזעקוטיווע, אונזערע נאציאנאלע אינסטיטוציעס זענען לעבעדיגע און אקטיווע אברים אין א גרויסען נאציאנאלען גוף. בעת די אלע פאליטישע קלאפער־געציינג ביי די אראבער, מיט זייערע נאציאנאלע פאנדען פאר וועלכע זייערע אזוי גערופענע פילאנטראפען קארגען זיך מנדב צו זיין אפילו עטליכע פרוטות זענען נאר א ביליגע אימיטאציע א ביזזווילינגע, צושטערערישע נאכאהמונג פון די יודישע אינסטיטוציעס, מיר וואלטען אויך נאך פיל בולטער בעוויזען אז אונזער געגנערשאפט צום לעגיסלאטיווען ראט שטאמט נישט ארויס פון רעאקציאנערע אנשויאונגען, נאר אז מיר זענען אין גאנצען פערטון אינם אויפבוי פון דער יודישער נאציאנאלער היים, וואס עקזיסטירט אין אונזערע אויגען אלס א בעזונדערער, אפגעטיילטער פאליטישער גוף. מיר וועלען נישט חס וחלילה איינשלינגען די אראבער — זאלען זיי זיך לעבען פרידליך און גליקליך, אונזערע אראבישע שכנים! — מיר ווילען אבער נישט געשטעמפעלט ווערען אלס א מיעוט, אלס הילפלאזע מינדערהייט, בכלל קומען מיר קיין ארץ ישראל אלס א גאנץ פאלק, אהן קיין שום ציפערען און סטאטיסטיק. ווייל ציפערען זענען תמיד געווען אונזערע גרעסטע פיינד. ביז מיר וועלען אונזער ענדציל נישט דערגרייכען, וועלען מיר נישט מסכים זיין צו א סיי וועלכער אינסטיטוציע וואס זאל זיין עלול אונז אראפפיהרען פון דעם דרך הישר צו אונזער גרויסען ציל — די פערווירקליכונג פונם אידעאל פון אן'אויפגעבויטער נאציאנאלער היים. הייסט עס אלץ ווייטער געארבייט, אלץ ווייטער געקעמפט פאר אט דעם ערהאבענעם גרויסען אידעאל (שטורמישע לאנג אנהאלטענדע אפלאדיסמענטען).

אפיציעלער רעגירונגס־קאמוניקאט
וועגען לעגיסלאטיוו־ראט אין א"י

ירושלים, (יט"א). דער אפיציעלער דאקומענט, וואס איז פערעפענטליכט געווארען דעם 22טען ה.ח. אונטער נומער 35־45 אלס רעגירונגס פראיעקט וועגען לעגיסלאטיוו ראט אין א"י האט פאלגענדען ווארטלויט:

דער הויך־קאמיסאר האט נעכטען אויפגענומען ראגעב ביי נאשאשיבי, דזשמאל אל הוסיני, יצחק ביי אל בודירי, אבדול לטיף ביי סלאח, יעקב רזשורסיין, יעקב פאראדזש און אלפרעד ראק מיטן צוועק זיי איבערצוגעבען א מיטטיילונג וועגען פארשלאג צו שאפען א געזעצגעבערישען ראט אין פאלעסטינא (א"י) און היינט פריה האט זיין מאיעסטעט אויפגענומען צוליב דעם זעלבען צוועק דעם דר. חיים וויצמאן, דוד בן־גוריון, מ. שערטאק, בן־צבי, א. אל מאלא און דעם הרב בלוי.

עס זענען געשטעלט געווארען איינציגע פראגען און עס איז קלאר געווארען אז א טייל פון די דאזיגע פראגען וועלען בענוצט ווערען אלס ספעציעלע מיטטיילונג צו דער רעגירונג, די אנוועזענדע אין די בעזונדערע אויפנאהמען האבען געבעטען צייט, כדי צו בעטראכטען די איינצעלהייטען פונם פראיעקט אויף וואס זיין מאיעסטעט האט גערן איינגעשטימט.

די מיטטיילונג פון הויך־קאמיסאר איז געווען ווי פאלגט:

1) איידער איך וועל אויפקלערען דעם פארשלאג פון דער רעגירונג וועגען דער שאפונג פון געזעצגעבערישען ראט פאר פאלעסטינא (א"י) און הסכם מיט דער הבטחה, וואס איז געגעבען געווארען דורך דער רעגירונג פון זיין מאיעסטעט, וויל איך אויך דערמאהנען, דאס זינט איך האב אפגעגעבען מיין דעקלאראציע אין גענף, פאר דריי יאהר האב איך פיל געטראכט און האב אויך געבעטען די מיינונג פון אנדערע. איידער איך האב בעשטימט די פרינציפען לויט וועלכע עס זאל געגרינדעט ווערען דער געזעצגעבערישער ראט.

2) אין גענף האב איך ערקלערט דאס איידער איך וועל גרינדען דעם געזעצגעבערישען ראט, וויל איך זעהען ווי עס ארבייטען די שטעטישע זעלבסטפערוואלטונגען אויפן סמך פון מוניציפאל געזעץ.

די דאזיגע שטעטישע זעלבסטפערוואלטונגען ארבייטען איצט לויט מיין מיינונג, אויף א צופרידענשטעלענדיגען אופן. און איך בין דעריבער זיכער דאס אויב עס וועט צושטאנדקומען דער רעגירונגס־פראיעקט וועגען דעם געזעצגעבערישען ראט וועט דער ראט ארבייטען פאר דעם אלגעמיינעם גוטען פון די לאנד־איינוואוינער.

3) די כוונה פון דער רעגירונג פון זיין מאיעסטעט איז אין איינקלאנג מיט די געזעצגעבונג פון לאנד דורך דאס איינפיהרען פון געזעצגעבערישען ראט, אין איינקלאנג מיט איהר פון אייביג איינגעשטעלטער טראדיציע און אין איינקלאנג מיט דעם מנהג וואס איז ביי איהר אנגענומען, אויפצונעהמען די פארשלאגען און הילף פון די איינוואוינער פון לאנד און דער אנפיהרונג פון דער לאנדעס־רעגירונג. ווי איך איז געוויס בעקאנט, איז איינע פון אונזערע פערפליכטונגען אין צו זארגען פאר דער ענטוויקלונג פון די זעלבסטפערוואלטונגס אינסטיטוציעס.

מיטן צוועק צו דערגרייכען די דאזיגע אויפגאבען האבען מיר בדעה צו געבען דעם ראט ברייטע דיסקוסיאנס־מעגליכקייט און אויפצוווייזען אויף איהרע פערהאנדלונגען בלויז די יעניגע בעגרענצונגען וואס זענען נויטווענדיג פאר מעגליך צו מאכען דעם הויך־קאמיסאר צו ערפילען די פליכטען וואס ליגען אויף איהם און אויסצופיהרען די אינטערנאציאנאלע התחייבות'ן פון דער רעגירונג פון זיין מאיעסטעט.

איך בין איבערצייגט און זיכער דאס דער ראט וועט צוטרעטען צו זיין ארבייט מיט טיפער פעראנטווארטליכקייט און וועט געהעריג אפשאצען די שוועריגקייטען פון די פראבלעמען, וועלכע ער וועט האבען צו בעהאנדלען.

איך בין דעריבער זיכער אז די נויטווענדיגקייט צו מאכען א געברויך פון די בעגרענצונגען וועלען זיין זעלטענע און וועלען נישט מינדערן די [illegible] פרינציפען וועלכע האבען געדינט אלס יסוד פון אונזער פארשלאג נעמליך, אז דער געזעצגעבערישער ראט זאל דיענען פארן וואויל און פארטשריט פון די איינוואוינער פון לאנד.

גוטע ארדנונג און זיכערקייט פון לעבען און פערמעגען זענען נויטווענדיג פאר דער טאנצקייט פון יעדען לאנד, אבער דער גוטער ווילען איז דער הויפט יסוד פאר פריידען און צופרידענהייט, איך גלויב אז מיט דער הילף פון דאזיגען געזעצגעבערישען ראט וועלען מיר געפינען דעם וועג אויף איינצושטעלען די גוטע ארדנונג און צו פערפעסטיגען דעם גוטען ווילען.

עס איז מעגליך אז די געשיכטע פונם לאנד פאר דער צייט פון די קומענדיגע יאהרען וועט זיך אין א גרויסער מאס געשטאלטען לויט דעם שטאאטליכען פערשטאנד און דעם פעראנטווארטליכקייטס־געפיהל וואס איהר, די אנפיהרער וועט ארויסווייזען אין בעצוג צו די ארבייטען פון דאזיגען געזעצגעבערישען ראט.

אויף דער היינטיגער פערזאמלונג וועל איך איבערגעבען צו וועזענטליכע פארשלאגען, וואס זענען בעשטעטיגט געווארען דורך דער רעגירונג פון זיין מאיעסטעט.

איך וועל בעטען אייער מיינונג אין איינציגע פונקטען, וועלכע זענען געבליבען נישט בעשטעטיגט ביז איך וועל אויסהערען אייער מיינונג.

איך וועל זיך פרעהען אויב בעת דאס פארלעזען די הויפט פארשלאגען וועלען די אנוועזענדע שטעלען פראגען בנוגע יעדען פונקט וואס איז נישט גענוג קלאר.

אויב די תשובה וועט זיין אנ'איינפאכע, וועל איך זי גלייך געבען, און אויב נישט — וועל איך געבען שריפטליך.

די ערשטע פראגע, וואס איך וויל אויפקלערען איז דער צוזאמענשטעל פון ראט אויף פאלגענדען אופן: דער געזעצגעבערישער ראט וועט זיין צוזאמענגעשטעלט פון 28 מיטגלידער 5 בעאמטע, 11 מיטגלידער נאמינירטע פון דער געזעלשאפט, 12 געוועהלטע, די נאמינירטע וועלען זיין דריי מוזולמענער (דערין איין בעדואינער), פיר יודען, צוויי קריסטען, צוויי סוחרים, די געוועהלטע וועלען זיין אכט מוזולמענער, דריי יודען איין קריסט.

דאס בעשטימען די צאהל געוועהלטע מיטגלידער פון ראט איז געמאכט געווארען לויט דער צאהל פון די בעזונדערע געמיינדען פון דער אלגעמיינער בעפעלקערונג אין לאנד. אין משך פון 5 קאדענץ־יאהר פון ראט קומט נישט אין בעטראכט קיין ענדערונג אין דער דאזיגער איינטיילונג.

די פערזאן וואס וועט שטעהן אין דער שפיץ פון ראט וועט זיך רופען אין ענגליש „פרעזידענט" און אראביש „ראיס" און אין העברעאיש „יושב ראש".

אויב די מיינונגען וועלען זיין גלייכע וועט דעצידירונגס־רעכט האבען דער העכסטער לויט דעם ראנג פון די מיטגלידער, וואס זענען רעגירונגס־בעאמטע.

זעקס מיטגלידער וועלען בילדען א קווארום.

דער הויך־קאמיסאר וועט האבען דאס רעכט צו עפענען יעדע זיצונג פונם ראט, ער וועט האבען דאס רעכט צו האלטען א רעדע פאר דעם ראט אדער איהר צושיקען א באטשאפט.

די נארמאלע קאדענץ פונם ראט וועט זיין 5 יאהר. די נארמאלע סעסיע פונם ראט וועט דויערען דריי חדשים, אויב עס וועט זיך ארויסווייזען פאר נויטיג וועט מען קענען איינטיילען יעדע סעסיע אין צוויי סעסיעס צו 6 וואכען יעדע, און די זיצונגען וועלען פארקומען אין צייטען, וואס זענען גינסטיג אויף צו בעטראכטען געזעלשאפטליכע ענינים.

אויב וועלכע עס איז געמיינשאפט וועט זיך אפזאגען צו בעטייליגען אין די וואהלען, וועט דער הויך־קאמיסאר האבען דאס רעכט צו בעשטימען ענגלישע בעאמטע אדער אנדערע פערזאנען וועלכע ער וועט געפינען פאר נויטיג צו פערנעהמען זייערע ערטער אין דעם ראט.

די קאמפעטענץ פון יושב ראש.

דער „יושב ראש" וועט זיין א נייטראלע פערזאן, וואס האט נישט קיין שום פערבינדונג מיט פאלעסטינא (א"י) און ס'איז מעהר ווי זיכער אז דאס וועט זיין א פערזאן פון בריטישע יורידישע ערפאהרונג. ער וועט נישט אנטיילנעמען אין דער דיסקוסיע און אין דער אפשטימונג.

די וואהל - ארדינאציע:

די געוועהלטע מיטגלידער וועלען געוועהלט ווערען דורך דירעקטע וואהלען. די פראגע פון דער צאהל פון די שטעלפערטרעטער פון די געוועהלטע זאל זיין גלייך ווי די צאהל מיטגלידער אדער קלענער וועט בעשלאסען ווערען אין פערשטענדיגונג מיט די אנפיהרער.

די וואהל־רעכט פון די בירגער.

א) עס פערפליכטעט קיין שום צענז פון קענען לעזען און שרייבען, אדער פון „פערמעגען".

ב) פון וואהל־רעכט געניסען אדער בירגער פון פאלעסטינא (א"י), אדער געזעצליכע איינוואוינער פון לאנד אין משך פון צוויי אדער דריי יאהר פארן צונויפשטעלען, די וועהלער־ליסטעס. די דאזיגע אנווייזונג וועט פערפליכטען ביי די ערשטע וואהלען און ערגענצונגס־וואהלען בלויז פון ערשטען געזעצגעבערישען ראט. ביי די צוקונפטיגע וואהלען האט די רעגירונג בדעה צו פעראדנען, אז בלויז בירגער פון פאלעסטינא (א"י) וועלען האבען וואהל־רעכט.

ג) 25 יאהר אלטער.

3) יעדער געמיינשאפט ווערט איבערגעלאזט דאס רעכט צו בעשטימען, צי זי וויל, אז די פרויען פון איהר געמיינשאפט זאלען האבען וואהל־רעכט אדער נישט.

די רעכט פון די געוועהלטע נישט־רעגירונגס - בעאמטע.

א) קיינער האט נישט דאס רעכט געוועהלט צו ווערען אויב ער האט נישט געענדיגט 30 יאהר.

ב) געוועהלט קען ווערען נאר א בירגער פון פאלעסטינא (א"י).

די געהאלטען פון די מיטגלידער.

מיטגלידער פון ראט נישט רעגירונגס־בעאמטע וועלען בעקומען געהאלטען. איך לייג פאר א געהאלט פון 200 ביז 300 פונט א יאהר.

די פריווילעגיען און אויפגאבען פון געזעצגעבערישען ראט.

נעמענדיג אין אכט די נויטווענדיגקייט אויפצוהאלטען די אינטערנאציאנאלע פערפליכטונגען פון זיין מאיעסטעט רעגירונג און די אויפגאבען פון הויך־קאמיסאר איינצושטעלען א גוטען געזעץ, ארדנונג און אדמיניסטראציע, וועט דער געזעצגעבערישער ראט האבען פאלגענדע פריווילעגיעס און אויפגאבען:

1) צו דיסקוטירען אלס געזעץ־פארשלאג, וואס וועט אריינגעטראגען ווערען דורך דער רעגירונג, זיי אויסבעסערן און איבערשיקען צום הויך־קאמיסאר יאט צום בעשטעטיגען אדער אפווארפען.

2) אריינטראגען געזעץ־פראיעקטען, פארשלאגען צום רעגירונגס־בודזשעט, זיך רעכנענדיג מיט דער צושטימונג פון הויך־קאמיסאר.

3) צו בעטראכטען און דיסקוטירען דעם יעהרליכען בודזשעט, עס וועט פארקומען אנ'אלגעמיינע דיסקוסיע, שפעטער וועט דער בודזשעט בעשטעטיגט ווערען נאך דעם, ווי ער וועט פריהער בעטראכט ווערען אין א קאמיסיע; עס וועט בעשטימט ווערען א צאהל טעג אויף צו בעטראכטען דעם בודזשעט. יעדער מיטגליד, וואס וועט פארשלאגען אפצוהויבען א דיסקוסיע איבערן בודזשעט וועט אויפגעפאדערט ווערען צו בעגרינדען זיין פארשלאג.

4) אויפצונעמען דיסקוסיעס איבער יעדער פראגע פון געזעלשאפטליכען אינטערעס בתנאי, אז עס דארפען נישט געמאכט ווערען קיין פארשלאגען וועגען אויסגעבען געזעלשאפטליך געלד אדער ארויפלעגען שטייערן, אהן דער אנווייזונג פון הויך־קאמיסאר. עס דארף אויך נישט געשטעלט ווערען אפצושטימען קיין שום רעזאלוציע, וואס קאן לויט דער מיינונג פון דעם הויך־קאמיסאר שטעלען אין געפאהר די עפענטליכע רוה און שלום. דער געזעצגעבערישער ראט וועט האבען דאס רעכט צו דעבאטירען בעת דער דיסקוסיע איבער דעם בודזשעט, און ענטפער אויף דער רעדע פון הויך־קאמיסאר און בעת דער בעהאנדלונג פון די רעזאלוציעס.

5) צו שטעלען פראגען די עקזעקוטיוו - ארגאנען פון דער רעגירונג בנוגע דער פערוואלטונג פון לאנד.

די קאמפעטענצען און אויפגאבען פון דעם הויך־קאמיסאר.

די קאמפעטענצען און אויפגאבען פון דעם הויך קאמיסאר דארפען לויט דעם נייעם געזעץ זיין פון מין, דאס זיי זאלען איהם געבען די מעגליכקייט אנצופיהרען מיט דער רעגירונג און ערפילען די אינטערנאציאנאלע התחייבות'ן פון דער רעגירונג פון זיין מאיעסטעט. ווען א געזעץ־פראיעקט ווערט אנגענומען דורך דעם געזעצגעבערישען ראט, קען ער נישט ווערען א פערפליכטענדעס געזעץ, כל־זמן עס וועט דערויף נישט געבען זיין בעשטעטיגונג דער הויך־קאמיסאר.

אויב דער הויך־קאמיסאר געפינט אויס, אז צוליב טובת הכלל אדער גוטער אדמיניסטראציע איז נויטיג, אז עס זאל אריין אין קראפט א געזעץ, וועל־

(ווייטער — מארגען)

Dr.
Wołkowyski
ציגעל־גאס 11, טעל. 238־02
ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט־קראנקה.
בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
נעמט אן פון 8—11 [illegible]טאג און 4—9 אווענט.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל־ארצט פאר הויט־, געשלעכטס־ קראנקהייטען און מענער־שוואכע
פיעטריקאווער 10, טעל. 245־21
נעהמט אן פון 8 פריה ביז 2 מיטאג און פון 5 ביז 9 אוו.
זונטאג פון 10—1 בייטאג. אלע ארט אנאליזען
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן
א ספעציעלער ווארטע־זאל פאר פרויען.

נאכ'ן גרעסטען פאגראם...

פון ד"ר א. מוקדוני

די נאַציס זענען די טעמפּסטע און גראבסטע פּאָליטיקער.

עס איז נישטא קיין בליץ פון שאַרפזין, קיין פונק פון חכמה און קיין פייערל פון אינטואיציע אין זייער פּאָליטיק.

מגושמדיג איז די פּאָליטיק פון די נאציס.

און אפשר דערפאַר האָבען זיי דערפאָלג.

די קלוגע, פיינע דייטשע קעפ פאר די נאציס האָבען גאָרנישט געקענט אויספועלן ביי די האַרטע זיגער, זיי האָבן זיך געקליגעלט, זיי האָבן געצויגן די דינסטע דיפּלאָמאַטישע פעדים, זיי האָבען פאר וואָרפען די קליגסטע פּאָליטישע נעצען און עס האָט גאָרנישט געהאָלפען, די זיגער זענען געבליבען האַרט טויב און בלינד.

די גראבע נאציס האָבען מיט זייער גראבער פּאָליטיק כמעט אַלץ אויסגעפועלט.

יא, די נאציס זענען די גרעסטע און טעמפּסטע פּאָליטיקער.

אָבער אין איין שטיקעל פּאָליטיק זייערער ווייזען זיי אַרויס טייוולשע חכמה, אין דער יודישער פּאָליטיק זענען די נאציס דורכגעטריבענע פּאָליטיקער.

די נאציס זענען ממש געניאלע פּאָגראָמשטשיקעס.

דער פּאָגראָם אויף דעם האַלבען מיליאָן דייטשע יודען ווערט אַדורכגעפיהרט מיט אַ שאַרפער שעל מישקייט, מיט א שטן'שער דורכגעטראכטקייט און מיט א שדי'שער בריה'שקייט.

זינט די זינדיגע וועלט איז אַ וועלט האָט זי אַזאַ פּאָגראָם נישט דורכגעפיהרט.

און פאר דער וועלט זעהט דער גרעסטער פּאָגראָם אין דער מאָדערנער צייט כמעט גאָרנישט אויס ווי אָ פּאָגראָם.

די קלענסטע, די נישטיגסטע צאָהל יודישע שויבען זענען צעבראכען געוואָרען, אין דעם קלענסטען אַמאָליגען רוסישען פּאָגראָם זענען אויסגעשלאָגען געוואָרען א סך מעהר יודישע שויבען.

די קלענסטע צאָל יודישע הרוגים: אין דעם קלענסטען אַמאָליגען פּאָגראָם ערגעץ אין אוקראינע זענען געווען אַ סך מעהר הרוגים.

און קיין פערנעס זענען נישט אויפגעריסען געוואָרען אין די גאסען.

און קיין יודיש האָב און גוטס איז נישט צורא בירט געוואָרען פון דעם צעיושטען המון ווי דער שטייגער איז אין אַלע פּאָגראָמען.

און יודישע טעכטער זענען נישט פערגוואַלדיגט געוואָרען פון חיה'שע פּאָגראָמשטשיקעס ווי עס איז דער שטייגער אין אַלע פּאָגראָמען.

דאָ און דאָרט אַ קליינע שויבען־ברעכעריי, דאָ און דאָרט אַ גאַסען - קיילעריי, דאָ און דאָרט אַ מאָרד.

נישט צעיושעטע כוליגאַנעס פּאָגראָמירען.

ניין.

אַ רעגירונג נעהמט דעם פּאָגראָם אין איהרע הענט, זי פּאָגראָמירט מיט א סיסטעם, פּאָגראָמירט טיכטיג, גרינדלעך און איינמאָל פאר אלע מאָל.

און טאָמער האָט א נאצי ריכטיג פערשטאַנען די לאַגע און האָט אויף זיין אייגענעם חשבון געהאַלט מאכען א שטיקעל פּאָגראָם האָט מען איהם פון אַלע זייטען געוואונקען און געוואָרענט: האַלט! כאַפּ נישט אויס ביי דער רעגירונג, האָב געדולד, די רעגירונג דיינע וועט עס מאכען בעסער.

און טאָמער איז אַ נאצי ס'הם געוואָרען אומגעדולדיג, דער פּאָגראָם האָט איהם אויסגעזעהען צו לייטיש, צו שטיל און צו אַנשטענדיג און ער האָט געוואָלט צולייגען א האַנט, האָט מען איהם אָפּגעשטעלט: עס איז אַנאַרכיע, כאַפּ נישט אויס ביי דיין רעגירונג, האָב צוטרוי צו דיין רעגירונג, זי וועט עס טון על צד היותר טוב.

און טאָמער האָט א גוטער דייטשער פּאָגראָמשטשיק געכאַפּט און אויסגעשלאָגען יודישע שויבען, האָט מען איהם שיער נישט דורס געווען, מען האָט איהם בעוויזען, אַז ער שלאָגט אויס דייטשע שויבען, די שויבען זענען פערזיכערט ביי דייטשע פערזיכערונג־געזעלשאַפטען, און אַז סוף כל סוף וועלען די שויבען סתם זיין דייטשע.

און סתם — אַלץ וועט בעזאָרגען די נאצישע רעגירונג.

און זי האָט בעזאָרגט.

יודען זענען נישט קיין בירגער מעהר אין דייטשלאַנד.

אַ גרויסע פּאָגראָם אַרבייט איז דורכגעפיהרט געוואָרען.

סיסטעמאַטיש, וויסענשאַפטליך און מיט דייטשע גרינדליכקייט איז דער פּאָגראָם דורכגעפיהרט געוואָרען.

און די וועלט ווייס אייגענטליך כמעט נישט פון דעם פּאָגראָם. ער איז אַזוי גנביש דורכגעפיהרט געוואָרען, אַז מען האָט איהם ווי נישט געהערט און נישט געזעהען.

און נישט נאָר די פרעמדע, זייטיגע וועלט. מיר אַליין האָבען אויפגענומען דעם שוידערליכען סוף פון דעם לאנגען נאצישען פּאָגראָם כמעט גלייכגילטיג.

מיר אַליין האָבען נישט שאַרף רעאגירט אויף דעם גרויליגען סוף פון דעם גרויליגען פּאָגראָם אויף די דייטשע יודען.

די אויסערליכע וועלט רעדט וועגן פערפאָלגונגען וועגן נישט ריכטיגע ראַסען־טעאָריעס און וועגן יודען, וואָס האָבען בעציהונגען מיט דייטשע פרויען.

און מיר רעדען וועגען נאצישע גזירות, וועגען נאצישע בלבולים און וועגען נאצישען באָיקאָט.

עפּעס מיידען מיר אויס צו רעדען וועגען דעם גרויסען פּאָגראָם, וועגען דעם טאָטאַלען פּאָגראָם, וואָס די נאציס האָבען דורכגעפיהרט אויף א האַלבען מיליאָן יודען.

פּאָגראָמען פלעגען אונז אויפרודערען און פלעגען אונז פיל, זייער פיל לערנען, פּאָגראָמען פלעגען אונז אויפרודערען, און פלעגען אויפוועקען די פערשלאָפענע און פערדרימעלענדיגע כוחות אין אונזער לעבען.

נאָך אַ פּאָגראָם פלעגען מיר שטענדיג מאכען אַ שטיקעל נאציאָנאַלע חשבון הנפש־

מיר פלעגען זיך אויפכאַפּען פון א שווערען שלאָף און אויפגעוואַכטע פלעגען מיר זיך נעמען אַרומקוקען אויף אונזער אייגען ביטער לעבען.

נאָך אַ פּאָגראָם פלעגען מיר זיך אַליין דערזעהען און זיך דערשרעקען פאַר זיך אַליין.

דער גרעסטער פּאָגראָם אויף אונז. דער נאַצישער פּאָגראָם האָט אונז עפּעס נישט שטאַרק צערודערט.

נישט מיר האָבען זיך געכאַפּט ווי אַלע מאָל מאכען א שטיקעל חשבון הנפש כדי צו שטאַרקען זיך גייסטיק, נישט האָבען מיר זיך אַ וואָרף געטון זוכען א נייעם אויסוועג, נישט וועס האָט אונז אַרומגעכאַפּט אַ רעבעלישער גייסט און נישט מיר האָבען בעקומען פרישע, יונגע כוחות גרייט צו וואַרפען זיך מיט אונז אין קאַמף.

אַפילו דער באָיקאָט, די דאָזיגע פּאַסיווע אָפּוועהרונג, ווערט דורכגעפיהרט עפּעס אַפּאַטיש און עפּעס קאַלט.

מען זעהט נישט קיין יונגע יודישע מחנות בעליידיגטע און צערודערטע פונ'ם נאצישען פּאָגראָם אויף יודען.

מען זעהט זיי נישט.

נישטא קיין צוריקגעקומענע מחנות יודען ווי נאָך די אַמאָליגע פּאָגראָמען.

קיינער איז נישט אויפגעציטערט געוואָרען, קיינער האָט קיין תשובה נישט געטון.

און דאָס יודישע געזעלשאַפטליכע לעבען איז געבליבען אַפּאַטיש, קאַלט און יאושדיג ווי פריהער.

עס זיצען די זעלביגע יודישע קהלשע טוער, קהלען זיך קאַלט און געגעצענדיג ווי אין די בעסטע און רוהיגסטע יודישע צייטען.

געניאלע פּאָגראָמשטשיקעס זענען די נאַציס.

זיי האָבען דורכגעפיהרט דעם גרעסטען און דעם אכזריותדיגסטען פּאָגראָם אַזוי, אַז נישט די וועלט און נישט מיר אַפילו זענען פערציטערט געוואָרען.

די דראָהענדע געל-ע סכנה

וועט פעראייניגען די אייראָפּעאישע פעלקער

די געשעהענישען אויפ'ן ווייטען מזרח ענטוויקלען זיך אין א געוואַלדיגער טעמפּא. גאַנץ כינע קאָכט ווי אין א קעסעל. עס קען יעדע מינוט קומען צו אַ אויפרייס, וואָס קען אַרויסרופען א געוואַלדיגע קאַטאַסטראָפע און ערשיטערונג. עס זעהט אויס ווי יאפּאַן וואָלט געוואָלט אויסנוצען די צייט, וואָס די גרויסע מערב אייראָפּעאישע מלוכות זענען פערטון אין אַפריקא בכדי אַדורכצופיהרען איהרע פּלענער אין אַזיען.

ערשט 30 יאָהר טיילען אונז אָפּ פון דעם ערשטען בעדייטענסטען יאפּאַנישען אַרויסטריט אויף דער סצענע פון די מערב אייראָפּעאישע פעלקער. און דורך דער דאָזיגער קורצער צייט האָט זיך יאַפּאַן פערוואַנדעלט אין א ערשטראַנגיגער מלוכה, וואָס געהט אונערשיטערט צו איהר ציל. יאַפּאַן איז דורך דער צייט פון רוסיש־יאַפּאַנישען קריג אויסגעוואַקסען צו איינע פון די געפעהרליכסטע אימפּעריאַליסטישע מלוכות אויף דער וועלט.

דערשטיקט אויף איהרע קליינע אינזלען שטרעקט יאַפּאַן אויס איהרע הענד צו די שטחים אויף דעם ביז איצטיגען קאָנטינענט בכדי צו שאַפען אַ גרויסע באַזע פאַר איהרע אימפּעריאַליסטישע שטרעבונגען. דער כאַאָס וואָס הערשט אין כינע און די שוואַכקייט פון איהרע קאָנקורענטען זענען איהרע בעסטע פערבינדעטע.

נישט קוקענדיג אויף דע־ פעראַכטונג, וואָס עס ווייזען אַרויס די כינעזער צו דער יאפּאַנישער קולטור וועלכע איז בעאיינפלוסט געוואָרען פריהער פון דער כינעזישער און לעצטענס פון דער אייראָפּעאישער קולטור, בעזעצען זיך די יאפּאַנער אויף געוויסע טעריטאָריעס אין כינע, דערלאָזען נישט, אַז עס זאָל אַדורכגעפיהרט ווערען א רעפאָרם פון כינע און פערטרייבען פון כינע אַלע איינפלוסען, וואָס וואָלטען זיי זיך געקענט אקעגענשטעלען. די ערגאָבערונג פון מאַנדזשוקא האָט אָפּגעטיילט כינע טעריטאָריאַל פון די סאָוויעטישע השפּעות. יאַפּאַן שפּרייט איצט אויס איהר איינפלוס ספערע אויף דרום שטיצענדיג גלייכצייטיג דעם פּראָווינציאַנעלען סעפּאַראַטיזם אין כינע.

און בעת יאַפּאַן שפּרייט אויס איהר פּאָליטישען אוןווירטשאַפטליכען איינפלוס און שטרעבט דייטליך צו שאַפען א גרויסע מזרחדיגע אימפּעריע, וואָס זאָל אַראָפּוואַרפען אייראָפּע פון דעם פּיעדעסטאַל אויף וועלכען עס געפינט זיך, וואָס שטעלט אייראָפּע אַקעגען דעם דאָזיגען דראַנג פון דער געלער סכנה?

יאַפּאַן פאָדערט שוין איצט אויסצוגלייכען איהרע ים־כוחות מיט ענגלאַנד און אַמעריקע, וואָס צוליב דעם ווייטען שטח, וואָס עס טיילט אָפּ דעם ענגלישען און אַמעריקאַנישען פלאָט אויף די אַזיאַטישע וואַסערען פון זייער אָפּעראַציע באַזען, וואָלט בעדייט אַן איבערמאַכט פון יאַפּאַנישען פלאָט אויף די דאָזיגע וואַסערען, און מען דאַרף איבעריגענס נישט לעבען אין טעות, אַז שפּעטער וועט אויך קומען די פאָדערונג נישט נאָר פון א גלייכע בעוואָפענונג נאָר אַן איבערמאַכט פון די יאַפּאַנישע בעוואָפנונגען, אָדער יאַפּאַן וועט זיך איינגאַנצען צוריקציהען פון די אָפּמאַכען וועגען בעגרעניצען די בעוואָפנונגען.

אַקעגענשטעלען זיך דעם געפעהרליכען פאַר דער מערב קולטור וואוקס פון דער אימפּעריאַליסטישער מאכט פון דער געלער ראַסע וואָלט געקענט נאָר די פעראייניגטע מאַכט פון דער ווייסער ראַסע, ווייל מען דאַרף זיך נישט גנאַרען, אַז דער יאפּאַנישער אימפּעריאַליזם וועט זיך צופרידענלאָזען נאָר מיט מאַנדזשוקא אָדער אַפילו מיט גאַנץ כינע. דער טעמפּאָ פון דער ענטוויקלונג פון די לעצטע יאהרען איז אַזוי געוואַלדיג, אַז שוין איצט צייכענט זיך אָן דייטליך די קאָנטורען פון דער געלער סכנה און פאַר'ן קומענדיגען דור קען זי ווערען זעהר אַקטועל.

קיין שום אייראָפּעאישע מלוכה און אויך נישט די פעראייניגטע שטאַטען קען זיך איצט נישט אַקעגענשטעלען דעם אַלץ וואַקסענדען יאפּאַנישען אימפּעריאַליזם.

די פעראייניגטע שטאַטען וועלכע זענען אייגענטליך אַממייסטען פעראינטערעסירט און פיהלען אַמשטאַרקסטען די פאָלגען פון דעם יאפּאַנישען אימפּעריאַליזם זענען אָפּגעטיילט פון די געביטען פון דער יאפּאַנישער עקספּאַנסיע דו־כ'ן שטילען אָקעאַן. אַ חוץ דעם זענען זיי איצט פערנומען מיט אַדורכפיהרען די ווירטשאַפטליכע רעפאָרמען פון פּרעזידענט רוזוועלט.

ענגלאַנד איז פערנומען מיט איהרע ענינים אויף אַלע קאָנטינענטען און שטעלט נאָר א שוואַכען ווידערשטאַנד דער יאפּאַנישער עקספּאַנסיע.

און ענדליך דער דריטער גרויסער יאַפּאַנישער געגנער — ראַטען־פערבאַנד איז אויך שטאַרק פערנומען מיט די ענינים פון סאָצ אַלען איבערבוי. יאַפּאַן טרעפט דעריבער נישט אָן אין איהר עקספּאַנסיע אויף קיין שום ערנסטען קאָנקורענט. אַז זי זאָל מוזען פערלאַנגזאַמען דעם טעמפּאָ פון איהר עקספּאַנסיע, אַז זי זאָל מוזען זיך רעכענען מיט געוויסע נאָרמען, וואָס זענען געשאַפען געוואָרען דורך דער מערבדיגער קולטור.

דער געלער קלאָץ וואָס וואַקסט אַרויס אין דער זייט פון אייראָפּע איז געפעהרליך נישט נאָר פאַר די מלוכות, וואָס זענען דירעקט פעראינטערעסירט אין כינע, עס איז גענוג נאָר אָנצווייזען אויף דער יאַפּאַנישער האַנדעלס־עקספּאַנסיע, וואָס רייסט זיך איבעראַל אַריין און איז אַ דראָהונג פאַר אַלע. פון דער אַנדערער זייט דערמאָהנט אָבער דער יאַפּאַנישער אימפּעריאַליזם, אַז עס עקזיסטירען געמיינזאַמע אינטערעסען פאַר אַלע אייראָפּעאישע פעלקער. דאָס צוריסענע אייראָפּע וועט ענדליך מוזען קומען צו דער איבערצייגונג אַז בכדי זיך אויף א וויר־קזאַמען אופן זיך אַקעגענצושטעלען דער געלער סכנה איז נויטיג קודם כל צווישען זיך אַליין זיך צו פערשטענדיגען און אָפּצושטעלען די געגענזייטיגע קאַמפען. עס איז מעהר ווי זיכער אַז די וואַקסענדע סכנה אויפ'ן ווייטען מזרח וועט זיין דער אימפּולס וואָס וועט דערנעהנטערען די פערווירקליכונג פון דער אידעע פון פאַן אייראָפּע.

וואַסער, וואָס ווערט געקויפט מיט מענשליך בלוט

דער ספּעציעלער קאָרעספּאָנדענט אויפ'ן אפריקאַנישען קריגס־פראָנט עדמונד דעמעטער שרייבט וועגען דעם קאַמף פאַר וואַסער אין אַביסיניען פאָלגענדעס:

אין דעמזעלבען טאָג, אין וועלכען איך בין אַנגעקומען קיין גאָראַהאַי האָב איך געמוזט אַדורכפאָהרען א קליין אַביסיניש שטעטעל, וואָס רופט זיך שילאַווע, ווען איך זאָג שטעטעל, טרייב איך אָפּ־טעל איבער, אין דער ווירקליכקייט איז איינס פון די דאָזיגע אומגליקליכע „לעכער" וואָס געפינט זיך אין יעדען לאַנד און צו וועלכע די ציוויליזאַציע האָט נאָך נישט דערגרייכט. שילאַווע בעשטעהט פון 5 אָדער 6 „טוקעלען" ד.ה. כאַטקעס בעדעקט מיט שטרוי אין וועלכע ס'הערשט אַ פערגיפטעטע אַטמאָספערע, וואָס איז אַזוי כאַראַקטעריסטיש פאַר די אַביסינישע שטעטלעך.

אין שאָטען פון עטליכע בוימער, וואָס זייערע בלעטער פערשווינדען אונטער גרויסע פון זאַמד, פאַ שען זיך אויסגעמאָגערטע קעמלען און קוקען מיט א פעראינטערעסירונג אויף די איינגעבוירענע וואָס זיצען אומבעוועגליך פאַר די כאַטקעס. אומצעליגע כמאַ רעס פליגען מאַכען אומעגליך דאָס אריינקומען אין שטעטעל.

אָבער דאָך האָב איך נישט ווייט פון שטעטעל בעמערקט עטליכע קברים פון אַביסינישע און אַסקאַריער וואָס זענען געשטאָרבען אין דעם טאָג אין וועלכען מען האָט אַרויסגעטראָגען די פאַרביגע פאָהן אויף א הויכען מאַסטבוים, וואָס עס האָבען אויפגעשטעלט די איטאַליענישע סאָלדאַטען נאָכדעם ווי זיי זענען אַריין אין שטעטעל.

שווייגענדיג וואַנדער איך צווישען די קברים און איך צעהל די צלמים פון פערטרוקנעטע צווייגען, וועלכע מען האָט אויפגעשטעלט אויף די עטיאָפּישע קברים, ווי אויך די שטיינער וואָס פרומע הענד האָבען אויפגעקלעגט אויף די קברים פון די מוזולמאַנישע אַסקאַריער. עס איז פאַראַן מעהר קברים ווי „טוקעלען" אין שילאַווע.

מיין בליק פאַלט אויף די קברים און אויפ'ן שטעטעל און צום סוף ווען איך פערגלייך דאָס שטעטעל פון די לעבעדיגע מיט די קברים — פערשטעה איך שוין גאָרנישט. איך האָב דאָך געזעהען אין סאָמאַלי ווי אויך אין עריטרעא פערשידענע וויכטיגע שטעטלעך וואָס מען האָט געקענט האַלטען פאַר שטעט, וועלכע די אַביסינער האָבען אָפּגעגעבען אהן אין שאָס און פאַרוואָס האָבען זיי פערטיידיגט שילאַווע, וואָס האָט נישט קיין שום סטראַטעגישע בעדייטונג? פאַרוואָס?

דעם ענטפער אויף דער דאָזיגער פראַגע האָב איך געפונען אין א פּאָר מינוט שפּעטער ווען מיר האָבען זיך אָפּגעשטעלט ביי דעם ברונעם פון וועלכען די סאָמאַליקעס האָבען געשעפּט וואַסער פאַר די קעמלען.

איך האָב פערשטאַנען — און מען דאַרף אַז די אַלע אין אַמעריקא, און אייראָפּא וואָס שטודירען די מאַפּע זאָלען פערשטעהען פּונקט אַזוי ווי איך, אַז די מלחמה וואָס פיהרט זיך דאָ האָט נישט קיין שום געמיינזאַמעס מיט א מלחמה ווי מיר פערשטעהען עס אין אייראָפּע.

בכדי צו פערשטעהען די בעוועגונגען פון מיליטער, אַטאַקעס און קאָנטראַטאַקעס פון בײדע געגנער, איז גענוג נאָר אויסצוזוכען אויף דער מאַפּע די פונקטען, אין וועלכע עס געפינט זיך וואַסער.

דער ביישפּיל מיט שילאַווע איז נישט פּראָווינציאַל. דאָס פערנעהמען גאָראַהאַי וואָס איז פאָרגעקומען מעהר ווייניגער מיט א חודש צוריק ווערט דאָ בעטראַכט פאַר אַ אמת'ן נצחון צוליב דער העלדישער סיבה וואָס דאָס פערנעהמען שילאַווע, דאָס הייסט נישט צוליב דער צאָהל [illegible]וואינער און געאָגראַפישער לאַגע. דער פערלוסט פון גאָראַהאַי איז פאַר די אַביסינער געווען א שטאַרקער קלאַפּ פּונקט ווי דער פערלוסט פון דער הויפּטשטאָט איז א גרויסער פראַווינץ, אָבער פון א וויכטיגער פעסטונג, ווייל אין גאָראַהאַי זענען פאַראַן ברונעמס.

איך האָב געהאַט די געלעגענהייט צו לעזען די רעפּעשען וואָס די איטאַליענער האָבען איבערכאַפּט, אין וועלכען דער קאָמענדאַנט פון גאָראַהאַי פלעגט כמעט טעגליך אַרויסשיקען צו זיין קייזער אין אדיס אַבעבאַ: „מען דאַרף פערטיידיגען די ברונעמס"... „מען דאַרף פערטיידיגען די ברונעמס"... האָט ער רעפּעטירט, געשריגען, געבעטען ביז דער נעגוס האָט איהם געשיקט דאָס מאַטעריאַל, וואָס איז נויטיג געווען צו פערטיידיגען דאָס שטעטעל. גאָראַהאַי איז בעפעסטיגט געוואָרען און פערטיידיגט פּונקט מיט אַזאַ ענערגיע ווי שילאַווע.

ערשט מיט דריי טעג צוריק מאָז איך געזעהן די רעשטלעך וואָס זענען געבליבען נאָך אויפרייס פון א באָמבע, וואָס האָט דערהרגעט דעם קאָמענדאַנט נישט ווייט פון דעם ברונעם וואָס די אַביסינער פערטיידיגען אַזוי געוואַלטיג.

מען האָט מיר דערצעהלט אַז איבער 200 גענעראַלשטאַבישע עקספּערטען זענען צוגעשיקט געוואָרען צו דער איטאַליענישער אַרמעע, זיי בעמיהען זיך צו געפינען וואַסער קוואַלען אין דער פערברענטער מדבר, וואָס בעדעקט כמעט פולשטענדיג דאָס סאָמאַליש־אַביסינישע גרענעץ געביט און אויך גרויסע שטחים אין אַביסיניען. יעדער פערשטעהט די נויטווענדיגקייט פון די דאָזיגע בעמיהונגען, ווייסענדיג אַז יעדער קעמפּפענדער איטאַליענישער זעלנער אין סאָמאַלי מוז האָבען טעגליך 6 ליטער וואַסער צו טרינקען צוליב דעם קלימאַט וואָס בעדעקט דעם גומען און האַלדז פון יעדען איינציגען וואָס וואַגט זיך נאָר אַרויסצולאָזען אויף עטליכע סעקונדען אויף די פאַנטאַסטישע וועגען פון דאָזיגען לאַנד.

איך האָב געהאַט די געלעגענהייט צו בעזוכען די וויכטיגסטע „פאַבריק פון וואַסער" וואָס עקזיסטירט אין סאָמאַלי, אַרבייטענדיג נישט ווייט פון ברעג פון טיק ניודא, האָבען די איטאַליענישע זעלנער ענטדעקט מיט איינינע וואָכען צוריק א קוואַל, א דאַנק דעם דאָזיגען קוואַל וואָס זיין ענטדעקונג איז געווען גליק ווי עס האָט ערקלערט דער איטאַליענישער גענעראַל גראַציאַני א גרויסען נצחון האָבען די איטאַליענער געקענט פּראָדוצירען טעגליך 100,000 ליטער וואַסער. דערפון ווערט 20.000 ליטער דיסטילירט און 8.000 פילטרירט. 120 אויטאָ ציסטערנעס צו איין טאָן וואַסער יעדע פאָהרט יעדען טאָג אַרויס בכדי צו דעריאָגען די אָפּטיילונגען וואָס נעהמען פאָראויס.

אין אדור וואָס געפינט זיך אויף העלפט וועג צווישען דאָלאָ און בעלעט אוען איז אויסגעבויט געוואָרען א רעזערוואואַר וואָס וועט אריינגעהמען א ביליאָן 200.000 ליטער וואַסער, אין טעיגלא האָט מען ענטדעקט א קוואַל איבער וועלכען מען האָט באַלד אויסגעבויט בנינים וואָס דערמאָהנען אין א פעסטונג.

יאָ, וואַסער איז געוואָרען זעהר טייער אין דער געגענט אפשר צו טייער אין דער דאָזיגער טראָפּישער געגענד. מען מוז עס קויפען מיט מענשליך בלוט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג, 30 דעצעמבער
ד' טבת תרצו
זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.32

פראטעסט געגען איינפירען דעם לעגיסלאטיווען ראט אין א"י
איז אנגענומען געווארען אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

נעכטען איז אונטער'ן פארזיץ פון פרעזעס מינצבערג פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג. דעפ. מינצבערג האט פארגעלעגט צו שטעלען אויף דער טאג־ארדנונג די פראגע פון אננעהמען א פראטעסט געגען לעגיסלאטיווען־ראט אין ארץ־ישראל.

אין די קאמוניקאטען ווערט בעשלאסען צו דעלעגירען אין לאדזער שול־ראט הרב פיינער.

ווייטער ווערט בעשלאסען דעם בעריכט וואס איז צוגעשטעלט געווארען וועגען דער טעטיגקייט פון ראבינאט אין די לעצטע 6 וואכען צו בעטראכטען אויף דער צווייטער זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג.

אויף דער אקציע פון „צעקאבע“ אין לאדז איז בעשטימט געווארען אן איינמאליגע סומע פון 1000 זלאטעס.

די „שומרי שבת“ האט זיך געווענדעט צו דער קהלה-פערוואלטונג, אז זי זאל מאכען בעמיהונגען אז די רעסטאראנען, וועלכע זענען אפען שבת זאלען נישט טארען האבען קיין שילדעל „כשר“. ס'איז בעשלאסען געווארען צו מאכען די לעצטע התראה די רעסטאראן־בעזיצער, אויב דאס וועט נישט העלפען זאל מען זיך בעמיהען, אז די רעסטאראנען זאלען מוזען אראפנעהמען די שילדלעך מיט דער אויפשריפט „כשר“.

איינשטימיג איז דאן אנגענומען געווארען פאלגענדע פראטעסט־רעזאלוציע וועגען פראקלאמירען דעם לעגיסלאטיווען־ראט אין ארץ־ישראל“.

„די יודישע קהלה אין לאדז, וואס רעפרעזענטירט דעם צווייט גרעסטען יודישען קיבוץ אין אייראפא, איז טיף פערוואונדעט און שטארק בעאונרוהיגט צוליב דעם לעצטען שריט פון דער מאנדאטען־מאכט בנוגע דעם לעגיסלאטיווען ראט אין ארץ־ישראל. די יודישע בעפעלקערונג, וואס איז מיט טויזענד פעדים געקניפט און געבונדען מיט דער פערגאנגענהייט פון הייליגען לאנד וואס בינדט און בויט מיט דעם דאזיגען לאנד איהרע האפנונגען אויף דער צוקונפט און וואס האט נישט קיין קליינעם חלק פון זיין אויפלעבונג און ווידעראויפבוי — האט בעגרינדעטע סיבות צו זיין בעאונרוהיגט אז דער פראקלאמירטער לעגיסלאטיווער ראט איז א העמונג פון דער נאטירליכער יודישער ענטוויקלונג און איז א שטריך איבער דער גרויסער און שענער אידעע פון א נאציאנאלער היים.

די יודישע קהלה דריקט דערמיט אויס אין נאמען פון איבער 200 טויזענד מיטברודער, די איינינקייט און סאלידארישקייט מיט'ן גאנצען יודישען ישוב אין ארץ ישראל און פראטעסטירט געגען דער פראקלאמירונג פון לעגיסלאטיווען ראט און פערזיכערט די דארטיגע יודישע בעפעלקערונג אז אין קאמף פאר אונזערע היסטארישע און נאציאנאלע רעכט זענען מיר צוזאמען מיט איהר גרייט אויף דער גרעסטער מסירת נפש און קרבנות“.

אויפ'ן פארשלאג פון פרעזעס מינצבערג ווערט בעשלאסען צו מאכען ענדערונגען אין שחיטה־בודושעט אויף דעם אופן, אז שחיטה־געלד פאר א קאלב אנשטאט א 1,85 זל. נאר 1,75 זל. פאר א בהמה אנשטאט 6 זל. — 5 זל. די פעהלענדע סומע זאל געדעקט ווערען דורכדעם וואס יעט געמען ווערען טייערער פאר דער נאכט־שחיטה. נאכדעם ווי ס'איז אנגענומען געווארען דער קאסע־בעריכט איז די זיצונג געשלאסען געווארען

היינט—א זיצונג פון קהלה=ראט
פארשלאג וועגען וועהלען א הויפט-רב פאר לאדז

היינט 6 א זייגער פארנאכט קומט פאר א זיצונג פון קהלה-ראט, אויף דער זיצונג וועט בעטראכט ווערען דער בודזשעט אויפן יאהר 1936.

ווי מיר דערוויסען זיך גרייט זיך א גרופע אגודה=פרנסים אריינצוטראגען א פארשלאג וועגען אויסשרייבען א קאנקורס אויף א הויפט=רב אין לאדז.

איז שייכות מיט דער אמנעסטיע

נישט געקוקט דערויף וואס די אמנעסטיע איז שוין סאנקציאנירט געווארען דורך די געזעצגעבערישע קאמערען און דארף שוין א ליאדע טאג פערעפענטליכט ווערען, פרובען דערוייל די קאמארניקעס מיט א בעזונדערער פלייסיגקייט אויפצומאהנען אלע פערלעגענע געלד-שטראפען.

מאסען אזעלכע ליציטאציעס זענען בעשטימט געווארען גראד אויפן 31טען דעצעמבער און אויפן 2 יאנואר:

מיר מאכען דעריבער אויפמערקזאם די דערמאהנטע פערמשפטע אז זיי מוזען זיך גלייך ווענדען אין שטעטישען געריכט מיט אנ'ענטשפרעכענדע בקשה וועגען אנ'אויפהאלט פון דער עקזעקוציע, פעררופענדיג זיך אויף דער אמנעסטיע.

לעצטע 2 טעג פון אויסקויפען פאטענטען

היינט, דעם 30. און מארגען ד. 31. ד. ח. זענען די לעצטע 2 טעג פון אויסקויפען פאטענטען אויפן יאהר 1936.

נאך דעם דאזיגען טערמין הויבט זיך אן די פינאנץ-קאנטראלע פון די אונטערנעהמונגען, און די שולדיגע אין נישט אויסקויפען די פאטענטען וועלען צוגעצויגען ווערען צו פעראנטווארטליכקייט.

ביים אויסקויפען שפעטער פאטענטען וועלען צוגערעכענט ווערען פראצענטער פאר'ן אפשלעפען.

דער פערקויף פון פאטענטען קומט פאר אין אלע פינאנץ אמטען, וואו בעזונדערע פראינטערעסירטע קאנען אויסקויפען פאטענטען דורך דער פערמיטלונג פון פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס.

צוקער—מיט 5 גראשען טייערער
אין לאדז אבער איז דער פעסטער פרייז—א זלאטע א קילא

(א) עס ווערט מיטגעטיילט, אז די מיניסטעריאלע פעראָרדענונג, לויט וועלכער עס ווערט דערלויבט צו נעהמען 5 גראשען טייערער אויף א קילא צוקער (ד. ה. 1,05 א קילא) איז חל נאר אויף אזעלכע געגענדען און ספעציעל דערפער, וואו דער צופיהר איז א שווערער.

אין לאדז אבער, פונקט ווי אין אנדערע גרויסע שטעט איז נעהמען מעהר ווי א זלאטע א קילא צוקער—פערבאטען, און די שולדיגע אין עובר זיין אויף דעם וועלען בעשטראפט ווערען.

די וויי:פערדיגע אקציע פון די שטאטישע בעאמטע

(א) די שטאטישע בעאמטע זענען, כידוע, שטארק בעאונרוהיגט, צוליב די כוונות פון דער רעגירונג צו ענדערען די דינסט=פראגמאטיק, דאס עמעריטאל=געזעץ, א. א. וו.

טראץ דעם, וואס וועגען דעם ענין איז שוין אינטערווענירט געווארען ביי דער צענטראלער מאכט אין ווארשא, און עס זענען פון דארט בעקומען געווארען צוזאגען, דעם ענין צו מילדערען — הערען אבער נישט אויף די שטאטישע בעאמטע צו פיהרען זייער אקציע געגען די געפלאנטע נייע איינפיהרונגען, און אויפ'ן 3 ק. ח. איז אין לאדז צונויפגערופען געווארען א גרויסער מיטינג, בכדי צו איבערלייגען זיך, וואס ווייטער צו טון.

גרויסע פערזאמלונג אין צענטראלען קליינהענדלער=פעראיין
ס'זענען בעטראכט געווארן א גאנצע רייהע אקטועלע פראגען

אין צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין פאמארסקא 15, איז פארגעקומען אנ'אויסערארדענטליכע פערזאמלונג. ביי א פול־געפאקטען זאל עפענט פרעזעס ראטמאן כארי די פערזאמלונג. אויפ'ן טאג־ארדנונג האט זיך געפונען פאלגענדע פונקטען:

1) דער דעקרעט וועגן פערביליגערן דאס דירה־געלד און לאקאטארען־שוץ, 2) וואס פאר א שטראפען געניסען פון דער אמנעסטיע, 3) אומזאץ אין פארם פון ריטשאלט, 4) הנחה־פאטענטען אויף דעם יאהר 1936, 5)) ווי פערשטעהען מיר צענטראליזאציע. 6) די איצטיגע לאגע פון קליינהענדלער.

די ערשטע צוויי רעפעראטען האלט דער אדוואקאט הערשקאוויטש, וועלכער ערקלערט גענוי דעם דעקרעט וועגען פערביליגערן דאס דירה־געלד און לאקאטארען־שוץ, און אויך דעם פראיעקט פון דער אמנעסטיע. נאך די רעפעראטען שוט זיך א גאנצער מבול פראגען. אויף יעדער פראגע ענטפערען די רעפערענטען.

דאן גייט די פערזאמלונג איבער צו די אנדערע צוויי פונקטען, וועלכע עס רעפערירט דער פעראיינס־דירעקטאר צימערמאן. מיט צוויי מאנאטען צוריק — זאגט דער רעפערענט — האט דאס פינאנץ־מיניסטעריום פונאנדערגעשיקט צו די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס א פראיעקט וועגען אומזאץ־שטייער (פאר קליינע צאהלער) אין פארם פון ריטשאלט. דער פראיעקט זעהט פאר אז פון ריטשאלט וועלען קענען געניסען נאר די אונטערנעמונגען, וועלכע האבען אין יאהר 1935 געצאהלט פון ריטשאלט, און זייער אומזאץ איבערשטייגט נישט 50.000 זל. דער ריטשאלט וועט אויסגעמאסטען ווערען אויף 2 יאהר ד.ה. 1936 און 1937. די בעטרעפענדע שטייער־סומע וועט זיין צאהלבאר אין 2 האלביעהריגע ראטעס. די צאהלער פון ריטשאלט וועלען איינגעטיילט ווערען אין 23 גרופען און דאס פערעכענען צו איינע פון די גרופען וועט געהערען אויסשליסליך צום שטייער־אמט, וועלכער וועט נעמען מיט גארנישט זיין געבונדען. נאכ'ן אפשאצען וועט דער שטייער־אמט צו וויסען געבען דעם צאהלער, צו וועלכער גרופע ער איז פערעכענט געווארען. דער לעצטער וועט קענען אין פערלויף פון 7 טעג ארויסטרעטען שריפטליך צום שטייער־אמט מיט א פאדערונג צו פעררעכענען צו א צווייטער גרופע, דאן ווערט דער צאהלער ארויסגערופען אין שטייער־אמט, וואו ס'וועט אונטערהאנדעלט ווערען מיט'ן שטייער־אמט. אויב דער צאהלער וועט נישט קענען אדורכקומען מיט'ן שטייער־אמט, דאן געניסט ער נישט פון ריטשאלט. דער קליינהענדלער פעראיין פאמארסקא 15 איז ארויסגעטרעטען מיט א גאנצער רייהע אויסבעסערונגען ווי:

1) פון ריטשאלט זאלען געניסען אלע אונטערנעמונגען, וועלכע זענען ענטשטאנען ביז'ן יאהר 1935, אפילו גאסטראנאמישע, וועלכענס אומזאץ איבערשטייגט נישט 50,000 זל. 2) אנשטאט 23 גרופען זאלען זיין 44, 3) דער שטייער זאל זיין צאהלבאר אין 4 ראטעס, 4) דער שטייער־אמט זאל נישט האבען פרייע הענד. ס'זאלען אויסגעארבייט ווערען ספעציעלע פארשריפטען, וועלכע זאלען אויף דעם שטייער־אמט בינדען און בעגרעניצען, 5) דער טערמין פון פאדערן צו פעררעכענען צו אן אנדערער גרופע, פערלענגערען ביז 14 טעג.

עהנליכע אויסבעסערונגען האבען ארויסגערוקט א גאנצע רייהע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס און איצט איז דאס גאנצע מאטעריאל איבערגעשיקט געווארען דער ספעציעל־געשאפענער שטייער־קאמיסיע ביים מיניסטעריום־ראט און אין די נאהענטסטע טעג וועט דער ענין ערלעדיגט ווערען.

דאן גייט דער רעפערענט איבער צו דער פראגע פאטענטען־הנחות, ער ווייזט אן, אז א גאנצע רייהע קליינהענדלער קענען פון די הנחות נישט געניסען, זיי ווערען פשוט בעוולה'ט. אט למשל זעהט דער צירקולאר פון פינאנץ־מיניסטער פאר, אז א 4 קאט. האנדעלס־פאטענט קענען נאר בעקומען די אונטערנעמונגען, וועמענס אומזאץ פאר'ן יאהר 1934 איז אפגעשאצט געווארען ביז 15 טויזענד זל. וואס זאל אבער טון דער, וואס איז בעוולה'ט געווארען; מ'האט איהם אפגעשאצט אויף 16,000 און ווירקליך בעטרעפט זיין אומזאץ נישט מעהר ווי 12,000. דער צירקולאר פערוועהרט אין דעם פאל אפילו צו בעלייגען א ביטע, וועלכע וועט אפילו נישט בעטראכט ווערען.

אויך די גאסטראנאמישע אנשטאלטען זענען שטארק בעוולה'ט געווארען, פארוואס איז דאס געשעהען? וועט איהר זיך געהערט פערזאמעלטע דערוויסען פון די לעצטע צוויי רעפעראטען.

דאס ווארט בעקומט ה' פרייס, וועלכער זאגט: „איהר ווייסט שוין פון דער פרעסע, האבען מיר מיט איינינע וואכען צוריק צוזאמענגערופען א קאנפערענץ פון אלע לאדזער קליינהענדלער־ארגאניזאציעס מיט'ן צוועק צו שאפען איין איינציגע מעכטיגע ארגאניזאציע, מיט וועלכער מ'זאל זיך רעכענען און אין די פאלגענדע יאהרען זאל דער לאקאטאר־שוץ ווייטער זיין חל ביז איצט.

ען און אין דער שפיץ פון וועלכער ס'זאלען שטיין מענשען, וועלכע בעזיצען די געהעריגע אויסבילדונג, אויטאריטעט, פעהיגקייטען און מוט ענטגעגענצושטעלען זיך יעדען איינעם אנגריף, וואס בעדראהט דעם קליינהענדלער. די קאנפערענץ האט זיך אבער ארויסגעזאגט געגען אונזער פארשלאג און ס'איז געשאפען געווארען אנ'אזוי גער. אויבער־ראט. אין אנהויב האבען מיר קיין אנטייל אין אויבער־ראט נישט גענומען, לעצטענס האבען מיר בעשלאסען צוצוטרעטען מיט דער מיינונג, אפשר וועט זיך אונז איינגעבען, זייענדיג אין אויבער־ראט איבערצוציוגען, אז אויפ'ן ארט פון א טוץ פעראיינען זאל זיין איין איינציגער פעראיין.

דאס לעצטע ווארט בעקומט דער פרעזעס ראטמאן כארי, וועלכער שילדערט אין א 2־שעה'דיגען רעפעראט די שרעקליכע לאגע פון יודישען קליינהענדלער אין פוילען, ער דערמאהנט די ראל פון קליינהענדלער מיט לאנגע יאהרען צוריק און איצט ווייזט אן אויף דער נוצליכקייט און פערדינסטען פאר'ן מלוכה'שען לעבען פון קליינהענדלער, ווייזט אן אויף די גרויסע לאסטען וואס עס טראגט דער קליינהענדלער און גייט איבער צו די לעצטע געשעענישען: באיקאט־העצע, אנטיסעמיטיזם. ראטמאן כארי ענדיגט מיט'ן וואונש, אז אלע קליינהענדלער ווי איין מאן זאלען שטרעבען, צילען און אגיטירען פאר איין איינציגער מעכטיגער ווירטשאפטליכער קליינהענדלער־ארגאניזאציע.

אין די פרייע פארשלאגען רעדען: דער פארשטעהער פון דער נאביאל־סעקציע סעגאל און דער פארשטעהער פון דער קאלאניאל־הענדלער־סעקציע מאגנושעווסקי. ביידע בעריהרען די פראגע וועגען לעצטען בעשלוס וואס ביידע (אי דער פוילישער אי דער יודישער) בעקער־צעכען האבען אנגענומען א. נ. ארויסצונעהמען דאס געבעקס פון די געוועלבער. ביידע רעדנער זאגען אן א שארפען קאמף און רופען געמיינזאם א ספעציעלע פערזאמלונג.

צום סוף ווערט אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציע: די פערזאמעלטע פאדערן אויף דעם 1־טען קליינהענדלער־קאנגרעס, וועלכער קומט פאר דעם 12 ק.ח. אונטערצונעהמען ענטשפרעכענדע שריט, בכדי אויסצופועלען א נאוועלע צום דעקרעט פון מלוכה - פרעזידענט, אז דער לאקאטארען־שוץ זאל ווייטער זיין חל יוי ביז איצט.

קאנפערענץ פון 14 כאלופניקעס-פאכען
וועגען לאקאוט פון די וועש-נייהער

אין דער אנוועזענהייט פון 80 מיטגלידער, פארשטעהער פון פערשידענע 14 פאכען, איז אין לאקאל פון סאצ. האנדוו. פעראיין פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען דעם לאקאוט פון די וועש־נייער כאלופניקעס און די מיטלען, כדי צו צווינגען די אונטערנעהמער, אז זיי זאלען רעזיגנירען פון זייער פערלאנג.

דער פארזיצער פון דער קאנפערענץ ה' גאלדבערג בעקענט די פערזאמעלטע מיט'ן פערלויף פון שטרייק און ווייזט אן אויף דער ראל, וועלכע עס האט אויף זיך גענומען דער האנדווערקער פערבאנד פילסודסקי 69, וואס האט זיך געשטעלט אין אפענעם דינסט פון די אונטערנעהמער. ה' גאלדבערג זאגט, אז עס דערהייגעט גוויסע, אז אלע אין סאצ. האנדוו. פעראיין ארגאניזירטע מיטגלידער זאלען מאביליזירט ווערען אין קאמף געגען די אונטערנעהמער און אין שוץ פאר די כאלופניקעס. ה' מייעראוויטש דער פארשטעהער פון דער פערוואלטונג, דער שומען־דיגער מיטארבייטער פון דעם פאך, גיט איבער וועגען די מיטלען, וועלכע עס האבען אנגענומען די שטרייק - קאמיטעטען און די פערוואלטונג פון סאציאליסטישען האנדווערקער - פעראיין. וועגען דער מאטעריעלער שטיצע, און וועגען דעם באיקאט אויף די פיהרערס, וועלכע פיהרען אן מיט'ן לאקאוט.

דאס ווארט בעקומען ה' בלאנקאווסקי. ער איז איבערראשט פון דער גרויסען צאהל פאך־פארשטעהער, וועלכע האבען זיך געשטעלט צו דער קאנפערענץ, בכדי צו הילף צו קומען די שטרייקענדיגע לאקאוטירטע. ער גיט איבער דעם פערלויף פון ענטשטעהן פון דער סעקציע מיט איהרע אלע גלגולים און ערקלערט, אז די אונטערנעהמער האבען פראקלאמירט דעם לאקאוט נעגען די אלע כאלופניקעס, וועלכע געהערען צו דעם סאציאליסטישען האנדווערקער־פעראיין, דאס איז דער איינציגער חטא פון די כאלופניקעס וועש־נייהערס.

אין דער דיסקוסיע האבען זיך ארויסגעזאגט די פארשטעהער פון פערשידענע פאכען, וועלכע האבען אויסגעדריקט זייער גרייטקייט צו העלפען די לאקאוטירטע כאלופניקעס מאראליש און מאטעריעל און אויך מיט א באיקאט פון די וועש־פירמען, וועלכע פיהרען מיט דעם לאקאוט, וואס האט צוגענומען דאס לעצטע שטיק ברויט ביי די וועש־נייהער־כאלופניקעס. ס'זענען אפילו געווען פארשלאגען, אז אלס פראטעסט געגען דער האנדלונג פון די וועש־פאבריקאנטען זאל ערקלערט ווערען א קורצטערמיניגער דעמאנסטראטיווער שטרייק פון אלע כאלופניקעס.

נאך דער רעדע פון פארזיצער ה' גאלדבערג האט די קאנפערענץ בעשלאסען צו בעשטייערן די מיטגלידער פון אלע סעקציעס לטובת די שטרייקענדע וועש־נייהער, צו העלפען מאראליש די וועש־נייער סעקציע און צו רופען צו באיקאט געגען די וועש־פאבריקאנטען, וועלכע פיהרען אן מיט דעם לאקאוט.

Doktór
Henrykowski
ספעציעל - ארצט פאר מענער - שוועכע: בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג:
טראוגוטא 9 טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונד.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאג

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
היינט און פאלג. טעג!
„MŁODY LAS"
פרעכטיגער פוילישער פילם
אויסער'ן פראגראם:
קלאנג-צוגאבען און P.A.T.
אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12בייט.

זאל פילהארמאניע טעל. 213-84
מיטוואך, ד. 1 יאנואר 1936, 8.30 אווענד
איינציגער קאנצערט
אייך־
פאר'ן אפפאהרען קיין אמעריקא
JóZEF SCHMIDT
דער קעניג פון די טענארען
גוט בעקאנט פון די מעלאדישסטע קלאנג־פילמען, גראמאפאן־פלאטען און ראדיא־אודיציעס.
בילעטען פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע

קרייז־צוזאמענפאהר און חנוכת־הבית פון יודישע קאמבאטאנטען־פעראיין אין לאדז

געכטען איז אין לאדז פארגעקומען דער קרייז־צוזאמענפאהר פון די יודישע קאמבאטאנטען־פעראיינען אין לאדזער קרייז, וועלכער איז זיך צונויפגעפאלען מיט דעם חנוכת הבית פון א נייעם לאקאל פון לאדזער פערבאנד פון געוו. אנטיילגענומען אין די קאמפען פאר פוילענס בעפרייאונג (יודישע קאמבאטאנטען) אויף גדאנסקא 91.

צום צוזאמענפאהר זענען געקומען פארשטעהער פון פאלגענדע שטעט: לאדז, ראדאמסק, טאמאשאוו, פיעטריקאוו, קאליש און טשענסטאכאוו, צוזאמען ביז 40 דעלעגאטען.

דער צוזאמענפאהר איז פארגעקומען אונטער׳ן פארזיץ פון פרעז. פון קרייז־פערבאנד איגזש. ליכטענשטיין. ס'זענען געמאכט געווארן א גאנצע רייה פראגען און דאן איז געוועהלט געווארן א נייע קרייז־פערוואלטונג פון פאלגענדע הערען: איגזש. ליכטענשטיין — פרעזעס; אדוו. מענקעס, הענריק לאנדסבערג (טאמאשאוו) און ד"ר עפשטיין — וויצע־פרעזעסען, רעד. אורבאך, איגזש. דאווידאוויטש, קאהלאנד (טשענסטאכאוו), ד"ר שטיינבערג (פיעטריקאוו), פאנסקי (ראדאמסק), ד"ר בראמלער (קאליש).

12 א זייגער איז פארגעקומען דער חנוכת הבית פון נייעם שעהנעם לאקאל פון די יודישע קאמבאטאנטען. ס'זענען געקומען צו דער פייערונג: פרעזעס מינצבערג, סענאטאר אלגייער, ג. דעפ. פיכנא, פארשטעהער פון פרעזעס פון דער פעדעראציע נעג. מאלאכאווסקי — ה' בלאשטשיק פרעזעס פון הויטען קרייז ד"ר קאליש, פארשטעהער פון יודישען אינוואלידען־פעראיין, פון „לאפפ", פרעסע, ארגאניזאציעס און פעראיינען, פון ווארשא זענען געקומען די פארשטעהער פון דער הויפט־פערוואלטונג פון יודישען קאמבאטאנטען־פערבאנד פרעזעס בערגמאן, וויצע־פרעזעסען לאכאווסקי און ראט פון אינגענער־מיניסטעריום האפטקא און איגזש. גאלדקראוט.

די פייערונג האט געעפענט מיט א לענגערער רעדע דער פרעזעס פון לאדזער פערבאנד אדוו. בעלער. דאן האט בעגריסט פרעזעס מינצבערג, וויצע־פרעזעס פון דער פעדעראציע בלאשטשיק, פרעזעס פון יודישען אינוואלידען־פעראיין העננעלטראוב און דער פרעזעס פון דער הויפט־פערוואלטונג ה' לעאן בערגמאן. דער לעצטער האט אנגעוויזען, אז די קאמבאטאנטען זענען נישט קיין פארטיי און ווילען נישט זיין קיין פארטיי. זייער ציל איז די צוזאמענארבייט פון יודען און פאלאקען פאר פוילען.

ס'געהט איצט אדורך הורך פוילען, האט דער רעדנער געזאגט, א כוואליע פון אנטיסעמיטיזם, א כוואליע, וועלכע ווערט געשטיצט דורך „פרעמדע אגענטורען", וועלכע ווילען פוילען אפשוואכען און פערניכטען. מיר ערקלערען, אז מיר וועלען פערטיידיגען אונזערע גלייכע בירגערליכע רעכט מיט פונקט אזא ענערגיע ווי מיר האבען געקעמפט פאר דער אומאפהענגיקייט פון פוילען. אויף דעם געביט וועלען מיר נישט אנערקענען קיין שום קאמפראמיסען.

נאך דעם חנוכת הבית איז פארגעקומען א בשות פות'דיגער מיטאג פאר די דעלעגאטען און געסט.

ס'זענען ארויסגעשיקט געווארן דעפעשען צום מלוכה־פרעזידענט, פרעמיער־מיניסטער, גענ. רידז־שמיגלי און מיג. גענ. גורעצקי.

וועגדונג פון דעפ. מינצבערג צום סענ. אלגייער

אין צוזאמענהאנג מיט די סענסאציאנעלע ערקלערונגען, וועלכע סענאטאר אלגייער האט געגעבען בעת א קאנפערענץ מיט פרנס ראזענבערג וועגען דעם, אז ס'זענען פערהאן יודישע אינדוסטריעלער, וועלכע שטיצען פינאנסיעל די ענדעקעס — האט דעפ. מינצבערג נעכטען זיך געווענדעט צום סענאטאר אלגייער וועגען דעם דאזיגען ענין.

סענאטאר אלגייער האט געענטפערט, אז ער איז גרייט גענוי אויסצופארשען דעם ענין און די איינצעלהייטען איבערצוגעבען דעם דעפ. מינצבערג.

מארגען — אין דער „אובעז־פיעטשאלניע"

(א) מארגען, דינסטאג, ד. 31. ד: ח. וועלען אלע ביורא'ס פון דער „אובעזפיעטשאלניע" אג, אויך די צענטראלע (אויף וואלטשאנסקא 225), צוליב'ן אדורכפיהרען דעם יעהרליכען רעמאנענט, זיין אפען פאר אינטערעסאנטען בלויז ביז 12 בייטאג. די דאקטוירים אין די ראיאנען וועלען אמטירען און אננעהמען חולאים ביז 1 א זייגער איינשליסלעך. די אפטייקען פון דער אובעזפיעטשאלניע וועלען אננעהמען רעצעפטען און ארויסגעבען רפואות ביז 3 בייטאג.

בלויז די אפטייק פון דער אובעזפיעטשאלניע אויף דער זשווירקי־גאס 28 וועט ארבייטען נארמאל.

10 ארעסטירטע

די אויספארשונג אינ'ם פאביאניצער מארד

(א) אין שייכות מיט'ן רויב־מארד אין פאביאניץ, בעת וועלכען עס איז דער'הרג'עט געווארען דער 23־יאהריגער וויקטאר ראטאיטשיק — ווערט אינטענסיוו געפיהרט די וויימערדיגע אויספארשונג.

חוץ די פריהער פערהאלטענע 3 פערזאן, זענען ארעסטירט געווארען נאך 7 פערזאן, און עס איז א סברא, אז צווישען זיי געפינען זיך די מערדער, אדער זייערע מיטהעלפער.

דער גאנג פון דער אויספארשונג ווערט, צוליב פערשטענדליכע טעמים געהאלטען בסוד. און דעריבער ווערען אויך נישט אנגעגעבען די נעמען פון די ארעסטירטע.

דער געהיימנישפולער מארד

די אויספארשונג וועגען דעם נעפונענעם טויטען קערפער

(א) די אויספארשונג וועגען דעם געפונענעם טויטען קערפער אויף שייבלער־סטאוו אויף דער פושעגדזאלניאנא־גאס איז אין פולען גאנג.

נעכטען, זונטאג, זענען ווייטער געזוכט געווארען די אפגעהאקטע טיילען פונ'ם קערפער — דער קאפ, הענט און פיס.

דערווייל זענען ארעסטירט געווארען 4 פערדעכטיגע אינ'ם מארד.

מען איז אבער נאך אלץ נישט דערגאנגען ווער עס איז דער דערמארדעטער.

מען האפט, אז די אויפקלעהרונג פון דעם שרעקליכען סוד וועט געשעהן גאר בקרוב.

שטייער־ענדערונגען און הנחות

(א) מיט'ן 1. יאנואר 1936 וועט ארייַן אין קראפט א רייה וויכטיגע געזעצען און פעראָרדענונגען. אין דער ערשטער רייה ווערט גילטיג דאס הכנסה־שטייער־געזעץ. עס וועלען פארקומען פערשידענע שטייער־ענדערונגען, און צ. א. וועט פונ'ם 1. יאנואר 1936 סקאסירט ווערען דער אויסערארדענטליכער קריזיס־שטייער. עס גייען אויך אריין אין קראפט די לאקאל־שטייער־הנחות, דורכ'ן בעפרייען פון איהם די 1 און 2־צימערדיגע וואוינונגען, און דאס סקאסירען די פערלעגענע סומען.

אפטייקען.

הייטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט בייאנכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: פאטאש, (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא, (פאמארסקא 12), ע. מילער. (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פעטריקאווער 225), ז. נארטשינסקי, (פשעיאזד 59), נ. אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 56).

Dr.
B. Robinzon
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף 10 פאמארסקא 10
נעהמט אן פון 6 ביז 8 אין אווענט.

קלאנג־קינא־טעאטער
ZACHETA
זגערזשער 26.
היינט און פאלג. טעג!
פילם פון פוילישער פראדוקציע. מאכטיגע דראמע פון די צארישע צייטען און די רעוואלוציע פון יאהר 1905 א. ג.
דיטאכטער
פון געגעראל
פאנקראטאוו
דער פילם איז הערליך רעזשיסירט און שמידט צו דעם צושויער צום עקראן. — גרויסע אויסשטאטונג און מייסטערהאפטער שפיל פון די ארטיסטן. אין די הויפטראלן:
Marja Bogda, Junosza Stępowski, Nora Ney, Franciszek Brodniewicz
אויסער'ן פראגראם?
אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 פריה.

גוט מארגען!

צי מוז ער האבען א פאטענט?...

צווישען די פערשידענע עצה־פרעגערס אין דער רעדאקציע, האט איינער געפרעגט א ריכטיגע פראגע, אויף וועלכער דער יוריסט אליין האט נישט געהאט קיין ענטפער.

געפרעגט האט דער יוד אזא שאלה:

— איך בין א יוד, נישט קיין קליינער קבצן און נישט קיין גרויסער מאגנאט. די איינציגע הצלחה מיינע איז, וואס איך בין נישט קיין סוחר, האב נישט קיין פאטענט, דערפאר געפינט זיך נאך ביי מיר די קליידער־שאנק, דאס קוילען־קעסטעל און דער מעשענער חנוכה־לייכטער. וואלט איך געהאט א פאטענט, וואלט מיין אטלאסענע קאפאטע און מיין ווייב'ס „שובע" שוין לאנג געריהט אין דער לאכטיגער „סקלאדניצע"...

איצט האב איך מורא, אז איך וועל מוזן אויסקויפען א פאטענט, און דוקא 2־טע קאטעגאריע. און אלץ צוליב ועמען? אלץ צוליב די פעראיינען: וואו א פעראיין, שיקט ער ארויס קאלענדארען. „לינת החולים" — קאלענדארען, „נותן לחם" — קאלענדארען, „תומכי אורחים", „משמרת החולים", „מחזיקי חולים", „מלבוש ערומים", איצט קימפעטארען־קליניקעס, תלמוד־תורה'ס, יתומים־הייזער.

נו, האב איך טאקע איצט א גאנץ שעהנעם קאלענדארען־לאגער. טיש־קאלאנדארען און וואנד־קאלענדארען, יודישע קאלענדארען און פוילישע קאלענדארען — „דא ווי בארו"!...

— נו, פרעג איך אייך, פאניע מעצענאשע, צי דארף איך נישט אמאל האבען א פאטענט אויף מיין לאגער? אי, כ'האב נישט צו פערקויפען, אבער א „סקלאד" האב איך דאך. און א סקלאד דארף דאך על פי „שלחן ערוך" האבען א „קארטע רעיעסטראציינע"!....

—טאמער האב איך ביז איצט געקענט האבען שטעהן אין שטוב ס'קוכען־שענקעל מיט'ן קוילען־קעסטעל, האבען די פעראיינען דאס נישט געקענט פערגינען און האבען מיך געמאכט פאר א לאגעריסט.

— נו, פאניע מעצענאשע, איך דארף טאקע האבען א פאטענט אויף מיין „סקלאד"?

דער אדוואקאט האט דעמאלט נישט געהאט קיין תירוץ. ווארום אזא „לאגער" געפינט זיך אין „אוזשענדאווע שלחן־ערוך" — אויך נישט.

אב—נעק

חנוכת־הדגל פון „ברית־חשמונאים"

אין ענגלישען זאל איז פארגעקומען דער חנוכת־הדגל פון „ברית־חשמונאים" ביי דער ארגאניזאציע פון אגודת־ישראל. צו דער פייערונג איז געקומען דער הויפט־אנפיהרער פון „ברית־חשמונאים" מאג. קריגספעלד (לעמבערג), וו. יונגסטער (ווארשא) און הרב בענעט.

די פייערונג האט געעפענט דער מפקיד פון לאדזער קן ה' מאר. בעגריסונגען האבען געהאלטען ה' קראקאווסקי פון „ברית־ישורון", מאג. בערקאל פון נ.צ.א. ד"ר איזשביצקי פון ביתר, ראמאן פון „נורדיה".

דאן האבען געהאלטען גרעסערע רעדעס וועגען דער בעוועגונג די ה"ה לוי יונגסטער, מאג. קריגספעלד און הרב בענעט.

שטורמדיגע צייטן

ראמאן 63

סעלים־כאנ'ס לעצטע ווערטער, אז ער האט באכגעיאגט די קאזאקען און געוואלט ראטעווען קיבירטאוו'ן, כדי ער, קיבירטאוו, זאל אמאל נישט פערשיטען דעם גאנצען ענין — די דאזיגע לעצטע ווערטער האבען קיבירטאוו'ן ווי דורכגעשטאכען.

אבער ער בעהערשט זיך און ענטפערט:

— פארוואס איך האב געעפענט אזעלכע אויגען, פרעגסטו? א, כאן, דו האסט מיר איצט שטארק וועה געטון! דו קאנסט גלויבען, אז ווען מען וואלט מיך אפילו טעג און נעכט געפייניגט, וואלט איך נישט אויסגעזאגט וואו דו האלסט זיך אויף! ווי קאנסטו גאר אזעלכעס טראכטען וועגען אליין? ווען מען זאל מיך אפילו צושניידען אויף שטיקער וואלט איך געשוויגען און גארנישט דערצעהלט.

— דו ביזט זיכער דערין? — שמייכעלט סעלים כאן און דער דאזיגער שמייכעל ערוועקט עפעס א חשד ביי קיבירטאוו'ן און פערקיהלט איהם דאס בלוט אין די אדערען: — ביזט זיכער, אז ווען מען פייניגט דיך שטארק, אזוי שטארק ווי דעם צאר'ס הינט קאנען נאר פייניגען, וואלסטו קיין ווארט נישט ארויסגערעדט?

— קיין איין ווארט נישט, כאן! מעגסט מיר גלויבען.

— אויב אזוי, בין איך נאך מעהר צופרידען, וואס מיר איז געלונגען דיך צו געפינען א לעבעדיגען און דיך ארויסראטעווען פון די קאזאקישע הענד, — האט סעלים־כאן ערקלערט.

* * *

סעלים־כאן איז שוין איצט נישט אוועק צו זיין דזשעאידאן. ער האט דעם בעזוך אפגעלייגט אויף א צווייט מאל. דער איצטיגער פאל מיט'ן קאזאקישען פאטרול האט בעוויזען, אז מען פערפאלגט סעלים־כאנ'ען אויף טריט און שריט. מ'האט זיך דעריבער געדארפט אויסבעהאלטען ערגעץ טיפער אין די בערג.

דעם גרעסטען טייל פון זיינע מענשען האט סעלים־כאן אויף א געוויסער צייט צושיקט איבער פערשידענע אאולען, וואו זיי האבען געשפילט די ראל פון פאראבקעס ביי רייכערע טשעטשענצעס, וועלכע זענען געשטאנען אין בעציהונג מיט סעלים־כאנ'ען. מיט א קליינער גרופע מענשען, צווישען וועלכע עס האט זיך אויך געפונען אלי (קיבירטאוו) איז סעלים־כאן אוועק זעהר טיף אין די בערג, ווייט פון א מענשליכען ישוב.

— מיר וועלען אביסעל רוהען און זיך צוגרייטען צו א פרישע שטיקעל „ארבייט", — האט סעלים־כאן ערקלערט קיבירטאוו'ן.

„אלי" איז איצט געווארען זיין נאהענטסטער „מיטארבייטער". קיבירטאוו האט זיך שטארק געוואונדערט פון וואגען עס נעמט זיך צו סעלים־כאנ'ען אזא געוואלדיגער צוטרוי צו איהם. ביי יעדער געלעגענהייט האט סעלים־כאן בעוואונדערט קיבירטאוו'ס קלוגשאפט, ביי יעדער געלעגנהייט פלעגט ער איהם אנרופען „מיין טייערער פריינד, אלי". זעהר אפטען פלעגט סעלים־כאן זאגען:

— דו ווייסט, אלי, אז ווען איך וועל שטארבען, וועסטו פערנעמען מיין ארט.... איך בין זיכער, אז דו וועסט מיך נישט פערשעמען און דו וועסט זיך בעריהמט מאכען, אזוי ווי סעלים־כאן האט זיך בעריהמט געמאכט.

קיבירטאוו איז סוף־כל־סוף געקומען צו דער איבערצייגונג, אז סעלים־כאנ'ען חלומ'ט זיך אפילו נישט ווער „אלי" איז. וואלט זיך סעלים־כאן בלויז מיט איהם אזוי געשפילט, וואלט ער פון איהם שוין לאנג די מאסקע זיינע ארונטערגעריסען און דערשאסען.

„ניין, ער ווייסט נישט פון קיין שום זאך, — האט קיבירטאוו געטראכט, הערענדיג סעלים־כאנ'ס קאמפלימענטען און לויב־געזאנגען אויף זיין, קיבירטאוו'ס חשבון: —עראיז עהרליך, א א סך, א סך עהרליך פון מיר"... איז דען סעלים־כאן אין דער אמת'ען נישט געוועזן עהרליכער און אויפריכטיגער ווי דער צארישער אפיציר קיבירטאוו?...

סעלים־כאן האט איינגעשטעלט דאס לעבען און געלאפען ראטעווען קיבירטאוו'ן, און ער, קיבירטאוו, איז גרייט איבערצוגעבען סעלים־כאנ'ען אין די הענד פון דער רעגירונג!...

וואס מעהר סעלים־כאן האט בעקומען צוטרוי צו איהם, וואס מעהר ער האט איהם געגלויבט אלץ פיינליכער און שווערער איז געווען פאר קיבירטאוו'ן די ראל, וואס ער האט אויף זיך גענומען.

פון איין זייט האט דער דאזיגער צוטרוי געגעבען קיבירטאוו'ן די מעגליכקייט וואס לייכטער צו פערווירקליכען זיין פלאן; פון דער צווייטער זייט אבער האט קיבירטאוו געפיהלט, ווי די דאזיגע נאהענטע, פריינדליכע בעציהונג פון סעלים־כאנ'ען פייניגט איהם און מאטערט איהם. סעלים־כאנ'ס גוטע בעציהונג צו איהם האט איהם דערשלאגען און ענטוואפענט. ווי קאן מען איבערגעבען צו דער רעגירונג אזא מענשען?..

ער האט זיך אמאל מיט אלע מיטלען איינגעהאלטען נישט צו געבען קיין שמייכעל, בעת סעלים־כאן האט איהם געזאגט:

— איך האב זיך שוין לאנג, זעהר לאנג אזוי גוט נישט צונויפגעלעגט מיט קיין מענשען ווי מיט דיר. דו פערשטעהסט מעהר ווי אלע מיינע מענשען און דו ביזט א סך אינטערעסאנטער ווי זיי. כ'שלאף תמיד א סך רוהיגער, ווען איך ווייס, אז דו שטעהסט אויף דער וואך... כ'ווייס, אז אויף דיר קאן מען זיך פערלאזען...

מיט אלע קרעפטען האט זיך קיבירטאוו איינגעהאלטען אום דעמאלט נישט קיין שמייכעל צו טון... גלייכצייטיג האבען איהם די דאזיגע ווערטער וועה געטון. סעלים־כאן, דער מענש, פאר וועמען עס ציטערט גאנץ קאווקאז, דער מענש, וועגען וועלכען מען רעדט אין גאנץ רוסלאנד — דער דאזיגער מענש ווייסט נישט, פיהלט נישט, אז נעבען איהם זיצט זיין אייגענער תליון, אז דער דאזיגער תליון איז יעדע מינוט גרייט צו פערווארפען איהם א פעטליע אויפ'ן האלז...

איז דאס נישט שרעקליך? סעלים־כאן גלויבט אין קיבירטאוו'ן, פערטרויט זיך פאר איהם, און ער, קיבירטאוו, גרייט שוין צו די נעץ, כדי איהם צו פאנגען!

קיבירטאוו האט געפיהלט, אז ער וועט לאנג דעם דאזיגען צושטאנד, דאס דאזיגע שרעקליכע דאפעל־שפיל, נישט אויסהאלטען. זיינע נערווען זענען געווען שרעקליך אנגעשטרענגט, אפטמאל פלעגט ער זיך אזוי שטארק פערטראכטען, אז ער פלעגט נישט זעהן און נישט הערען, וואס ארום איהם קומט פאר.

איינמאל האט איהם אפילו סעלים־כאן א פראגע געטון: (פארזעצונג קומט)

טעאטער „ראזמאיטאשטשי“

ציגעל=גאס 27, טעל. 112-25 —:— דיר.: דוד צעלמייסטער.

1910 XXV 1935

היינט, מאנטאג, דעם 30=טען דעצעמבער 9 אוונט
א פייערליכע פארשטעלונג לכבוד דעם 25=יעהריגען יובל פון סופלער

וואלף נייהויז

גראנדיעזע אויפפיהרונג אויף יודיש
פון רעזשיסער פון ארץ-ישראל'דיגען סאטירישען רעווי-טעאטער „המאטאטא“
יצחק נאזשיק
מיט'ן קינסטלערישען רעווי=אנסאמבל (לוים א. ב.)

שמואל לאנדוי
לילי ליליאנא
לעאו ליבגאלד
מרים מאנעלא
העלא מעלאמעד

יוליא פלוים
זישא האץ
לעאן האסווינער
פסח קערמאן
אייזיק ראטמאן

טוביה ראזענבערג
עווא שטאקפעדער
שמואל שעפטעל
און דיריגענט
ישראל שייעוויטש

תל=אביב

פרייליכע סאטירע אין 2 טיילען, 16 בילדער פון נ. יצחקי.

ערשטער טייל:
אובערטורע
1) שלום! שלום!
2) תל-אביב — נישט ארץ ישראל
3) פערביטען די יוצרות
4) צו-גאסט ביי אראבער
5) צו וואס נעמט מען זיך
6) גאזאז וגלידה (סאדעוואסער און ליאדעס)
7) תל-חי! תל-חי!
8) כשר למהדרין
9) מי אנחנו ווער זענען מיר

צווייטער טייל:
בעגריסונגען

דריטער טייל:
10) אנ'אבלאווע ביים שפת הים
11) בדואינער...
12) א מגריש בזול הזול
13) איי א קבוצה
14) גאט'ס קאזאקען
15) שבת!
16) בחצי הלילה

בילעטן צו בעקומען פון 11 פריה אין קאסע פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי“. —::— מארגן דינסטאג, 12 ביינאכט סילוועסטער=פארשטעלונג.

הספארט=בעוועגונה

די יודישע געזעלשאפט
און די ספארט=בעוועגונג

ווען מ'לייענט די שילדערונגען פון אלערליי ספארט־אימפרעזעס, זעהט מען, וואס פארא גרויסע בעדייטונג עס גיבען צו די רעגירונגען און די געזעלשאפט צו אלערליי ספארט־דערגרייכונגען, ווי ענטוזיאסטיש עס ווערט אויפגענומען יעדע ערשיינונג פון ספארט־אויסבוי אין דער ברייט און אין דער טיף. די דייטשען האבען אפילו ערלויבט, אין דער צייט פון די שארפסטע דעוויזען־בעגרענצונגען אז 10 טויזענד דייטשען זאלען פאהרען אויפ'ן פוסבאל־מעטש קיין לאנדאן.

ס'האנדעלט זיך נישט בלויז וועגען די גרויסע ערציהונגס־ און געזונדהייטס-ווערטען. נאר וועגען דער גרויסער פראפאגאנדע־בעדייטונג.

די ארגאניזאציע פון דער געזעלשאפטליכקייט אין וועלכען ס'איז לאנד, ווערט געמאסטען מיט די רעזולטאטען פון די ספארט־דערגרייכונגען

דער ספארט וואקסט אריבער איבער די געזעלשאפטליכע, פאליטישע, נאציאנאלע און רעליגיעזע בעגריפען. ספארט ווערט קולטיווירט סיי אין סאוועט־רוסלאנד, און סיי אין די הויך־קאפיטאליסטישע לענדער, אין דעם ראפינירטען פראנקרייך און „אין די קאלטע“ סקאנדינאווישע לענדער. די גרויסע מלוכות און די קליינע מלוכה'לעך גיבען צו דעם ספארט די זעלבע בעדייטונג.

די יודישע ספארט־בעוועגונג איז פערהעלטנישמעסיג נאך זעהר יונג. מ'דארף נאך זעהר פיל טון, אז די יודישע ספארט־בעוועגונג זאל אויסגעבויט ווערען צו די פארמען, וועלכע זאלען ענטשפרעכען דער בעדייטונג און שטאלץ פון יודענטום.

ס'איז זיכער, אז די דעצידירענדע פאקטארען אין דער נאציאנאלער יודישער בעוועגונג האבען אפגעשאצט די גרויסע בעדייטונג פון ספארט, אויב זיי האבען ביי דער יודישער אגענץ געשאפען א ספעציעלען רעפעראט פאר פיזישער ערציהונג און מעט אויף אלע קאנגרעסען געפינט זיך אויף דער טאג־ארדנונג ספארט־פראגן. ליידער איז נאך די דאזיגע פערשטענדניש נישט אריינגעדרינגען אין די ברייטע שיכטען פון דער יודישער געזעלשאפט און אפילו מענשען, וועלכע פיהרען אן אין יודישע רעפרעזענטאנצען, דערשאצען נישט די בעדייטונג פון דער יודישער ספארט־בעוועגונג.

15 יאהר פון שווערער, זשמודנער און דויער־האפטער ארבייט אין דער יודישער ספארט־בעוועגונג אין לאדז, 15 יאהר אנשטרענגונגען צו רעפרעזענטירען דעם דאזיגען ספארט איז גרינגגעשעצט געווארען דורך דער יודישער געזעלשאפט אין לאדז. ס'האט נישט געפעהלט קיין יודיש פובליקום אויף די מעטשען פון ל.ק.ס. מיט „רוך“, מיט דער בערלינער „וויקטאריא“, מיט דער רעפרעזענטאנץ פון ברעסלוי, אויף די שווים־פערמעסטונגען אין „אים קא“, אויף די באקס־פערמעסטונגען פון י.ק.פ., אויף די וואלקעס אין צירק, אבער די טריבונעס פון יודישע אימפרעזעס זענען געווען לעדיג. פאריגעס יאהר זענען אין לאדז פאר דער מכבי'הדע פארגעקומען עלימינאציע־פערמעסטונגען אין פוסבאל, דאס יודישע פובליקום איז נישט געקומען. דאס זעלבע איז אויך געווען אויף די גימנאסטישע באקס־פערמעסטונגען.

אויף אלע רעפרעזענטאטיווע יודישע אימפרעזעס קען מען טרעפען פארשטעהער פון דער מלוכה'שער ספארט־מאכט, קאמונאלע אינסטיטוציעס. ס'פעהלען אבער די פארשטעהער פון די יודישע ארגאניזאציעס, קהלה א.אז.וו.

פערשטעהט זיך, אז ס'איז נישט פערהאן קיין פערענטפערונג פאר פרעמדע אויף דער פראגע, פארוואס די יודישע געזעלשאפט אונטערשטיצט נישט די ספארט־בעוועגונג.

צי וויל די יודישע געזעלשאפט בעטראכטען דעם ספארט ווי אנ'עמאציע, קאמף, רעקארד אדער רעזולטאט.

אויך די יודישע ספארטלער וועלען דערגרייכען רעקארדען און שעהנע רעזולטאטען, אבער נאר דעמאלט, ווען די גאנצע יודישע געזעלשאפט וועט מאטעריעל און מאראליש אונטערשטיצען די אנשטרענגונגען פון א קליינער גרופע מענשען, וועלכע ארבייטען אויפ'ן געביט פון יודישען ספארט. מיט דער גרינגשעצונג ברענגט מען גרויסע שאדענס דער אזוי נויטיגער יודישער ספארט־בעוועגונג. טרעט אריין אין די רייהען פון די יודישע ספארט־פעראיינען! נאר דורך א געמיינזאמער אנשטרענגונג וועט דערגרייכט ווערען דער ציל!

אינזש. ב. וויינבערג

באקס-פערמעסטונג
הכח — זיערנאטשאנע 4:12

די בעזונדערע רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע:

ליבערמאן (ה.) האט געוואונען מיט זאשינא (ז.)

גאטפריד (ה) האט געוואונען 2 פונקטען דורך א וואלקאווער צוליב דעם, וואס זיין געגנער האט זיך נישט געשטעלט.

סאגאל (ה) האט געוואונען 2 פונקטען דורך וואלקאווער צוליב דער איבערוואג פון זיין געגנער קיצעווסקי (ז).

ציראן (ז) האט געוואונען מיט ביאליסטאק (ה) הערשליקאוויטש (ה) האט געוואונען ביי וואלצרישאק (ז).

ליפשיץ האט דורך ק. א. געוואונען ביי זאבראקן (ז.).

נאסקולא (ז) האט געוואונען ביי בליבוימען (ה), שטאהל האט נישט געקעמפט, ווייל ער האט נישט געהאט קיין געגנער.

פוסבאל-מעטשען
ל. פ. ס. — דאמב 2:4

אויפ'ן מעטש איז געקומען צו א פארמעלען געשלעג.

באקס=מעטש
ווארטא — פאלאניא (ווארשע) 7:9

שווים=פערמעסטונג אין לאדז
א. ז. ס. (ווארשא) — לאדזער רעפרעזענטאנץ 31:65

פערזאמלונג פון לאדזער פינג-פאנג-פערבאנד

נעכטען איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאדזער פינג=פאנג=קרייז=פערבאנד.

נאכ'ן אויסהערען דעם בעריכט און אויסדריקען אבסאלוטאריום דער אפטרעטענדער פערוואלטונג, איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג אין פאלגענדען צוזאמענשטעל: פרעזעס — קאפלעוויטש (מכבי), וו.־פרעזעסען: סקוזא און ברוינער (טייפון), סעקרעטאר — סעגאל, קאסיר — שיקארסקי און אלס מיטגלידער [illegible] דער פערוואלטונג קאוואלסקי און האמערמעש.

פייערליכע פריזען=פערטיילונג
פון ציקליסטען סעקציע ביי „בר-כוכבא“

דעם 25. ד. ח. איז פארגעקומען די פייערונג פון פריזען-פערטיילונג פאר'ן פערגאנגענעם ספארט-סעזאן. די פייערונג עפענט דער פארשטעהער פון דער פערוואלטונג ה' פלאטאי וועלכער בעגריסט אלע אנוועזענדע און ספעציעל פארשטעהער פון וועלט-פערבאנד „מכבי“, פון ציקליסטען-פערבאנד, לאדזער קלובען און פרעסע-פארשטעהער.

אין קורצע ווערטער שילדערט דער רעדנער די גוטע רעזולטאטען וועלכע די ציקליסטען סעקציע האט דערגרייכט, א דאנק דער ענגער צוזאמענארבייט פון אלע מיטגלידער פון דער סעקציע מיט דעם ענערגישען לייטער ח. רובינשטיין בראש.

דערנאך בעקומט דאס ווארט דער פארשטעהער פונ'ם וועלט-פערבאנד „מכבי“ ה' שרעטער וועלכע פערגלייכט די היינטיגע רענעסאנס בעוועגונג פאר פיזישע ערציהונג ביי יודען מיט די צייטען פון יהודי המכבי עפאכע.

נאכדעם פערטיילט די פריזען דער סעקציע-לייטער ה. רובינשטיין, וועלכע שטרייכט אונטער די איבערגעבענקייט פון אלע בר-כוכבא-מיטגלידער צו שטעלען דעם „בר-כוכבא“-פאהן אויפ'ן העכסטען ניווא. פערטיילט זענען געווארן 11 פריזען פארן טוריסטיק, פון וועלכע עס שלאגט זיך ארויס דער געלונגענער רעזולטאט פון דעקראכן 2,551 קלמ. פון ח. לוקסענבערג.

פאר צווישען-קלובישע געיעגען ווערט פערטיילט 6 פריזען, פון וועלכע עס שלאגט זיך ארויס דער מייסטער וואיטשיק (פון „ראפיד“).

ספעציעלע דריי פריזען פאר'ן מייסטערשאפט פון פערבאנד „מכבי“, וועלכעס 2-טען ארט האט פערנומען לעווענבערג („בר-כוכבא“).

די פייערליכקייטען האבען זיך פערענדיגט מיט א באנקעט.

Dr.
R. Zaicwasser
כירורג
צעגעלניאנא 19, טעל. 125-17
נעהמט אן פון 1—2 און פון 4—6.30.

אברהם מאַרעוויסקי

פערליבטע רעיונות

(צו וואָלף נייהויז'ס היינטיגען יובילײ)

מיט דיאַלעקטיק וועלען מיר דאָ ווייט נישט פער־פאָהרען —

אזוי גוט, ווי עס לאָזט זיך נישט מיט'ן „שכל פון „זויערמילך'' לויט'ן ווערטעל פון געניאַלען הו־מאָריסט, דערקוויטען דעם מאָגען.

פאָרהאָן פאַלען, ווען דעם „זויערמילך'' מוז מען דוקא —

גענ יסען...

און פאָרהאָן ווידער פאַלען, ווען מען מוז —

פ י ה ל ע ן...

און אז מען דערפיהלט, דערמאָנט מען זיך, דער־זעהט מען...

ביים סדר־העולם, וואו אין צפון געהען מענשען אוים פון הונגער, בעת אין דרום וואַרפט מען תבואה אין די טיכען, כדי צו רעגולירען די „פערהעלט־נישען'' —

אין היינטיגען מישמאַש זענען אין די טעאַטער־רייהען מענשען איינגעטיילט אין אזא „סדר'', אז כדי די ראָד זאָל פונקציאָנירען, מוזען מאות פון פּאַר פיר שפרינגען פאַראויס מיט א קוויטש און געטו־מעל; מניינים פון גלאָז און ביליגען פּאַרצעליי אי־בער זיי, נעבען זיי — מוזען „האַלטען דאָס גליי־געוויכט'',

און יחידים, געגליכענע צו רויע, אומגעשליפענע בריליאַנטען, מיט ברען און בליץ, מיט פונק און גלאַנץ —

זיי מוזען זיך האַלטען אין ווינקעלעך פון שאָ־טען און פון שימעל, זיי מוזען שווייגען און שמאַכ־טען און שמאַכטענדיג וואַרטען אויף זייער שעה...

ווען אין טעאַטער־געוועלבען זאָלען זיך פון די טונ־קעלע ווינקלען בעווייזען די געשטאַלטען פון פער־יאָגטע ריזען —

ריזען פון גייסט, פון געדאַנק, פון וואָרט, פון גע־פיהל —

ווען אַט די ריזען זאָלען אָפּשטעלען דעם רזשאַווע געפילדער, אָפּשרעקען פון פאָדער־גרונד די קאָרא־האָדען פון די כאָרען, וואו מענש און סערפּאַנטין איז אויגס;

ווען אַט די ריזען זאָלען אַרויסברומען פון זייע־רע ברוסטען:

— „וואָרט, קריפּלען און ליליפּוטען, לאָזט פאַרן טויט צודריקען צום האַרצען אונזערע איבערגעבענס־טע, האַרציגסטע, ערליכסטע;

ווען אַנ'אַקטיאָר זאָל אַרומנעמען זייער א סופ־לאָר, איהם צודריקען צום האַרצען און זיך הילכיג צעוויינען,

און ווען דער עולם מיט זיין האַרצען זאָל עס

ד ע ר פ י ה ל ע ן —

דאַן וואָלט מען געזאָלט צוגעבען:

— „נייהויז איז איינער וועמעס אָרט איז ביי דער ברוסט פון אמת'ן גרויסצו־גיקען שוישפילער''...

נישטאָ דער אַקטיאָר אין טעאַטער — איז פער־שטויסען, פערוואָגלט, נעבעכדיג זיין געליבטער און פערליבטער שאָטען —

דער סופלאָר.

און ווי אמת'ע אַקטיאָרען טויגען נישט צו דער

היינטיגער טעאַטער־מאַנופאַקטור,

ווי עס טויגען נישט אַדלערס צום „גילדערנעם יויך'', וואָס מען קאָכט פון הענער און אינדיקעס —

פּונקט אזוי טויגען נישט אמת'ע סופלאָרען צו קיין זאַך, אויסער זייער פאַך, וועלכער איז א צוויבער־אָטעם דאָ, וואו צוויבער האָט קיין וועלט —

און איז עפּעס א פערשימעלטע שמאַטע דאָ, וואו —

די שמאַטע קינגט...

„סופלער''?

עפּעס א נאָכשלעפּעניש פון די ערשטע 3 פּראָ־בען?

עפּעס אַנ'אַנטיפּוט פון פערשטויגעוועזען פּנרים, ווען זיי זענען נאָך סתם געוואָנט? עפּעס א ווייסער פּאָדעם אויף'ן פּאָרמלאָזען שטאָף.

ניין, ליבהאַרציגע!! סופלאָר — דאָס איז דער פּולס פון יענעם אַקטיאָר, וועלכער מוז דעם עולם מיטרייסען אין אַלע ווייטע וועלטען פון זיינע ראָלען, און וועלכער מוז אָפּט ווערען פערשווענקט פון זיינע פלאַמענדיגע שוימען אזוי, אז דער זכרון קאָן ווערען פערנעפּלט — פון עקסטאַז.

דער אמת'ער אַקטיאָר, דער אמת'ער סופלאָר דאַרף האָבען א יי ן ר ג ע אין משך פון גאַנצען ספּעקטאַקל, און אָפט קיין איין רגע אויך נישט...

אָבער מיט וועלכען ציטער אין האַרצען מוז דער אמת'ער סופלער אויף אַט־דער רגע וואַרטען און זי נישט פערלירען!

מאַלע וואָס פעלשער האָבען אויפגעהערט צו לער־נען ראָלען און פערלאָזען זיך אויף די סופלאָרען! מאַלע וואָס שכורים פערגעסען דעם טעקסט צוליב ביר און בראָנפען און לאָזען אויס כל חמתו אויף'ן סופלאָר — און מאַלע וואָס בריליאַנטען פעלשט מען און אויף דער פ ע ל ש ו נ ג פון אידעל־שטיינער

האַלט זיך עס מאַקע דער גאַנצער בריליאַנטען־האַנ־דעל —

אָבער עס פינקלען ערגעץ אמת'ע בריליאַנטען!

אָבער עס לעבט ערגעץ אמת'ער פונק און עקס־טאַז!

אין לעבען זאָלען די אידעלע נשמות, וואָס האָ־בען נישט — און קענען נישט האָבען — קיין אַנ־דער בערוף ווי צו דינען מיט זייער גאַנצען נפש דער זאַך פון אָט־דעם אמת'ן פונק, וואָס דאָס און נאָר דאָס איז דער תוכ'ן פון טעאַטער.

* * *

מיט 16 יאָהר צוריק. לאָדז, 1919, דעצעמבער. יעקב גאָרדינ'ס „אמת'ע קראַפט''.

דעם צווייטען אַקט האָב איך צו פערענדיגען, שטעהענדיג אַליין ביים פענסטער אין שיין פון דער לבנה און אויסלאָזענדיג די וועהטאָגען פון האַרצען — מאַך א שטאַרקע סצענע מיט'ן ווייב — אין די טעניער פון מענדעלסאָנס נאָקטורען, וועלכען איך ברום אין זיך מיט צוזאַמענגעפּרעסטע ליפּען.

און לאַנגזאַם פאַלט דער פאָרהאַנג.

אָבער דאָס מאָל — אַנ'אומגעריכטע איבעראַ־שונג:

ווי נאָר די סצענע מיט'ן ווייב האָט זיך געענדיגט און מיין פּאַרטנערין (פרוי אַניעלאַ, די טאָכטער פון דירעקטאָר קאָמפּאַניעיעץ) האָט גענומען געהן צום טיר, איז דער פאָרהאַנג שנעל געפאַלען און אידער כ'האָב בעוויזען אָנצוהויבען מיין שטילע סצענע ביים פענסטער.

אויף מיינע געוואַלדען און פּראָטעסטען צום גע־הילף־רעזשיסער (נאַטאַן) הער איך:

— וואָס ווילט איהר פון מיר? דעם צייכען צום פאָרהאַנג גיט דער סופלאָר. און וואָלף נייהויז שטייט שוין דערביי — מיט א שמייכעל פון אָנערקענטען שולד אויף די ליפּען:

— זייט מיר מוחל, כ'האָב פערגעסען אייער אָנ־ווייזונג אויף דער פּראָבע. כ'האָב דאָס שטיק סופ־לירט אומצייליגע מאָל מיט יוליוס אַדלער און בין געוואוינט צו ז יי ן סוף פון דעם אַקט.

ער האָט מיך ענטוואָפענט.

הגם דאָס איז געווען געטוג בלויז צו פערצייכע־נען מיט'ן בלייַשטיפט, אָבער דאָס איז — „מעכאַ־ניק''.

טיפער גענומען קאָן אַנ'א מ ת' ע ר סופלאָר קיין אויף דער הויך נאָר מיט ז יי ן אַקטיאָר, פּונקט ווי אמת'ע אַקטיאָרען טאָרען נישט דערלאָזען צום סופ־לירען דעם ערשטען בעסטען לאַיצלח, וואָס מיינט, אז סופלירען איז דאָס לייכטע אין טעאַטער:

סופלירען און ט ע אַ ט ע ר איז חאָס, שווערסטע און... דאָס הייליגסטע!

* * *

וואָס זאָל איך ווינשען וואָלף נייהויז'ן צום יובל זיינעם!

קיינע מהרסות אויף די ירידים פון היינטיגע „קונסטען'' האָט ער נישט דערגרייכט.

טישטאָ נאָך דערוויל אַזעלכע ווינקלען, וואו די הערצער פון די אידעלסטע זאָלען קאָנען קלאַפּען רוהיג, וואו לידער פון פרייד זאָלען קאָנען זינגען די

פערזענע דערצו, נעשטיצט פון געהײמער בע־גלייטונג —

פערשטויסען דער אַקטיאָר, פערוואָגלט ווין סופ־לער.

אָבער זאָלען האַרציגסטע זיך לייטערן פון שווע־רע כמאַרעס, און דערזעהן זאָלען מיר די אויסגע־טרוימטע ווייטינקייטען פון יענע וועלטען און פון יענעם סדר, וואו מיט פונקען וואָלט קיין האנדעל נישט ווערען געטריבען, וואו שעפער וואָלטען קע־נען שאַפען, קווייטען — בליהען, דרייסטע — פלי־הען, מידע — רוהען —

און הונגעריגע — עסען...

וואָס טילטען ווערטער?

צו וואָלף נייהויז'עס יום־טוב א מזל־טוב איהם א גרוס איבער ווייטע שטחים—יוליוס אדלער'ן...

און ליבע, און טרעהרען, —

און האָפנונג, און גלויבען און — מוט!

וואָלף נייהויז

פּראָטעסט - אַקציע געגען די גרינדונג פון לע־גיסלאַטיוו-ראַט אין א״י אין לאָדז.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער געפּלאַנטער פּראָטעסט־אַקציע געגען די פּראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיוו-ראַט אין א״י, איז צוזאַמענגערופען געוואָרען דורך דעם ציוניסטישען קאָמיטעט אין לאָדז, א געמיינזאַמע זיצונג אויף דינסטאָג דעם 31 דעצעמבער פון אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען אין אונזער שטאָט.

צום שבת׳דיגען דאַווענען פון בעריהמטען אָבער־קאַנטאָר משה קוסעוויצקי אין פילהאַרמאָניע

נאָך דעם קאָלאָסאַלען ערפאָלג פון לעצטען דאַווענען פון אָבער-קאַנטאָר משה קוסעוויצקי איז געלונגען דעם וועלט-בעריהמטען חזן צו פערהאַלטען אויף נאָך א דאַווע־נען, וועלכער וועט פאָרקומען היינטיגען פרייטאָג-צו־נאַכט און צו מאָרגענס שבת דעם 4 יאַנואַר אין זאַל פיל־האַרמאָניע.

אויך דאָס מאָל וועט אין דעם דאַווענען אָנטיילנעהמען דער בעריהמטער דיריגענט און קאָמפּאָזיטאָר פּראָפ. זאַקס מיט אַנ'אויסגעצייכענטען כאָר.

די פּראַאינטערעסירונג מיט דעם דאַווענען איז אויך דאָס מאָל א קאָלאָסאַלע.

דעם ראַדאָשיצער רבי'ן איז בעסער

מען טיילט מיט, אַז דעם ראַדאָשיצער רבי'ן ר' ישראל יוסף פינקלער שליט״א איז עטוואָס בעסער, נאָך אויפען פערלאַנג פון ד״ר קרישעק, וועלכער בעהאַנדעלט דעם רבי'ן די גאַנצע צייט, האָט איינגעשטימט, אַז דער רבי מוז אונבעדינגט זיין אויף 10 אָדער 14 טעג אויף אָבסערוואַציע אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל. מען האָט פאַר דעם רבי'ן אין שפּיטאָל צוגעגרייט א ספּעציעל צימער. אויף דער סטאַנציע איז דער רבי געווען פיל אויסגע־מאַטערט. אין די לעצטע טעג האָבען בעזוכט דעם רבי'ן ראַדאָשיצער חסידים פון פּיעטריקאָוו, סילעוו, ראַדאָמסק, טשענסטאָכאָוו, סקאַרזשיסק, ראַדאָם, שידלאָוויעץ, קעלץ, אָפּאַטשנע. דער רבי געהט היינט אין שפּיטאָל אריין. דעם רבינ'ס ברודער דער וואָלאָשטשאָווער רב ר' חיים-אשר שליט״א קומט אין דער היינטיגער וואָך נאָך לאָדז.

קאָנצערט פון יוזעף שמידט אין פילהאַרמאָניע

דעם ערשטען טאָג פון נײַ-יאָהר הויבט די דירעקציע פון פילהאַרמאָניע אָן מיט א קאָנצערט פון בעקאַנטען זינגער, דעם קעניג פון די טענאָרען פון דער גאַנצער וועלט יוזעף שמידט.

ס'איז דעריבער גאָרנישט קיין וואונדער, וואָס דאָס גאַנצע מוזיקאַלישע לאָדז איז פשוט עלעקטריזירט פון דער דאָזיגער פרעהליכער ידיעה אזוי, אַז די בילעטען צום דאָזיגען קאָנצערט ווערען פשוט צוכאַפּט.

דער קאָנצערט קומט פאַר מיטוואָך, דעם 1-טען יאַ־נואַר 8.30 אָוענד אין פילהאַרמאָניע.

אין פּראָגראַם די בעסטע שלאַגערן פון דעם גרויסען מייסטערס רעפּערטואַר.

פון פּוילישען טעאַטער

היינט 7.30 אָווענד ווערט אין שטאָטישען פּוילי־שען טעאַטער געשפּילט „פּזשעדזשיווני סטאַפ''.

אין שטאָטישען טעאַטער ווערט דינסטאָג ביינאַכט איינגעאָרדענט א סילוועסטער - פערוויילונג אונטער דער לאָזונג „וועסאָלאָ אי בעז קאָראָטי''.

קליינע אַנאָנסען!
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעס

עס ווערט געזוכט אַנ'אַרבייטער מיט א ברייטע 156-ער מאַשין מיט א זעלבסטהייבער. אָפּערטען אין אַדמינסטר. אונטער „מאַשין''. 3016

דער זאַל אויף פּאַלודניאָווא 10 ווערט פערדינגען אויף חתונות פאַר 10 זל. מיט אַלע זעמטליכע כלים און געשיר.

בעקאַנטמאַכונג. וויכטיג פאַר טישלער און מאָלער-פאַכלייט! ביליג און רעעל! די פירמע „Nobles'' זגערזשער 44 (רוג קרוטקאָ) מאַכט בעקאַנט. אַז זי האָט אויף לאַגער אַלע זעמטל. וואָרען. ווי: לאַס, שערלאַק. ביידען און אַנד. זעמטל. וואָרען צו פאַבריקס-פּרייזן. קומט איבערצייגט אייך! פרעגען קאָסט קיין געלד. מיט אַכטונג פירמע „נ אָ ב ל ע ס''.

BUCHALTER, rutynowany bilansista na stanowisku ma jeszcze kilka wolnych godzin. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. — Leon KRELL, Piotrkowska 79, m. 40. tel. 145-64.

קאַקס
צום אויסטרוקענען ווילגאָטנע דירות בעקומט מען זאַכאָדניאַ 32, אין קויהלע־סקלאַד, וויז-א-ווי דעם לאָמבאַרד

ענטשולדיגונג.
דערמיט ענטשולדיג איך מיך פאַר ה' דוד מאָרגענשטערן פאַר דעם אומזיסטען חשד, וואָס איך האָב אויף איהם געוואָרפען. מיט אַכטונג
ע.מ. זעלקאָוויטש, זשיראָווסקאַ 4.

אַ רוטינירטער בוכהאַלטער-בילאַנסיסט
לאַנגיעהריגער געוו. הויפּט-בוכהאַל־טער און קאָרעספּאָנדענט פון א גרעסערער היגער פירמע. פיהרט איין, און פיהרט ביכער שטונדענווייז.
אָנמעלדונגען פּאָלודניאָוואַ 39, וו.3. טעלעפאָן 155-46.

אַכטונג!
אנדזשעיעוו, ווישניעוואַגוראַ
בעלי־בתים און בוי-אונטערנעה־מער, וואָס ברויכען ציגעל צו מויערן קענען בעקומען צו מעסיגע פּרייזען אין דער ציגעלניע אין גרינבאַך, סט. ראָקאַטשין. אינפאָרמאַציעס ביי ראָזענ־בערג, לאָדז קילינסקיעגאָ 64.

Dr. W. Łagunowski
specjalista
chorób wenerycznych, seksualnych i skórnych
(Gabinet Roentgeno- i światło-leczniczy)
PIOTRKOWSKA 70 tel. 181-83
Przyjmuje: od 8.30 do 10.30 rano, od 1-ej do 2.30 pp. i od 6 do 8.30 wiecz. w niedzielę i święta od 10 —1.

היגיענישע דראַט-מאַטראַצן
א פאַר 22 זל. 48 פעדערן, ווי אויך אלע סאָמאָטען צו טאַפּעטשאַנעס און פערשי־דענע טאַפּעצירער-אַרבייט ביליג צו בע־קומען פּאָלודניאָווא 10. י. ברעסלער

צאָהן-אַרצט
העלענאַ האַלפּערן
נאַרוטאָוויטשאַ 2. טעל. 170-96.
נעהמט אָן פון 1-10 און פון 4-7 אָווענט.

Dr. med. M. Wejs
אינערליכע און קינדער קראַנקהייטען
לאַגעווניצקאַ 25 טעל. 215-18
ביים קאַבינעט: בעליכטונג מיט קוואַרץ־לאַמפּע און עלעקטריזאַציעס.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אָן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אָוו.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען־ קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.
נעהמט אָן פון 4—8 אָווענד.

Dr. med. H. Wajs
כירורג
וואוינט יעצט
פּיעטריקאָווער 17
טעל. 148-01

לעטשניצע
פאַר וועגעריש-קראַנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָווענד.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוי־דאָק־טאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָווענד.
א בעראַטונג 3 זל.

ד״ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
טראַאוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 4-8 אין אָווענד
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פּרייזען.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָווענט.

לעטשניצע
פאַר וועגעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד
וועגעריש - קראַנקע, מענער - שוועכע און הויט - קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פעוהיטונגס - סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָווענט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

לעטשניצע
פון דאָקטוירים- ספּעציאַליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאָן 137-63
עס נעהמען אָן פאָלגענדע דאָקטוירים:
דר. קויפמאַן, דר. דינעזאָן,
דר. רויטער, דר. שפּירא,
דר. שמערלאָווסקי,
דר. י. איציקזאָן, דר. סטופאַי,
דר. שמירגעלד (נערווען קראַנקה.)
און דענטיסטין סטאַראָפּאָלסקאַ
וויזיטען אין שטאָט
אַלע אַרט מעדיצינישע הילף.
קאַבינעט פאַר פיזיקאַלישער טעראַפּיע
א וויזיט 3 זל.

Dr. med.
P. Braun
ספּעציאַליסט פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 81
טעלעפאָן 100-57.
נעהמט אָן פון 8--1 און פון 4--8 אָווענט.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
שערפּיעץ 37 (בענעדיקטאַ) 6.
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

אין דער נאַצי-ביוראָ, וואָס „זאַמעלט" אינפאָרמאַציעס וועגען יודען"

(א בריף פון בערלין)

פון ב. סמאָליאַר

אונזער אויטאָמאָביל האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף ראָבערט קאָך פּלאַץ 7.

— דאָ איז דאָס! — האָט מיין באַקאַנטער מיר אָנגעוויזען — דאָ, אין אָט דער געביידע, ווערען אַלע יודען פון גאַנץ דייטשלאַנד געהאַלטען אויפ'ן אויג...

א ריזיגע געביידע אין סאַמע צענטער פון לאַנדישען קוואַרטאַל אין בערלין, דאָ איז אַמאָל געווען א מוזעאום. איצט איז דאָ דער „ראַסען-פּאָליטישער אַמט פון דער נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישער פּאַרטיי". אויף פּשוטען יודיש הייסט עס:

די נאַצי-ביוראָ וואָס זאַמעלט אינפאָרמאַציע וועגען יודען...

טויזענטער מענשען אַרבייטען דאָ אָפען און געהיים, אַלץ כדי אויסצוגעפינען ווער אין דייטשלאַנד איז אַן „אַריער" פון דורות, און ווער איז א געפּלאָנטער „אַריער", פון וואַנען ציהען זיך פעדים צו אַלע אַרכיוען פון טויזענטער אַנשטאַלטען איבער'ן לאַנד, אַלץ מיטן צוועק פעסטצושטעלען דעם יחוס פון יעדען איינציגען דייטש אין דריטען רייך.

א בעאַמטער גיט מיר אויפקלערונגען. אונזער גאַנצע שטעלונג צו יודען ווערט פולשטענדיג רעאָרגאַניזירט, מיר האָבען א פולען בעגריף, ווער איז ווער, און מיר ווייסען אויך וואָס יעדער יוד טוט און מיט וואָס ער איז בעשעפטיגט. מיר קענען דאַן איזאָלירען די יודען פיל לייכטער ווי איצט. ווען מיר דאַרפען זיי ערשט זוכען, מיר קענען זיי איזאָלירען נישט בלויז אין אינטימע בעציהונגען מיט אַריער, נאָר אויך אין האַנדעל, אין דער ווירטשאַפט און אין אַלע צווייגען פון דייטשען לעבען.

— איך זעה נישט ווי אַזוי! — בין איך זיך מודה אויף מיין אינפאָרמאַנט.

— גאַנץ איינפאַך! — שמייכלט דער וועג-ווייזער מיינער. — ווען מיר וועלען האָבען גענוי די פולע ליסטען נעמען פון אַלע נישט-אַריער אין לאַנד, דאַן וועלען יודען נישט קענען זיך דעקען אונטער אַריש-קלינגענדיגע נעמען. זיי וועלען דאַן נישט קענען פיהרען זייערע געשעפטען אפילו אויף די נעמען פון פערדונגענע עכטע אַריער. מען וועט וויסען וואָס יעדער יוד טוט ביי אונז אין לאַנד. און פון וואַנען ער לעבט, אָפּגערעדט שוין דערפון אַז דערויף וועט אויך קענען בעסער אַכטונג געבען דער שטייער-דעפּאַרטאַמענט, די פּאָליציי, און אפילו די „געסטאַפּאָ", אַלע וועלען זיי קענען צו יעדער צייט קריגען פון אונז אינפאָרמאַציע וועגען יעדען איינעם אויב ער איז א יוד אָדער נישט. אָפּהענגיג פון דער דאָזיגער אינפאָרמאַציע, וועט די פּאָליציי און די שטייער-בעאַמטע וויסען גאַנץ גענוי, ווי אַזוי איינעם צו בעהאַנדלען, אָפּהענגיג פון דער דאָזיגער אינפאָרמאַציע וועלען מיר אויך וויסען, צי די צאָהל יודען און נישט-יודען ביי אונז אין לאַנד ווערט קלענער. און אויך וויפיל. אָפּהענגיג פון דער דאָזיגער אינפאָרמאַציע וועלען מיר די יודען קענען פיל לייכטער האַלטען אין א געטאָ-געצווינגען לעבען, און קענען קאָנטראָלירען אַלע זייערע בעוועגונגען...

— אונזער ביוראָ עקזיסטירט שוין צוויי יאָהר צייט, אָבער די אַרבייט וואָס ער האָט שוין בעוויזען דורכצופיהרען איז קאָלאָסאַל! — בערימט זיך פאַר מיר ווייטער דער נאַצי וואָס פיהרט מיך אַרום.

ער פיהרט מיך אריין אין א צימער וואָס קוקט אויס ווי א מעדיצינישע לאַבאָראַטאָריע.

— דאָס, — דערקלערט ער מיר — איז אונזער פאָטאָגראַפישע אָפּטיילונג, דאָ פאָטאָגראַפירען מיר אַלע דאָקומענטען פון יעדען יודען און יעדען נישט-אַריער און מיר צושיקען זיי צו אַלע, וואָס דאַרפען די דאָזיגע האָבען...

גרויסע פאָטאָגראַפישע אַפּאַראַטען, שטעהען אין דעם צימער, און מענשען אין ווייסע כאַלאַטען, אויסגעפוצט, ווי דאָקטוירים, אַרבייטען לעבען זיי. דאָס פאָטאָגראַפירען זיי נישט נאָר די דאָקומענטען פון יודישער אָפּשטאַמונג, נאָר אויך פערשידענע אַלטע דאָקומענטען וואָס דינען אַלס געבורטס-סערטיפיקאַטען, אַלס שמד-סערטיפיקאַטען און אַלס היראַטס-סערטיפיקאַטען.

— אונזער אַרבייט, ווי איהר זעהט, איז א זעהר וויכטיגע, — איז דער נאַצי-בעאַמטער שטאָלץ, — פאַר די לעצטע דרייסיג יאָהר זענען אין דייטשלאַנד פאָרגעקומען צווישען 200 טויזענט און 300 טויזענט געמישטע חתונות, צווישען יודען און דייטשען קאָנט איהר זיך פאָרשטעלען וויפיל נישט-אַריער מיר האָבען איצט אין דייטשלאַנד, און ווי קאָמפּליצירט עס איז די אַרבייט פון פעסטשטעלען ווער זיי זענען?

די סאַמע קאָמפּליצירטסטע זאַך איז, לויט דער אויפקלערונג פון מיין וועג-ווייזער, דאָס אונטערשיידען צווישען א יודישען און אַן אַרישען נאָמען, עס זענען פאַראַן צווישען די הונדערט פּראָצענטיגע אַריער אַזעלכע מענשען וואָס הייסען גאָלדשמיט, אָדער אַראָן אָדער גאָלדשטיין, ראָזענבוים, האַזענטאַל, לעווין — אַלץ עכטע, יודיש קלינגענדע נעמען.

— וואָס טוט מען מיט אַזעלכע אַריער?... ווי אַזוי שטעלט מען זיי אונטער שוץ, אַז מען זאָל זיי נישט חושד זיין, אַז זיי זענען יודען, אָדער פון יודישער אָפּשטאַמונג?

— אַזעלכע „אומגליקליכע" אַריער, וואָס האָבען דעם אומגליק צו טראָגען יודישע נעמען, ווערען פון דעם „ראַסען פּאָליטישען אַמט" בעזאָרגט מיט א ספּעציעלען סערטיפיקאַט, וואָס בעשטעטיגט, אַז זיי זענען ריינע אַריער נישט קוקענדיג אויף זייערע יודישע נעמען. דער דאָזיגער סערטיפיקאַט איז ווי א פּאַספּאָרט ער איז גילטיג פאַר אַלע רעגירונגס אינסטיטוציעס און פאַר אַלע אָפּטיילונגען אין דער נאַצי-פּאַרטיי.

— מיר האָבען געמאַכט א ספּעציעלען שטודיום פון איבער 13 טויזענט יודישע פאַמיליען נעמען, און אונזערע עקספּערטען קענען דערפאַר לייכט אונטערשיידען צווישען איינעם מיט א יודישען נאָמען, וואָס איז א יוד און א צווייטען מיט א יודישען נאָמען וואָס איז אַן'אַריער, — בערימט זיך פאַר מיר דער נאַצי בעאַמטער — איהר קאָנט, זיך אויף אונז פערלאָזען... מיר, אַז מיר מאַכען א זאַך, מאַכען מיר זי גרינטליך, און מיט אַלע איינצעלהייטען..

יאָ, אויף דער איצטיגער ריזיגער אַנטיסעמיטישער מאַשין אין נאַצי-דייטשלאַנד קען מען זיך ווירקליך פערלאָזען. זי איז גרינטליך און אויסגערעכענט פּונקט ווי אַלע זאַכען, וואָס די דייטשען מאַכען. זי קלאַפּט ווי א זייגער. דער קאַלטער פּאָגראָם אויף יודען אין דייטשלאַנד — וויל מען האָבען א בעגריף וועגען זיין גרינטליכקייט, דאַן איז גענוג בלויז צו זיין א האַלבע שעה אין דער געביידע אויף ראָבערט קאָך פּלאַץ.

א האַלבע שעה אין דער „מיהל פון ראַסען-האַס" עפענט איינעם די אויגען צו זעהן, ווי מען האַלט די יודען אונטער וואַך. א האַלבע שעה אויף ראָבערט-קאָך פּלאַץ מאַכט איינעם צו פיהלען, אַז יודען אין דייטשלאַנד זענען נישט בלויז אין א געטאָ, נאָר אין א גרויסער טורמע, וואו זיי ווערען בעוואַכט אויף יעדען טריט און אויף יעדען שריט...

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע
און געשלעכטס-קראַנקהייטען
ציעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָוועגד

דאָס לעבען אין וואַרשאַ

(טעלעפאָנישע ידיעות פון דער הויפּט-שטאָט)

מ'טאָר נישט נעהמען קיין „נאָוואָ-ראָטשנע".

די פּאָסט-דירעקציע, האָט אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן נייעם יאָהר, דערמאָהנט די בריפטרעגער, אַז עס עקזיסטירט א פערבאָט פאַר מלוכה-בעאַמטע נישט צו בעהמען קיין שום ניי-יאָהר-געלד.

פריזירען וועלען דינסטאָג קענען אָפען האַלטען ביז 11 א זייגער.

די פריזיער-אַנשטאַלטען וועלען אַזוי ווי יעדעס יאָהר קענען אָפען זיין דעם 31. ד. ח., דאָס הייסט אין דעם סילוועסטער-אָווענד, ביז 11 א זייגער.

יודיש - אַמעריקאַנער זשורנאַליסט טאַבענקין אין וואַרשאַ.

קיין וואַרשע איז געקומען אויף א קורצער צייט דער בעקאַנטער יודיש-אַמעריקאַנער זשורנאַליסט טאַבענקין, וועלכער מאַכט איצט א רייזע איבער דער וועלט מצד דעם בעקאַנטען ניו-יאָרקער פערלאַג „פּולנעמס", פאַר וועלכען ער שרייבט א בוך וועגען וועלט שלום.

טאַבענקין איז לעצטענס געווען אין יאַפּאַן, דאַן אין ביראָ-בידזשאַן און געמאַכט אַ רייזע איבער די סאָוויעטען. טאַבענקין וועט זיך בעקענען מיט דער אַלגעמיינער לאַגע און שטימונגען אין פּוילען.

עוואַקואירט די איינוואוינער פון א הויז.

צוליב דעם וואָס ס'איז פערהאַן א געפאַהר, אַז דאָס הויז אויף דלוגאַ 15 זאָל איינפאַלען, האָט די בוי-אינספּעקציע אַדורכגעפיהרט א צוואַנגס-עוואַקואַציע פון אַלע איינוואוינער אין דערמאַהנטען הויז

ענטדעקט אַ באַנדע געלד-פעלשער.

צוליב דעם וואָס אין פערקעהר האָט זיך בעוויזען פאַלש געלד האָט די פּאָליציי אַדורכגעפיהרט א גאַנצע רייהע רעוויזיעס, וועלכע האָבען געבראַכט צום ענטדעקען א פאַבריקעל פון 20 זלאָטעדיגע באַנקנאָטען, די צענטראַלע האָט זיך געפינען אויף אַגראַדאָווע 46.

רעוויזיע אין דער יודישער שול-אָרגאַניזאַציע.

די פּאָליציי האָט אַדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין לאָקאַל פון דער יודישער שול-אָרגאַניזאַציע אויף נאַלעווקי 15.

אין רעזולטאַט פון דער רעוויזיע האָט מען פערהאַלטען עטליכע צעהנדליג עקזעמפּלאַרען פון א קאָנפיסקירטער צייטשריפט.

אויסערגעוועהנליכע ערפאָלגען פון אַנ'אָבלאַווע אין א צוג.

פערגאַנגענע וואָך האָט די פּאָליציי אַדורכגעפיהרט אַנ'אָבלאַווע אין פּאַסאַזשיר-צוג, וועלכער איז געגאַנגען פון וואַרשע קיין קורסק. די אָבלאַווע האָט געגעבען גרויסע רעזולטאַטען, ס'זענען פערהאַלטען געוואָרען א צוויי צעהנדליג פּערזאָן, וועלכע ווערען שוין לאַנג געזוכט דורך דער פּאָליציי און דער געריכטס - מאַכט. אַלע אַרעסטירטע ווערען געזוכט אין צוזאַמענהאַנג מיט גרויסע פערברעכענס.

טעטיגקייט פון דער געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען העברעאישע טעאַטער קונסט אין פּוילען.

אין לאָקאַל פון „בני ברית" איז די טעג פאָרגעקומען א פערזאַמלונג פון דער ניי-געשאַפענער „געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען העברעאישע טעאַטער-קונסט אין פּוילען". צו וועלכער עס זענען געקומען קולטור טוער, ליבהאָבער און סימפּאַטיקער פון לעבעדיגען העברעאישען וואָרט און קונסט.

די פערזאַמלונג האָט געעפענט דער פּאָרזיצער פון דער געזעלשאַפט פּראָפ. דר. טאַובער, אינזש. משה קערנער האָט רעפערירט די פראַגע וועגען שאַפען ביי דער געזעלשאַפט א שטענדיגען פּראָטעקטאָראַט-קרייז, וועלכער זאָל האָבען די אויפגאַבע צו שטיצען די העברעאישע טעאַטער סטודיע, די סטודיע וועלכע עקזיסטירט שוין צוויי יאָהר אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען רוסישען טעאַטראָלאָג מאַרק אַרנשטיין, האָט שוין געטאָן דייטליך בעוויזען איהר נויטווענדיגקייט און לעבענספעהיגקייט, אין דער דיסקוסיע אַרום דער פראַגע האָבען אַנטייל גענומען: וויצע-פּרעזעס פון דער פערוואַלטונג, ט. וואַסאַנג, פּראָף. ל. אַשעראָוויסקאַ, אַדוו. שמעון זיידענמאַן, ד"ר באָריס כאַראַנזשעווסקי, רעזשיסער אַרנשטיין, דוד סאַלאָווי, מגר. א. צווערדבוים א.א.

די פערזאַמלונג האָט בעשלאָסען שאַפען א פּראָטעקטאָראַט קרייז פאַר דער העברעאישער טעאַטער-סטודיע, ווענדען זיך צו אַלע אָרגאַניזאַציעס וואָס האָבען א שייכות מיט קולטור אַרבייט צווישען יודען און זיי פעראינטערעסירען מיט דער טעטיגקייט פון דער העברעאישער טעאַטער סטודיע און שאַפען א גרונד-פאָנד, כדי צו ערמעגליכען די עקזיסטענץ פון דער סטודיע, וועלכע דאַרף ווערען דער יסוד פון קינפטיגען העברעאישען טעאַטער אין פּוילען. (יט"א).

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאַסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20

די פערשטערטע חתונה

(סאָוויעטישער פעליעטאָן) פון סערגעי לאַפּקין

די חתונה אַליין איז געווען אַ ווירדיגע, אָבער זעהר אַ בעשיידענע און אַ שטילע.

דער גערטנער אומוראַק כאַלמאַטאָוו, אַ יונגער איזבעק, איז געוואָרען בעפריינדעט מיט דער גערטנערין שורא בעקמוראַזינאַ, אַ טאַטערקע.

ביידע האָבען עטליכע יאָהר געאַרבייט אין'ם שטאַטישען גאָרטען. געאַרבייט גוט און פרעהליך און יונג. און ווען זיי זענען בעפריינדעט געוואָרען און האָבען זיך פערליבט, האָבען זיי בעשלאָסען חתונה צו האָבען. דאַן האָט מען גערעדט וועגען דעם, אַז די חתונה-צערעמאָניע זאָל פּראַווען אַ גייסטליכער מיט אַ גרויסען בויך. אָבער אין די אוזבעקישע „סאָווכאָזען" (סאָוויעטישע ווירטשאַפטען) האָט מען קיין גייסטליכען מיט אַ גרויסען בויך אין ערגעץ נישט געקענט געפינען אפילו אויף אַ רפואה. האָט מען געפּראַוועט א חתונה לויט'ן סאָוויעטישען שטייגער.

געפּראַוועט די חתונה האָט מען אין דרויסען, אויף דער פרישער לופט, נעבען דעם שטיבעלע וואו די כלה האָט געוואוינט. צווישען די געסט זענען געווען אַזעלכע, וואָס מען האָט איינגעלאַדען נאָך מיט עטליכע טעג פריהער, און אויך אַזעלכע, וואָס מען האָט איינגעלאַדען ערשט היינט אין דערפריה, ווען זיי זענען געקומען צו דער אַרבייט.

דאָס גאַנצע געזינדעל פון איינגעלאַדענע געסט האָט זיך אויסגעזעצט אויף וואָס עס האָט זיך נאָר געמאַכט. מען האָט געגעסען און געטרונקען. אָבער אַנשטאָט בראַנפען האָט מען געטרונקען ווין. און געטרונקען האָבען בלויז די רוסישע געסט. די איזבעקען און די טאַטאַרען האָבען נישט געטרונקען.

אָנגעהויבען די שמחה האָט מען אין אָווענד, נאָכדעם ווי די זון איז פערגאַנגען. די עלטערע [illegible] האָבען דעם יונגען פּאָר פּאָלק געוואונשען אַ סך גליק און אַליין זענען זיי באַלד אַוועק אַהיים שלאָפען. די יונגוואַרג ווידער איז געבליבען. מען האָט געשפּילט אויף אַ באַלאַלאַיקע, אויף א גיטאַר, און ווען ס'איז געוואָרען גאָר פרעהליך, האָבען איינציגע פּאָרלעך, די רוסישע צווישען עולם, אָנגעהויבען טאַנצען.

און פּונקט דאַן ווען די שמחה האָט געהאַלטען אין סאַמע ברען, איז אַנגעלאָפען אַ ביסטרע פערד, וואָס האָט שטאַרק געסאָפּעט מיט די נאָזלעכער, און אויפ'ן פערד איז רייטענדיג געזעסען דער חבר סקליאַרענקאָ. און סקליאַרענקאָ, דאַרפט איהר וויסען, איז דער פערוואַלטער פונ'ם גאָרטען, און — זעהר אַ שטרענגער נאַטשאַלניק.

איינצוימענדיג דאָס ביסטרע פערד האָט סקליאַרענקאָ אָנגעהויבען שרייען אַזוי, אַז דאָס בלוט אין די אָדערען האָט געקענט פערקיהלט ווערען:

— ווער האָט אייך געגעבען דאָס רעכט צו פּראַווען אַ חתונה?

אַרונטערשפּרינגענדיג פונ'ם פערד איז דער בייזער נאַטשאַלניק צוגעלאָפען צו די מחותנים, און אַריינשטעקענדיג די האַנד אין דער קעשענע, וואו עס ליגט געוועהנליך אַ רעוואָלווער, האָט ער געשריגען:

— איך וועל שיסען!

צווישען די מחותנים איז געוואָרען אַ מהומה און זיי האָבען זיך געלאָזט לויפען וואוהין די אויגען האָבען זיי נאָר געטראָגען.

דריי מחותנים האָט אָבער סקליאַרענקאָ דאָך געכאַפּט. איינער פון זיי איז געווען אַ רוסישער מענש, דער צווייטער — אַנ'אוזבעק, און דער דריטער איז געווען נישט קיין אַנדערער ווי דער חתן אַליין.

אויף דעם חתנ'ס פערד איז געווען צווישען די „קריגס-געפאַנגענע", וואָס דער שטרענגער נאַטשאַלניק סקליאַרענקאָ האָט געכאַפּט

דעם געפאַנגענעם חתן האָט סקליאַרענקאָ געבונדען די הענד. סוועטליטשני, דער פאָרזיצער פונ'ם „ראַבקאָם" (אַרבייטער-קאָמיטעט), האָט איהם אַרויסגעהאָלפען אין דעם, און דערביי האָט ער אַליין אויך שטאַרק געציטערט.

ביים אַוועקפיהרען די אַרעסטירטע איז סקליאַרענקאָ נאָכגעגאַנגען.

— זיך נישט אומקוקען! — האָט ער געשריגען.

— ווער עס וועט זיך אומקוקען, קריגט אַ קויל אין רוקען!

ווען מען האָט די אַרעסטירטע געבראַכט צו סקליאַרענקאָ'ן אין קאַנטאָר, האָט ער דעם ערשטען גענומען דעם חתן אויף אַ שטרענגען קרייץ-פערהער.

— ווי האָסטו געוואַגט חתונה צו האָבען אָהן מיין ערלויבעניש? וואָס פאַר אַ רעכט האָסטו דערויף?

אַ דערשראָקענער האָט דער חתן געפּרובט עפּעס ענטפערען אויף איזבעקיש, אָבער סקליאַרענקאָ האָט איהם איבערגעשלאָגען:

— איך פערשטעה נישט וואָס ער פּלוידערט דאָרט אויף זיין שפּראַך. זאָל מען איבערזעצען אויף אונזער לשון.

האָט מען עס פאַר איהם איבערזעצט אויף רוסיש.

— אומוראַק בעט מען זאָל איהם פערגעבען. ער וועט שוין מעהר נישט... ער האָט נישט געוואוסט, אַז ווען איינער וויל חתונה האָבען, מוז ער דערויף האָבען אַ'ערלויבעניש פונ'ם נאַטשאַלניק.

— נישט בעוואוסט! — גייט סקליאַרענקאָ געוועזען בייז, — זאָל ער זיך נאָר נישט מאַכען הם'עוואַטע!

מיט עטליכע שעה שפּעטער האָט מען דעם חתן אין די אַנדערע צוויי „פערשווערער" אַרויסגעלאָזט פריי. דאָס פערד אָבער האָט מען ביים חתן אָנגענומען. דער נאַטשאַלניק האָט איהם בעשטראָפט מיט אַ פערד דערפאַר וואָס ער האָט חתונה געהאַט אָהן זיין ערלויבעניש.

אין דערפריה, נאָכדעם ווי מענשען האָבען לאַנג געבעטען, האָט סקליאַרענקאָ דעם חתן אָפּגעגעבען דאָס פערד, ר'האָט איהם אָבער בעשטראָפט דערמיט, וואָס ער האָט איהם פון דער שטעלע אָפּגעזאָגט.

נישט האָבענדיג קיין אַנדער ברירה, האָט דער חתן איינגעפּאַקט דאָס קלומעקעל און זיך געלאָזט געהן אין די ווייטע ווייטקייטען, וואוהין די אויגען האָבען איהם געטראָגען. חברים האָבען רחמנות געהאַט אויף איהם, אָבער קיין ריכטיגע עצה האָבען זיי איהם דאָך נישט געקענט געבען.

— סקליאַרענקאָ, — האָבען זיי געזאָגט, — איז אַ נאַטשאַלניק אַ גרויסער, א נאַטשאַלניק א שטרענגער. איהם קען מען גאָרנישט טון. אַקעגען איהם קען מען זיך נישט שטעלען. אַלע ציטערען פאַר איהם. דאָ נישט לאַנג צוריק איז אַהער געקומען אַליקאָוו אַליין, דער פאָרזיצער פונ'ם „פּראָפסאָיוז" (פּראָפעסיאָנעלען פעראיין). די אַרבייטער האָבען זיך פאַר איהם געקלאָגט, אָבער עס האָט גאָרנישט געהאָלפען. ער מאַכט אַ תל פון אַלץ, אָבער מען קען איהם גאָרנישט טון, ווייל ער איז א נאַטשאַלניק א גרויסער, א נאַטשאַלניק א בייזער.

מיט אַ צובראָכענעם געמיט איז אומוראַק אַוועק, און ביים געזעגענען זיך מיט די חברים, האָט ער געזאָגט:

— עס איז דאָך אָבער פאָרט אומגעגליך, אַז אַזאַ רוצח זאָל קענען טון וואָס ער וויל. נישט אַנדערש נאָר דאָרט אין דער גרויסער שטאָט טאַשקענט, ווייסט מען נישט וואָס פאַר אַ רוצח ער איז. ווען מען וועט זיך דאָס דערוויסען, וועט מען איהם געוויס אַרויסטרייבען, פּונקט ווי מיר האָבען פריהער פון דאַנען אַרויסגעטריבען די אַלע אַנדערע גראָב-בייכיגע, ביי וועמען מען האָט געדאַרפט אַנפרעגען ווען מיר מעגען טרינקען, שלאָפען, אויפשטעהן, און ווען מיר מעגען חתונה האָבען.

פון רוסיש — מ. ג.

וואס וועט אונז ברענגען דאס יאהר 1936?

די טרעפערין סומאַטי איז זעהר אָפּטימיסטיש

פאריז. עס איז שוין לאנג א מנהג געוואָרען אין פראַנקרייך צו געבען דאָס וואָרט די טרעפערינס און נביאה׳טעס, איידער עס הויבט זיך אָן דאָס נייע יאהר.

אַ פראנצויזישע צייטונג האָט זיך דערום געווענדעט צו דער טרעפערין און שטערנזעהערין מאדאם סומאַטי מיט דער פראגע וואָס זי דענקט וועגען 1936.

מאַדאַם סומאַטי איז אַן׳אָפּטימיסטין.

ערשטענס — זאגט זי — וועט נישט זיין קיין קריג אין אייראָפּא, צווייטענס — קיין רעוואלוציאָנערע בעוועגונג אין פראנקרייך.

די מלחמה אין אַביסיניען וועט דויערען לאנג, זעהר לאנג.

די סאנקציעס — האַלט די טרעפערין זענען שוין אַ זאַך פון פערגאנגענהייט. זי דענקט, אַז די „אונגליקליכע אביסיניען וועט ווערען נישט דאָס אייגענטום פון איטאליען, נאָר פון די אייראָפּעער".

פראַנקרייך וועט בלייבען די אַליאירטע פון ענגלאנד. אויך איהרע בעציהונגען מיט איטאליען וועלען זיין זעהר גוטע. איטאליען וועט אַרויס פון דער מלחמה נישט רואינירט, אָבער שטארק צושלאָגען. דער פעלקערבונד וועט בלייבען עקזיסטירען, אָבער זיין ראָלע וועט שטארק פערקלענערט ווערען.

אין יאהר 1936 — רעדט אַלץ די „זעהערין" — וועט עגיפּטען זיך אָנשליסען אין פעלקער־בונד, מיט יאהרען שפּעטער וועט זי ווערען אין גאנצען אומאָבהענגיג.

אין יאפּאַן זעהט זי אַ גרויסע קאטאסטראָפע.

אַן׳עלטערער קעניג, פון נישט קיין לאַטייניש לאנד וועט שטארבען אין יאהר 1936...

* * *

אין אַלגעמיין איז די בעוואוסטע טרעפערין אָפּטימיסטיש.

דאָס פונאַנדערלאָזען די ליגעס אין פראנקרייך וועט פאָרקומען נישט אַזוי גיך. די ליגעס פון רעכטס און פון לינקס וועלען זיך אַלץ אַרומרייסען צווישען זיך, אָבער דער שלום פון לאנד וועט דורך זיי נישט געשטערט ווערען. בעת די וואַהלען וועט געוויס קומ׳ צו געשלעגען. אָבער קיין 6־ער פעברואַר וועט נישט זיין

אין פראנקרייך וועט פאָרקומען א רעגירונגס־ענדערונג, אָבער אונגעפעהר די־זעלבע מענשען וועלען בלייבען ביי דער רעגירונג.

קיין שווערע שריט ווי דעקרעטען, יועלען אין פראנקרייך נישט אָנגעווענדעט ווערען. עס וועט נאָר דורכגעפיהרט ווערען אין משך פון 5 אָדער 6 יאהר א גרינדליכע רעפאָרם, וואָס וועט ענדערען פראנקרייך סאציאַל און מאָראַליש.

צוויי אָדער דריי גרויסע פאבריקען וועלען ביי־זוויליג א ונטערגעצונדען ווערען און מען יועט נישט קענען בעוויזען, אַז די אונטערצינדונג איז ביי־זוויליג אויסגעפיהרט געוואָרען.

קיין שום עפּידעמיע וועט נישט זיין.

שוין אין פריהלינג וועט זיך פיהלען אַ גרויסע עקאָנאָמישע אויפלעבונג. דאָס יאהר 1936 וועט קיין קריזיס נישט ברענגען.

הלואי, ווער קען זיך ווינשען עפּעס בעסערס? עס וואָלט געווען כדאי איבעראַיאָהר אין דער צייט צו זעהען אויף וויפיל די פאָראויסזעהונגען פון דער טרעפערין סומאַטי זענען רעאליזירט געוואָרען.

אַביסעלע קיבּיץ

(הומאָר פון טאָג)

פרוי: פאַר וואָס עפּעס ווילסטו, אַז אויף דיין לעקציע זאָל איך זיצען ביי דיין זייט?

מאַן: ווייל איך וועל רעדען וועגען דער „פינסטער זייט פון לעבען".

א דעלעגאַציע איז געקומען צו אַ רייכען מאַן נאָך אַ נדבה אויף אַ צוועק. נעהמט ער אַרויס דריי זלאָטעס און דערלאַנגט זיי. רופט זיך אָן איינער:

— מיין פריינט, אָרימע מענשען גיבען דאָך צוויי אָדער דריי זלאָטעס, אַזאַ מאַן ווי איהר וואָלט בעדאַרפט געבען מעהר.

ענטפערט דער גביר: „איך גיב עס אָנטקעגען די ארבעה בנים".

— סטייטש? — ארבעה איז דאָך פיר און נישט דריי?

— דער חכם גיט נישט — ענטפערט דער גביר.

אין פאריז האט מען שוין געעפענט א שול

וואו מיידלעך לערנען זיך צו זייז קורטעזאנקעס

אין אמאָליגען גריכענלאַנד איז די פרויען־געזעלשאַפט געווען געטיילט אויף צוויי טיילען: איין טייל פון דער געזעלשאַפט איז בעשטאַנען פון רעספּעקטאַבעלע דאַמען; דער צווייטער פון קורטעזאַנקעס. אין די גרויסע שטעט אין די קורטעזאַנקעס געווען אַנ׳אויסגעשטודירטע, ווי די גרעשע מיידלעך אין היינטיגען יאפּאַן דעם גאנצען שכל האָט זי אָוועקגעגעבען אויף צו מאַכען זיך שעהן, אָנציהענדיג, חנ׳־עוודיג און איבערראַשענדיג זי האָט בעדאַרפט קענען זיך האַלטען שעהן אין אורגענער וועלכער געזעלשאַפט פון מענער, אָדער פון געמישטער געזעלשאַפט. די קורטעזאַנקעס האָבען דורכגעמאַכט א שטודיום אין ספּעציעלע שולעס, וואָס זענען געווען איז אַלע גרויסע גריכישע שטעט.

און עס וועט זיין א טעות צו דענקען אַז די קורטעזאַנקעס האָבען זיך געחברט בלויז מיט א נידעריגען קלאַס מענער, צווישען זייערע פריינד און פערעהרער האָט מען געקענט געפינען געלערנטע, געבילדעטע, יחסנים, רעגירונגס לייט דיפּלאָמאַטען, פילאָזאָפען און אפילו קעניגען.

אין פאריז שמט איצט א מאדאם לולו, וואָס האָט בעשלאָסען נאָכצומון דעם אַלטען גריכענלאַנד און אויך גרינדען א שול, וואו מען לערנט די פרויען, ווי אַזוי זיך צו האַלטען און בענעהמען מיט מענער: מען לערנט זיי ווי אַזוי צו זיין העפליך און אָנציהענדיג אין ליבע און טאָן דער חתונה.

די דאָזיגע מאַדאם לולו זאָגט אַז פאריז האָט צייט און געלד אויף אַלעס אין דער וועלט, נאָר אויף אָפּצוגעבען זיך מיט אויסשטודירען אַלע וועגען פון דער ליבע, דערויף סטייעט שוין ביי די פאריזער קיין צייט און קיין געדולד נישט.

וואָלט דאָס אפשר נישט געווען קיין אומגליק — זאָגט זי ווייטער, — ווען די מענער וואָלטען נישט געזוכט מיט ליכט דוקא אַזעלכע פרויען, וואָס די פּראַקטיק האָט זיי געגעבען לעקציעס און ליבע און זיי געזאָלט אויסשטודירען אַלע פערבאָרגענע וועגען פון דער ליבע.

די טירען פון דער פאריזער שולע זענען אָפען פאַר איטליכען, אַז מען קוקט אַריין איגם ערשטען גרויסען אויפנאַהמס צימער זעהט מען א טרונקרטיש. היגטער וועלכען עס שטעהען בעדינער, און דער לאַנגען משקה יעדען ווער עס האָט נאָר געלד צו בע־צאָהלען, שטענדיג טרעפט מען דאָרטען עטליכע פרויען און מענער זיצען און טרינקען, ווען זיי דערוואַרעמען זיך, קושט מען זיך, האַלזט מען זיך.

די מיידלעך טראָגען ענג־געפּאַסטע קליידלעך, פון וועלכע עס קוקען אַרויס אַלע גלידער, קיין נאַקעטע און אפילו האַלב־נאַקעטע פרויען זעהט מען דאָרטען נישט.

אַציגר קומען מעהרסטענס אַזעלכע, וואָס זיינען געוואָרען ענטוישט אין ליבע. זיי זענען פערצווייפעלט, פער׳צרה׳ט און פיהלען אַז ווען זיי זאָלען נישט טון עפּעס וואָס זאָל זיי פערלייכטערען, וואָלטען זיי אפשר געמוזט בעגעהן זעלבסטמאָרד.

דער מאַן ווערט פערהערכענט פאַר א געלד־קאַסע און נישט מעהר. דער מאַן דאַרף אין זינען האָבען נאָר איין זאַך: צוטיילען דער פרוי אַלע פערגעניגענס וואָס מען קען קריגען פאַר געלד.

עס קומען אַהין אויך אַזעלכע מיידלעך, וואָס צי קריגען זיך מיט די עלטערען. אָבער די דאָזיגע מיידלעך בלייבען נישט לאַנג אַזוי גיך ווי די מאַדאַם לולו מאַכט שלום צווישען זיי, געהען זיי צוריק צו די עלטערען.

די מיידלעך וואָס קומען אַן אַהין, קריגען די ערשטע לעקציעס וועגען דעם כאַראַקטער פונם מאַן, וואָס ווערט געשילדערט אַלס ווייטער עגאָאיסט, גע מיינער לייגנער און פערפיהרער. דאָס העלפט דעם לעהרער אַרויסצושלאָגען ביי דעם מיידעל פון קאָפּ די אילוזיעס וועגען „הייליגער" ליבע.

די שילערין דאַרף זיך אויסלערנען צו קענען מאַכען גלייבען דעם מאַן אַז זי האָט איהם ליב. זי דאַרף אויך געדענקען שטענדיג אַז דער מאַן מיט וועמען זי לעבט איצינד, האָט שוין געהאַט אַנדערע פרויען וועלכע ער האָט זעהר געמיין בעהאַנדעלט.

אין דערזעלבער צייט זעהט מען אַז די שילערין זאָל אַרויס פון דאָרטען א געבילדעטע און א פערשטענדיגע, אַזוי גוט ווי א באַלעזענע, די אַלגעמיינע בילדונג ווערט נישט פערנאַכלעסיגט.

די סטאַנציע אסטאפּאווא, וואו לעוו טאלסטאי איז געשטארבען

וועט שוין איצט הייסען „סטאַנציע לעוו טאָלסטאָי"

„סטאַנציע לעוו טאָלסטאָי!" — אַזוי וועלען די קאָנדוקטאָרען אין סאָוויעט־רוסלאַנד אויסשרייען ווען די באַהן וועט זיך אָפּשטעלען ביי דער קליינער סטאַנציע אַסטאַפּאווא, וואו דער גרויסער רוסישער שריפטשטעלער און דענקער לעוו טאָלסטאָי איז געשטאָרבען מיט פינף און צוואַנציג יאָהר צוריק.

אויף יענער סטאַנציע האָט זיך אין 1910 געענדיגט דאָס לעבען פון דעם גרויסען רוסישען קינסטלער און פרעדיגער. ער איז דאָרט געשטאָרבען עטליכע טעג נאָכדעם ווי ער איז שפּעט ביינאַכט אַנטלאָפען פון זיין היים אין יאַסנאַיאַ־פּאָליאַנאַ, וואו ער האָט יאָהרען און יאָהרען זיינע גרויסע ווערק געשאַפען און שטילערהייט זיין גרויסע טראַגעדיע איבערגעלעבט.

אין דער ליטעראַטור, וואָס איז געשאַפען געוואָרען וועגען די לעצטע טעג פון טאָלסטאָי׳ס לעבען, פערנעמט די קליינע סטאַציע אסטאַפּאָווא אַנ׳אָנגעזעהן אָרט. די קליינע אייזענבאַהן־סטאַציע איז געוואָרען בעריהמט איבער דער גאַנצער וועלט.

אין אַלגעמיין האָט מען אין סאָוויעט־רוסלאַנד זעהר ווירדיג און מיט גרויס פּאַראַד געפייערט דעם פינף און צוואַנציגסטען יאָהרצייט פון לעוו טאָלסטאָי. די פייערונגען האָבען געטראָגען אַ פאָלקס־כאַראַקטער און דאס גאַנצע לאַנד האָט זיך בעטייליגט אין דעם מעלדענדיג וועגען די פייערונגען דערצעהלט די „פּראַוודאַ", אַז אין דעם שטעטעל, וואו טאָלסטאָי איז געשטאָרבען אויף דער סטאַציע אסטאַפּאָווא, האָט מען געמאַכט אַ ספּעציעלע אויסשטעלונג, וואָס איז געווידמעט די לעצטע טעג פון טאָלסטאָי׳ס לעבען. מען האָט פאַר דער אויסשטעלונג אָנגעזאַמעלט און צונויפגעקליבען פערשידענערליי פאָטאָגראַפישע בילדער און רעפּראָדוקציעס. און אין׳ם טאָג פון דעם יאָהרצייט איז אין יענעם שטיבעל, וואו טאָלסטאָי איז געשטאָרבען, אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ פערזאַמלונג און אַלס רעדנער זענען אַ רויסגעטראָטען די מענשען, וועלכע האָבען געהאַט וואָס צו דערצעהלען וועגען די לעצטע טעג פון דעם גרויסען שריפטשטעלער. צווישען די וואָס האָבען גערעדט, זענען געווען: דער קאָנדוקטאָר סיידיך, פון דעם צוג, אויף וועלכען טאָלסטאָי איז געפאָהרען אַנטלויפענדיג פון דער היים; דער קאָנטראָלשטשיק סווירידאָוו און דער „סטרילאָטשניק" כאַאוסטאָוו, וועלכער האָט אין יענער צייט צונויפגעשטעלט די וואַגאָנען פון דעם צוג, אויף וועלכען טאָלסטאָי איז געפאָהרען. יעדער איינער פון זיי האָט דערצעהלט, וואָס ער האָט געדענקט פון יענער צייט, ווען דער שיקזאַל האָט זיי צונויפגעפיהרט מיט דעם גרויסען רוסישען שריפטשטעלער און דענקער אין די לעצטע טעג פון זיין לעבען.

ווייטער ווערט דערצעהלט אין די סאָוויעטישע צייטונגען, אַז אין דער לענינגראַדער ביבליאָטעק האָט מען דעם 19־טען נאָוועמבער אויך געעפענט אַנ׳אויסשטעלונג, וואָס איז געווידמעט דעם אָנדענק פון לעוו טאָלסטאָי. פאַר יענער אויסשטעלונג האָט מען אָנגעקליבען פינף טויזענד פערשידענערליי געגענשטאַנדען, וואָס האָבען געהאַט אַ שייכות מיט טאָלסטאָי׳ס לעבען און שאַפען. צווישען די אָנגעקליבענע זאַכען, וואָס מ׳קען איצט זעהן אויף דער אויסשטעלונג אין דער לענינגראַדער ביבליאָטעק, געפינט זיך דער מאַנוסקריפּט פון דעם בעריהמטען ראָמאַן „אַנאַ קאַרענינאַ" און אויך אַ היבשע צאָהל בריוו, וואָס טאָלסטאָי האָט געשריבען אין פערשידענע צייטען.

Dr. REICHER
פאָלודביאַוואַ 28, טעל. 201־93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.

דער זינדיגער זוהן פון גרויסען רבּי׳ן פון ליאַדי

פון מנשה אונגער

— 8 —

די וויטאָגען האָבען זיך פערשטאַרקט. דער רבי האָט כסדר געהאַלטען ר׳ משה׳ס האַנד איך זיין האַנד און האָט איהם נישט אָפּגעלאָזט פון זיין בעט. און ווען עס איז שבת פרשת שמות, כ״ד טבת, אָנגעקומען די בשורה, אַז נאַפּאָלעאָן האָט געליטען אַ גרויסע מפּלה אין מאָסקווע און ער האַלט אין איין אַנטלויפען פון רוסלאַנד, האָט דער רבי געגעבען אַ וואונק צו ר׳ משה׳ן, ער זאָל זיך איינבויגען, ווייל ער וויל איהם עפּעס זאָגען. ר׳ משה האָט איינגעבויגען דעם קאָפּ, און ער האָט געהערט ווי דער פּאָטער זיינער זאָגט: „איצט האָב איך איהם שוין מנצח געווען... מען דאַרף נאָר זעהן, אַז עס זאָל קיינעם נישט שאַטען; אַז דער „סמאָל" און די „קללות" זאָלען איבער אונז קיין שליטה נישט האָבען..."

ר׳ משה האָט אָבער בעמערקט, אַז דעם פאָטער ווערט וואָס אַמאָל אַלץ ערגער און ערגער, האָט ער אַריינגערופען די פּאָר געקליבענע חסידים, וועלכע זענען מיטגעפאָהרען מיט׳ן רבּי׳ן, און זיי האָבען געהערט ווי דער רבי מורמעלט שטיל: „איך בין מוכן ומזומן צו בעצאָהלען מיט אַלעס, אפילו מיט מיין עולם הבא, אפילו מיט׳ן גן־עדן. איך דאַרף נישט גאָט׳ס גן־עדן, איך וויל נישט קיין עולם־הבא, איך וויל נאָר איהם אַליין !..."

און פּלוצלינג האָט ער זיך אויפגעכאַפּט ווי פון אַ שווערען חלום, און האָט געפרעגט: „משה׳לע איז דאָ ?" די חסידים האָבען צוגעשטופּט ר׳ משה׳ן צום בעט, וואָס ער האָט געהאַט אויף אַ רגע פערלאָזט, און דער רבי האָט מיט זיין שוואַכער האַנד זיך אָנגעגומען ביי ר׳ משה׳ס גאַרטעל. וואָס דער רבי האָט איהם געהאַט געגעבען אַ מתנה, און האָט צו איהם געזאָגט: „האַדיאַטש איז א וואויל שטעטעל !..." ער האָט זיך דאַן פערטראַכט און אין אַ פּאָר מינוט אַרום ווייטער געזאָגט: „דער זוהר זאָגט: „אית מאן דרחים ליה לקב״ה" — עס זענען דאָ אַזעלכע, וואָס האָבען ליב גאָט דערפאַר, וואָס זיי זענען רייך, לעבען לאַנג און האָבען גוטע קינדער; אָבער ווען זיי וואָלטען נישט געהאַט אָט דאָס אַלעס, יהי שנאה ליה ולא רחים ליה כלל — וואָלטען ״״ איהם איינגאַנצען נישט ליב געהאַט, דאָס איז אָבער גאָר קיין אהבה נישט; די אמת׳ע אהבה איז: „דהוה בחרין סטרין בין בדינא בין בטיבו" — ווען מען האָט ליב גאָט אַפילו ווען מען ווייסט, אַז מען דאַרף פערלאָזען דעם עולם... און מיין רבי, דער הייליגער מעזריטשער מגיד, האָט אויסגעלאָזט אויפ׳ן זוהר: „ומאין דקאים בהאי אהבה אתקשר בעלמא עלא" — און דער אָבער וועלכער קאָן יא אַזוי שטאַרק ליב האָבען גאָט, געהערט צו די העכערע וועלטען... און דאָס איז דער סוד מיתה בנשיקה!

און דער רבי האָט זיך אויסגעדרעהט מיט׳ן פּנים צו דער וואַנט, האָט זיך אָנגענומען מיט ביידע הענט ביי זיין געדיכטער גרויער באָרד און זיינע לעפצען האָבען אָנגעהויבען צו שעפּטשען א תּפילה...

מען האָט נאָר געהערט איינצעלנע, אָפּגעהאַקטע ווערטער... אַז מען וועט זיך האַלטען ביי דעם גאַרטעל, וועט מען פאַר גאַרנישט קיין מורא נישט האָבען..." און ביים וואָרט „אחד" האָט ער זיין הייליגע נשמה אויסגעהויכט. דאָס איז געווען מוצאי־שבת ביינאַכט נאָך הבדלה.

די חסידים זענען אַלע אַרומגעלאָפען אָהן א קאָפּ; זיי האָבען נישט געוואוסט וואו צו ברענגען דעם הייליגען צדיק צו קבר ישראל; האָט זיך ר׳ משה דערמאָנט, אַז דער פאָטער האָט איהם פאַר דער פּטירה געזאָגט, אַז „האַדיאַטש איז א וואויל שטעטעל", האָט מען ערשט איצט פערשטאַנען, וואָס דער רבי האָט געמיינט, און מען האָט גענומען אַ פוהר און געפאָהרען באַלד ביינאַכט אין דעם שטעטעל אַריין און דאָרט, אין אַ קליין וועלדעל, וואו עס האָט זיך געפונען א יודישער בית־עולם, האָט מען אינמיטען דער נאַכט, אונטער דעם שיין פון ברענענדיגע שטורקאַצען, דעם ליאַדיער רבּי׳ן צו קבורה געבראַכט.

אָבער אינדערפריה איז געוואָרען א רעש אין שטעטעל האַדיאַטש, ווייל די גוים האָבען זיך דערוואוסט, אַז אַ רבּי׳ן האָט מען דאָ אין שטעטעל קובר געווען, האָבען זיי עס נישט געקאָנט איבערטראָגען אין זיי האָבען זיך דערמאָנט אין א געזעץ, אַז דער גאַנצער בית־הקברות געהערט גאָר צו דער רעגירונג. האָט מען דערפאַר פריהער געדאַרפט האָבען א דערלויבניש פון דער רעגירונג, כדי צו מעג׳ן דעם רבּי׳ן דאָרט קובר זיין.

עס האָבען גאַרנישט געהאָלפען די טענות פון ר׳ משה׳ן, אַז דער רבי איז געווען אַנ׳איש מכובד ביי דער רוסישער רעגירונג; עס האָט אויך נישט געהאָלפען דער „אייזערנער בריף", וואָס דער רבי האָט געהאַט, און דער עלטסטער פון דאָרף האָט דוקא געוואָלט שוין אין דעמזעלבען טאָג צוריק אויפגראָבען דעם קבר. ערשט נאָך לאַנגער מ״ה און השתדלנות איז געלונגען אויסצופועל׳ן, אַז מען זאָל דעם קבר לאָזען צורוה אויף א פּאָר טעג, ביז עס וועט אָנקומען א ידיעה פון פעטערסבורג, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז ר׳ משה זאָל גלייך אַריינפאָהרען קיין פעטערסבורג זיך משתדל זיין, אַז דער קבר זאָל נישט גערוהרט ווערען.

האָט ר׳ משה פון אָנפאַנג נישט געוואָלט פאָהרען קיין פעטערסבורג; ער האָט געוואוסט, וואָסערע נסיונות ער וועט דאַרפען דאָרטען אויסשטעהען; אַז כדי צו בעקומען די פּראָטעקציע פון די רוסישע פירשטען, מוז מען מיט זיי פערברענגען. און זיין האַרץ האָט געציטערט; אָבער אַז ער האָט זיך דערמאָנט, וואָס דער פאָטער האָט געזאָגט אין די לעצטע מינוטען פאַר זיין פּטירה, אַז מען דאַרף זיך אָנהאַלטען אָן דער גאַרטעל, „וועט מען פאַר גאַרנישט קיין מורא נישט האָבען", און ווען ר׳ משה האָט געפיהלט, אַז דער דאָזיגער גאַרטעל געפינט זיך אויף זיין אייגענעם גוף, האָט ער בעקומען התחזקות און האָט מסכים געווען צו פאָהרען קיין פעטערסבורג.

ווי אין א פרעמדער וועלט האָט זיך ר׳ משה אַרומגעדרעהט אין פעטערסבורג. ער האָט געהאַט איין מחשבה! אויסצופועל׳ן ביי דער רעגירונג, אַז מען זאָל נישט צוריק אויסגראָבען זיין פאָטער׳ס קבר. ער האָט אָנגעקלאַפּט אין אַלע טירען פון די הויכע אַדעללייט, וואָס ער האָט געקענט נאָך פון דער צייט, ווען ער איז געווען אין פעטערבורג זיך משתדל זיין פאַר זיין פאָטער, ווען ער איז געזעסען אין תפיסה. און כאָטש עס איז איצט געווען אין דער צייט פון קריג און אַלע גענעראַלען זענען געווען פערנומען מיט אַנדערע ענינים, איז דאָך איהם געלונגען, נאָך אַ סך פּראָטעקציע, אויסצופועל׳ן, אַרויסצוקריגען אַנ׳אָפיציעלען דאָקומענט פון דער רעגירונג, אַז דער באָדען פון שטעטעל האַדיאַטש, וואו עס געפינט זיך דער יודישער בית־הקברות, געהערט פון איצט אָן אויף אייביג צו די יודען.

(פאָרטזעצונג קומט)